

347.235
347.6

NRKA IZDANJA „FINANSIJSKOG GLASNIKA“ SV. 1.

308.

UREDJA O BESPLATNIM PRENOSIMA IMOVINE (PROPISI O NASLEDNIM I DAROVNIM TAKSAM) SA KOMENTAROM

od
RADOVANA MILETIĆA
Načelnika Fin. odeljenja
Kr. Banske uprave Dunavske banovine

B E O G R A D
1 9 3 9

Jedini informativni časopis
za finansijsko zakonodavstvo

»Finansijski glasnik« donosi

članke, objašnjenja i upustva o praktičnoj primeni svih finansijskih zakona (porezi, carine, takse, trošarina, devizno-valutni propisi i t. d.)

službena saopštenja Ministarstva finansija, cirkulare Narodne banke, razne vesti, rokovenik za poreske obveznike, besplatna objašnjenja po postavljenim pitanjima iz oblasti fin. zakonodavstva.

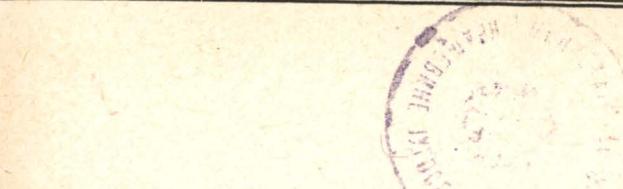
Neophodno potreban svakom fin. činovniku, privredniku, industriјalcu, trgovcu, advokatu itd.

Godišnja pretplata Din. 150.—
(Državni činovnici Din. 60.—)

»Finansijski glasnik«
informativni časopis za finansijsko
zakonodavstvo

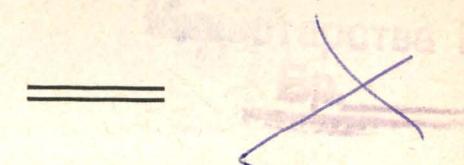
Beograd — Avalská ul. 6 — Pošt. fah 554
Račun Pošt. štedionice 60336

1. JUNI 1939. GOD.
БЕОГРАД
1. SV. ZBIRKA IZDANJA „FINANSIJSKOG GLASNIKA“ SV. 1.

UREDJA O BESPLATNIM PRENOSIMA IMOVINE (PROPISI O NASLEDNIM I DAROVNIM TAKSAM) SA KOMENTAROM

od
RADOVANA MILETIĆA
Načelnika Fin. odeljenja
Kr. Banske uprave Dunavske banovine

B E O G R A D
1 9 3 9

IZDANJE

»Finansijskog glasnika«
informativnog časopisa za finansijsko zakonodavstvo
Beograd — Avalska ul. 6 — Pošt. fah 554
Račun Pošt. štedionice 60336

PREDGOVOR

Ova je knjižica namenjena u prvom redu poreskim činovnicima, poglavito činovnicima na pravnom području Srbije i Crne Gore, za koje Uredba o besplatnim prenosima predstavlja veliku novinu. Ona nema nikakvih naučnih pretenzija. Pisac je sebi postavio samo jedan zadatak: da koliko-toliko olakša primenu vrlo sažetih odredaba ove Uredbe, sa obilnom pravnom terminologijom koja neće svakom biti razumljiva. S toga su iza pojedinih članova unesena objašnjenja, a izvesni pravni pojmovi protumačeni, u koliko je to bilo potrebno.

Možda je za ovaj posao trebalo više truda, više iskustva. Ali, za prvo vreme i dok se ne nađe neko pozvani, ova će knjižica, nadam se, biti od koristi.

Ovom prilikom smatram za prijatnu dužnost da G. Dr. Valjavecu, šefu Otseka za kontrolu državnih prihoda, izjavim zahvalnost na stručnim savetima kojima me je u ovom delu pomogao.

R. M.

Žne. br.

34554

BEOGRAD

Za štampariju „Zora“, Kosmajska 24. Telefon 29 920
Bogomir M. Jovanović, štampar, Pop Lukina ul. 4
1939

U R E D B A

o zajedničkim bližim odredbama za izvršenje tač. 10 §-a 20 Finansijskog zakona za 1937/38 godinu u pogledu nasledne i darovne takse, kao i takse za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima (uredba o besplatnim prenosima imovine).

P R V I D E O NASLEDNA TAKSA

A. Predmet nasledne takse

Član 1

Glavna načela.

(1) Naslednoj taksi po taksenoj tablici A iz tar. br. 23 Zakona o taksama podleže sticanje imovine povodom smrti ili za slučaj smrti, a naročito:

1) pripadi nasleda i legata, uvezši u to pripade po pravu na nužni deo zakonom propisan;

2) darovanja za slučaj smrti;

3) sticanje na temelju ženidbenih ugovora, ako se imovina prema ovim ugovorima prenosi tek posle smrti jednoga od venčanih drugova (zajednica dobara za slučaj smrti, uzmirazje, udovičko izdržavanje itd.).

(2) Istoj taksi podleže i darovanja među živima, i to:

1) ako se darovanje ima izvršiti kad umre darodavac ili docnije;

2) ako je darovanje izvršeno u toku poslednja tri meseca pre smrti darodavca, a ne smatra se kao običan prigodni dar.

Što se tiče taksene obaveze darovanja koja potпадaju pod naslednu taksu, ne dolazi u obzir okolnost, da li je o njima sačinjena isprava ili nije. No eventualno

plaćena darovna taksa za ovakva darovanja ima se uračunati u naslednu taksu, ako je ista veća od darovne. Pri tome će se darovna taksa, i kad je veća od nasledne takse, uračunati samo u onu naslednu taksu, koja se ima platiti od ukupnog pripada dotičnog sticatelja, a ne takođe u naslednu taksu od pripada drugih sticatelja. Višak darovne takse otpisuje se odnosno po molbi vraća se.

(3) Propisi ove Uredbe u pogledu ostavine nasleda, legata i nadalje naslednika, legatara i ostavitelja odnose se i na u ovoj Uredbi navedena druga sticanja, sticatelje i na ona lica, usled čije smrti nastaje pravo za sticanje. Sticateljem u smislu propisa o naslednoj taksi smatra se dakle onaj kome je pripala kakva imovina ili stvar.

K čl. 1

U ovom članu predviđeno je da naslednoj taksi podleže:

1) Svi pripadi nasleđa i legati.

Naslediti se može na osnovu zakona, testamenta ili ugovora. Slučaj zak. nasleđivanja stoji kad naslednik dovodi svoje pravo iz zakona, koji uz izvesne prepostavke određuje to nasledničko svojstvo; testamentalni naslednik dovodi svoje pravo iz volje zaveštaoca, a ugovorni iz ugovora, po kome se strane obavezuju da posle smrti ostave jedna drugoj svoje imanje koje se zateče u času smrti. Ugovor o nasleđu ima po pravilu formu testamenta.

Za podložnost plaćanja nasledne takse sporedno je po kome se osnovu nasleđuje.

Legat je naredba poslednje volje — testamentalna naredba — kojom ostavitelj zaveštava nekom licu izvesnu imovinsku vrednost; ali legat je i sama ta imovinska vrednost. Prema tome, legat prepostavlja postojanje testamenta.

Sa taksenog gledišta, naslednik i legatar — lice u čiju je korist legat zavestan — u istom su položaju. Obojica plaćaju naslednu taksu na aktivne delove imovine koja im pripadne.

»Nužni deo zakonom propisan« — to je zakonski minimum imanja kojim ostavitelj ne može raspolagati. On mora ostati neokrenjen deci. Po Grad. zak. za Kralj. Srbiju, taj minimum iznosi polovinu onoga što bi nasledniku — detetu — pripalo da nije bilo testamenta. Plaćanju nasledne takse podleže i ovaj minimum.

2) Darovanje za slučaj smrti.

Darovanje je dobrovoljno ustupanje kakve imovinske vrednosti bez naknade. Ako ovaj pravni posao treba da se ostvari tek po smrti darodavca — da se predmet darovanja tek onda preda, onda je to darovanje za slučaj smrti. Prema tome predaja dara za slučaj smrti zavisna je od uslova da obdareni nadživi darodavca i podleže plaćanju nasledne, a ne darovne takse.

Treba znati da se darovanje za slučaj smrti može učiniti putem testamenta, a onda za ovakav posao vrede odredbe o legatu, jer ima sve karakterne znake legata; ili putem pismenog ugovora u kome su se strane sporazumele o predmetu i vremenu predaje. U svakom slučaju, darovanje za slučaj smrti bilo po testamentu, bilo po ugovoru, podleže plaćanju nasledne takse.

3) Sticanje na temelju ženidbenih ugovora.

Ženidbeni ugovori imaju za cilj regulisanje imovno — pravnih odnosa budućih supružnika kako za vreme braka, tako i po prestanku braka razvodom, poništajem, odnosno smrću jednog supruga. Ako se dejstvo takvog ugovora, kojim se obično određuje obim udovičkog uživanja ili supruzi obećava jedan deo imovine radi uvećanja njenog miraza — uzmirazje — prostire iza smrti drugog supruga, onda takav ugovor podleže plaćanju nasledne takse.

»Darovanje među živima koje se ima izvršiti kad umre darodavac ili docnije« nije ništa drugo do darovanje za slučaj smrti učinjeno pismenim ugovorom o kome je napred bilo reči.

Darovanje na tri meseca pred smrt tretira se kao nasleđe i podvrgava plaćanju nasledne takse zbog toga, što se prepostavlja da je darodavac predosećajući smrt raspologao svojom imovinom, kao što to čini i testator. Prigodan dar, to je uobičajeni dar prema mestu, prilikama koje su ga izazvale i licu kome se namenjuje.

Pošto se darovanja o kojima je ovde reč upozdrjavaju nasleđu, jasno je da za obavezu plaćanja nasledne takse nije od uticaja priroda objekta koji se daje (pokretnost, nepokretnost, tražbeni prava) niti je od uticaja okolnost da li je o takvom darovanju sačinjena isprava ili ne. Uredba je i ovde bila dosledna principu da podložnost plaćanja nasledne takse nije uslovljena postojanjem isprave.

Svaki sticatelj plaća taksu samo na svoj deo. Pri tome, eventualni višak darovne takse, ako najpre darovna taksa naplaćena, vraća se sticatelju koji je taksu položio, drugim sticateljima ne može se uračunati.

Poslednji stav treba tako razumeti, da se propisi ove Uredbe o plaćanju nasledne takse imaju primeniti i na ostale pravne poslove i događaje koji proizvode imovno — pravno dejstvo posle smrti nekog lica. Ti pravni poslovi, odn. događaji nisu u ovoj Uredbi iscrpno pobrojani, što se vidi već iz stilizacije stava 1 (»naročito«).

Član 2

Namene koje po naredenju ostavitelja naslednici ili legatari izvršuju trećem licu.

(1) Na onu namenu koju je neko od naslednika ili legatara iz imovine koja je njemu pripala iz ostavine, dužan da izvršuje trećem licu, ima se odmeriti taksa na

teret tog trećeg lica kao od legata, koji mu je pripao od ostavitelja. Prema onome licu pak, koje je dužno da izvršuje ovu namenu, ima se namena odbiti kao teret.

(2) Ono treće lice koje prima namenu, može se za legatara smatrati samo onda, ako besplatno dobije tu namenu. Ali se ne može zahtevati plaćanje nasledne takse od takve namene ili činidbe, ako je imenovano lice imalo na to prava već prema ostavitelju.

(3) Ako je naslednik ili legatar iz njemu namenjene ostavine, po naređenju ostavitelja dužan da vrši izdatke, ovi se izdatci imaju odbiti kod odmerivanja nasledne takse, jer se nasledna taksa može zahtevati samo od čiste vrednosti nasleda ili legata. Ali nema mesta odbitku kod ličnih činidaba, koje su stavljene u dužnost nasledniku ili legataru, a koje nisu skopčane sa izdatkom ili ne pretstavljaju imovinsku vrednost.

K čl. 2

Videli smo da kod legata ostavitelj naređuje nasledniku, da izvesnu imovinsku vrednost preda trećem licu. Ali ostavitelj može ovakvu naredbu dati i samom legataru (sublegat). U ovom članu, za legat i sublegat upotrebljen je zajednički naziv **namena**. Pošto namena potiče od ostavitelja, logično je da će se taksa na nju platiti po stopi koja je predviđena za odnos između ostavitelja i tog lica. Namena je teret i zato se prilikom odmeravanja takse ima odbiti od nasleda, odnosno legata, ali pod uslovom da se sastoji iz imovinske vrednosti (što je, najzad, i suština legata, jer inače legata odnosno sublegata nema).

O legatu može biti govora samo ako je besplatan, bez protivrednosti. Zato se ne može zahtevati plaćanje nasledne takse od lica kome je ostavitelj vrednost legata bio dužan, jer tu legata nije bilo. Na pr. zaveštalač je naredio da se njegovom zakupovcu isplati zaostala zakupnina.

St. 3 cilja na rashode koje naslednik ili legatar čine po naređenju ostavitelja, ali na rashode za koje je protivrednost ušla u ostavini ili će se protivrednost primiti. Na pr. ostavitelj je nasledniku stavio u dužnost da isplati nadnice zaposlenih radenika, da za njegov pogreb uzme pevačko društvo itd. Pošto ovi izdaci padaju na teret ostavine, imaju se prilikom odmeravanje takse odbiti — čl. 25. Ali činidbe koje nisu skopčane sa izdacima ili ne pretstavljaju za naslednika imovinsku vrednost, ne mogu se procenjivati i od vrednosti ostavine odbijati. Na pr. nasledniku je naređeno da ostaviteljevom učeniku daje časove iz muzike.

Član 3

Činidbe, dobivene od trećeg lica u smislu ugovora, sklopljenog sa ostaviteljem.

Ona činidba, koju je neko na osnovu ugovora, sklopljenog sa ostaviteljem, posle njegove smrti dužan da ispuni takvom licu, koje inače ne bi imalo prava na tu činidbu, ima se smatrati legatom prema onome licu, koje tu činidbu dobija po želji ostaviteljevoj. Ali takva činidba naravno — može samo onda doći pod ovo pravilo, ako sam ostavitelj nije bio obavezan na ispunjenje činidbe slične vrednosti prema označenom licu, jer u tom slučaju nije reč o besplatnoj činidbi nego o ustupanju uz protivčinidbu obaveze, koja postoji prema njemu. U takvom slučaju ima se činidba, koju ispunjava treće lice, kvalifikovati za ostaviteljevo potraživanje, a potraživanje određenog lica prema njemu za ostavinski teret. A o legatu — prema konkretnim okolnostima — može biti samo u toliko reč, u koliko je potraživanje ostaviteljevo nadmašilo njegov dug.

K čl. 3

U ovom članu reč je o činidbi koju je izvesno lice, prema ugovoru zaključenom sa ostaviteljem, dužno da ispuni prema trećem licu. Na pr. ostavitelj se sporazume sa građevinarom da ovaj podigne kuću ostaviteljevoj razvedenoj ženi. Ako ostavitelj prema svojoj razvedenoj ženi nije imao više nikakvih materijalnih dužnosti, onda je jasno da se tu radi o besplatnoj činidbi, koja se, ma da to nije, ima smatrati legatom. Ali ako se je ostavitelj prema ženidbenom ugovoru obavezao da svojoj ženi doživotno osigura stan, onda je on ovakvim ugovorom sa građevinarom samo preneo svoju obavezu na njega — građevinara. Posle ostaviteljeve smrti naslednici stiču pravo da zahtevaju izvršenje ovog ugovora, jer je ostaviteljevo potraživanje prema građevinaru sada prešlo na naslednike. A ženino potraživanje da joj se dade stan, prestavlja teret za ostavini. O legatu bi ovde moglo biti govora samo u koliko vrednost prava na stan nadmašuje vrednost podignute kuće, koju je, pretpostavimo, ostavitelj dao u svojinu.

Član 4

Namene po želji poslednje volje ostavitelja.

(1) Namene, koje sticatelju nisu od ostavitelja naložene tako da ga pravno obavezuju već se osnivaju samo na želji poslednje volje ostavitelja, nisu podležne nasled-

noj taksi, ako je ostavitelj nasledniku ili legataru sasvim na volju ostavio predmet i količinu namene ili izbor lica, u čiju korist se namena ima učiniti.

(2) Željom izraženom u poslednjoj volji u smislu prednjeg stava smatraće se samo takva želja ostavitelja, koja je izrečena u izjavi poslednje volje ili u kojoj posebnoj zabeležci ostavitelja, ma ova i ne bila potpisana. Pri tome je bez važnosti, ako je izjava poslednje volje nevažeća samo zbog kakvog formalnog nedostatka. Taksena dužnost zavisi od toga, da je namena faktički izvršena ili da je njen izvršenje pravno obavezno osigurano.

K čl. 4

Testator obično u testamentu izdaje naredenja, jer mu je stalo da se njegova volja izvrši. Ali on može dati nasledniku, odnosno legataru, savet, upustvo, izraziti samo želju da se nešto učini, ostavljući mu odrešene ruke, da li će i u kome obimu po njegovoj želji postupiti. Po sebi se razume, da u tom slučaju neće imati mesta naplati nasledne takse sve dok se po ostaviteljevoj želji ne postupi, jer namene u ovom obliku naslednike pravno ne obavezuju, te se njihovo izvršenje ne može zahtevati. Na primer, ostavitelj je u testamentu umolio naslednike da o nastupajućim praznicima dadu izvesnu potporu dobrovornom društvu.

Može se desiti da je testamenat zbog povreda formalnih propisa, formalnih nedostataka, ništavan, ali ako su naslednici testament izvršili, taksa na učinjene namene mora se platiti. Na primer, testament nije svojeručno napisan od ostavitelja, već samo potpisani, ali naslednici i ovako manjkav testament izvrše.

Član 5

Miraz.

Miraz supruge ne spada u ostavinu supruga. No ako je isti pomešan sa ostavinom, može se, ako se dokaže pravo udove, ostvariti kao potraživanje protiv ostavine.

K čl. 5

Miraz je po pravilu ženina sopstvenost i zato udova može tražiti njegovo izdvajanje iz ostavine. Ona u tom slučaju mora dokazati svoje pravo, jer postoji pretpostavka (čl. 9 Uredbe) da su sve stvari zatečene u posedu ostavitelja bile njegovo vlasništvo. Ako bi naslednici pristali da se udovi izdadu mirazna dobra bez dokaza, naplatiće se taksa od udove kao za primljen legat.

Da li je izvesno dobro mirazno ili spada u ostavinu, odlučiće poreska uprava prema prinesenim dokazima i po slobodnom

uverenju. Odluka poreske uprave ima samo takseno — pravni značaj; njome će se samo raspravljati pitanje da li prisvajano dobro kao mirazno treba podvrgnuti plaćanju nasledne takse ili ne. Zato bi udova, na slučaj da joj i naslednici osporavaju pravo svojine, morala kod suda podići izlučnu tužbu.

Vidi dalje komentar uz čl. 9.

Član 6

Potraživanje, koje je imao ostavitelj protiv naslednika ili legatara.

Ostavini imaju se priračunati i ona potraživanja ostavitelja koja su mu dugovali naslednici ili legatari, a to i onda, ako je ostavitelj odredbom poslednje volje oprostio ta potraživanja.

K čl. 6

Pošto se imovina može sastojati ne samo iz stvari, nego i iz prava, to će sva ostaviteljeva potraživanja, pa i ona prema naslednicima ili legatarima ući u ostavinu, jer i ta potraživanja pretstavljaju aktivu ostavine. Ako je ostavitelj naredbom poslednje volje oprostio izvesno potraživanje nasledniku, onda je on u pogledu ovog potraživanja konstituisao legat, sa oproštenim potraživanjem postupiće se kao sa legatom.

Član 7

Nasleda i legati, koji su prešli na ostavitelja, ali još nisu bili uručeni.

(1) Ostavini se imaju priračunati i ona nasledja, i legati koji su prešli na ostavitelja, ali mu još nisu bili uručeni, osim ako je pravo na ovo naslede ili legat, već prestalo u vreme ostaviteljeve smrti usled odreknuća ili iz kog drugog razloga.

(2) Od nasledja ili legata, koji je prešao na ostavitelja, ima se u ovom slučaju zasebno platiti nasledna taksa, i to prema stepenu srodstva između prvog i drugog ostavitelja.

(3) Tu taksu snose pravni poslednici po onoj sramjeri, po kojoj su stekli ta nasledja ili legate. Ali se ova taksa ima u račun uzeti kao teret kod odmerenja nasledne takse iza drugog ostavitelja.

K čl. 7

U ostavinu ulazi i ono što je ostavitelj nasledio. Nije od značaja da li je ostavitelj nasledenu imovinu primio na slobodno raspolažanje.

Ako ostavitelj nije već platio taksu na tu imovinu, platiće je njegovi naslednici, i to prema stepenu srodstva koje je postojalo između ostavitelja i lica koje je nasledio. Naslednici plaćaju ovu taksu u meri nasleđenih delova a plaćene sume uzeće im se u račun kao teret.

Član 8

Dvojbene i nenaplative tražbine.

(1) Da li se može naplatiti tražbina, koja je podložna naslednoj taksi, to se neće utvrditi po zvaničnoj dužnosti. Ali je stranci slobodno da prijavi i dokaže dvojbenost ili nenaplativost pojedinih tražbina, i to, ako je sud ili javni beležnik kao sudski poverenik proveo ostavinsku raspravu, do dovršenja rasprave, a inače prilikom podnošenja ostavinskog pregleda (iskaza).

(2) U pogledu tražbina, za koje je dokazano da su dvojbene, mogu i sami naslednici predložiti uračunavanje one sume, za koju drže da je približno naplativa, ako u tom pogledu zaključe poravnanje sa Poreskom upravom, ima se konačno odmeriti taksa tako, da se uzme u račun suma poravnjanja čime se pak ne isključuje mogućnost eventualnog ispravka putem taksene cenzure. Ako se ne može sa naslednicima zaključiti pravično poravnanje, treba takve dvojbene tražbine prethodno uneti u ostavinsku imovinu i dati naslednicima rok, da dokažu nenaplativost, ali taj rok nesme biti duži od dve godine računajući od dana smrti ostavitelja.

(3) Ako naslednici u tom roku dokažu nenaplativost ili su skloni da se pravično poravnaju, ima se odmera takse prema tome ispraviti i razlika stranci vratiti.

(4) Dvogodišnji rok iz stava (2) može na obrazloženu molbu Finansijska direkcija prema potrebi i produžiti, ali najduže na 5 godina računajući od dana smrti ostavitelja. Ako se pak sklopi poravnanje ne može se naknadno po izvršenoj taksenoj cenzuri ispraviti odmera takse sem slučaja iz poslednjeg stava člana 29 Zakona o taksama.

(5) Poreska uprava je dužna da postupi kako je to određeno u ovom članu, i onda ako pri ostavinskoj ra-

spravi ili u ostavinskom pregledu (iskazu) nije ni spomenuto da su izvesna potraživanja dvojbena ili nenaplativa, ako se naslednici dotičnih potraživanja još pre izdavanja platnog naloga obrate Poreskoj upravi sa takvom molbom.

K čl. 8

Za izvesna ostaviteljeva potraživanja koja ulaze u ostavinu, može se još u toku samog postupka znati da su nenaplativa. Takva potraživanja, naravno, imaju se odbiti jer ne pretstavljaju aktivni deo imovine. Ali biće i takvih potraživanja za koja se u postupku ne može sa sigurnošću utvrditi da li će se i u kome iznosu ostvariti. To su sumnjiva, ili kako se ovde kaže, dvojbena potraživanja,

Uredba dopušta da se o takvim potraživanjima između poreske uprave i naslednika, odnosno legatara, zaključi pravično poravnenje, pa će se onda nasledna taksa naplatiti samo na sumu fiksiranu poravnenjem.

Cenzuri je dato pravo da to poravnenje ispravi ali će poravnenje za državu stupiti na snagu čim se zaključi. Ono se finansijskoj direkciji neće slati na odobrenje.

Date izjave stranaka kod poreske vlasti ne mogu se opozvati, niti stranke na zaključno poravnenje imaju pravo žalbe.

Da bi se između poreske vlasti i naslednika, odn. legatara mogli povesti pregovori oko poravnenja nužno je da ovi utvrde, bar do izvesne verovatnoće, dvojbenost naplate. Na pr. da je njihovom dužniku otvoren stečaj.

Ne bude li se postigao sporazum između uprave i naslednika, uprava će sva ta potraživanja smatrati kao aktivnu imovinu i na celokupnu sumu naplatiti naslednu taksu, a naslednicima ostaviti rok, ne duži od dve godine, da podnesu dokaze o nenaplativosti. Kao dokaz o nenaplativosti ne može poslužiti uverenje o siromaštini. Potrebna je o tome odluka izvršnog suda.

Uredba predviđa ispravku odmerene nasledne takse na temelju sklopljenog poravnenja u slučaju navedenom u čl. 29 Zakona o taksama, koji Ministru finansija daje ovlašćenje da razrez izvršen na štetu državne takse poništi i naredi nov razrez ili novu procenu. Kakav značaj ima odredba čl. 29 Zakona o taksama kad se radi o primeni ovoga člana? Da li je sâm fakt oštećenja dovoljan za poništaj razreza ili se Ministru ovo pravo može priznati samo ako bi se ustanovilo da je poravnenje namerno zaključeno na štetu državne kase, odnosno da je organ poreske uprave, koji je u tome poslu zastupao državu, učinio kakvu grubu grešku. Pitanje je interesantno zbog toga, što je poravnenje prema opštem pravnom shvatanju zakon za stranke. Ono se jednostranim aktom ne može raskinuti, jer ako bi to stranke mogle, onda poravnenje ne bi imalo nikakvog smisla. Ipak, može je mišljenje da se ovim

propisom, obzirom na to da se uredba poziva na čl. 29 Zakona o taksama bez ikakvog ograničenja, htelo ostupiti od opštih propisa i Ministru finansija, radi potpunije zaštite fiskalnih interesa, dati pravo da razrez poništi, odnosno poravnjenje raskine kad god se pokaže da je procena dvojbenih potraživanja izvršena na štetu fiska.

Član 9

Stvari koje su se nalazile u posedu ostavitelja.

(1) Stvar, koja se je u vreme smrti ostavitelja nalazila u njegovom posedu, valja smatrati takvom, koja spada u ostavinu, osim ako onaj, koji tvrdi da je dotična stvar njegovo vlasništvo, dokaže to svoje pravo vlasništva. Ako naslednici pristanu na to da mu se izda stvar i bez dokaza, treba odmeriti od nje taksu kao od legata, koji prelazi na lice koje dotičnu stvar za sebe zahteva.

(2) Okolnost, što su u posedu ostavitelja nađeni pojedini pokretni imovinski predmeti bili posebno pohranjeni ili su bili natpisom označeni kao vlasništvo kakvog drugog lica — naročito kad gotovog novca ili papira od vrednosti, štedioničkih knjižica — još ne dokazuje da te stvari ne spadaju u ostavinu. Isto tako nije dovoljan dokaz, ako ostavitelj u svojoj oporuci za pojedine stvari izjavi da ih je on samo čuvao.

(3) No, ne može se to pravilo primeniti onda, ako je ostavitelj javni beležnik, advokat ili upravitelj imovine, niti onda ako su odnosne stvari bile označene kao vlasništvo takvih lica, koja su bila sa ostaviteljem u službenom ili nadničkom odnosu ili u takvom odnosu poverenja ili ovlašćenja, koji je potekao iz zvanja, službe ili posla ostavitelja.

K čl. 9

Popis ostavine mora obuhvatiti celokupnu pokretnu i nepokretnu imovinu koja se kod ostavitelja zateče u času njegove smrti — § 80 Zakona o vanparničnom postupku — pa čak i onu koju treće lice prisvaja. U popis treba uzeti i stvari nesumnjivo tude, samo se vrednost tih stvari neće označavati.

Za raspravu svojinskih pitanja koja se u toku ostavinskog postupka budu isticala nadležna je sutska vlast. Čemu onda ovaj propis? Znači li on da to pravo pripada i poreskoj vlasti?

Poreska vlast ne raspravlja svojinska pitanja. Njene atribucije ne idu tako daleko. Ali ona ima pravo i dužnost da izvidi šta sve ulazi u ostavinu, kako bi naslednu taksu pravilno napla-

tila. Ona, dakle, nezavisno od suda i sa čisto taksenog gledišta odlučuje, koje se stvari imaju smatrati kao delovi ostavine. Pri tome, poreska vlast se mora držati ovih principa:

Postoji pretpostavka da su sve stvari koje je ostavitelj držao pred smrt bile njegova svojina. Poreska vlast, čak i ako bi njeno intimno uverenje bilo drukčije, mora ove stvari tretirati kao ostaviteljeve, sve dok se u pogledu njihovog vlasništva protivno ne dokaže. Za predmete pak, koje je ostavitelj naročito izdvojio, obeležio ili se o njima u testamentu ili kakvoj zabelešci izjasnio kao o tudim, a zatečene u njegovom posedu, postoji verovatnoća, da su tuđi; ali lice koje ih prisvaja, da bi konačno uspelo da uveri poresku vlast u svoje pravo, treba da pruži još izvesne dopunjavajuće dokaze. Na pr. ostavitelj je čuvao u kasi vrednosne papire svoga prijatelja u jednom omotu na kome je bila označena njihova sopstvenost. Ako bi deponent podneo vlasti još i revers ostavitelja ili svoje tvrdjenje potkreplio knjiženjem po trgovackim knjigama ostavitelja, poreska vlast bi mogla smatrati da je ovo lice dovoljno utvrdilo svoje pravo vlasništva na ovim papirima.

U stavu 3 pretpostavka o vlasništvu zasnovana je u korist lica koje stvari prisvajaju. One ne ulaze u ostavinu, niti će se na njih naplatiti nasledna taksa, sem ako se docnije ipak ne bi utvrdilo da su i te stvari pripadale ostavitelju. Na pr. ostavitelj je kao upravitelj stecajne mase držao kod sebe dragocenosti stecajnog dužnika. Mahom će vlasništvo ovakvih lica biti konstatованo kakvom pismenom ispravom, tako da poreskoj vlasti pitanje vlasništva neće zadavati velike teškoće. Ali i u odsustvu pismenih dokaza valja se pridržavati pravila: da se stvari nađene u posedu ostavitelja advokata, javnog beležnika, upravitelja imovine i t. d., koje je ovaj posebno pohranio, označio kao vlasništvo drugog lica ili se o njima u aktu poslednje volje izjasnio kao o tudim — ne smatraju kao delovi ostavine, iz razloga, što ova lica već po svome pozivu dolaze najčešće u priliku da tude stvari prime na čuvanje, njima raspolažu i t. d.

Kao što je rečeno, sporna pitanja u pogledu prava sopstvenosti stvari obuhvaćenih popisom, raspraviće sud još u toku ostavinskog postupka. Za poresku vlast biće onda sutska odluka dovoljan dokaz o tome, da li se predmet spora može smatrati delom ostavine ili ne. Pri tome treba imati u vidu, da sve sutske odluke nemaju podjednako ubedljivu vrednost. Na pr. presude donesene na osnovu priznanja tuženog, ili u njegovom osustvu, kojima često puta nije cilj materijalna istina. Zato bi poreska vlast morala biti obazriva pa uvažavati samo presude donesene nakon kontradiktornog postupka, dakle postupka u kome su pretresani dokazi, a ostale odbacivati.

U nedostatku sutske odluke, poreska vlast će sama prema prinesenim dokazima ceniti, da li je pojavljeni sopstvenik utvrdio svoje pravo. U oceni dokaza, a dopuštena su sva sredstva, vlast je slobodna.

Član 10

Svole od osiguranja života

(1) Potraživanja iz ugovora o osiguranju života unose se u ostavinu onog lica, za čiju smrt je uslovljena isplata, ako se ne dokaže, da je treće lice već za života ostavitelja prema osiguravajućem društvu steklo po odredbi primaoca osiguranja neosporno pravo na osiguranu sumu na takav način, koji ne opravdava obavezu plaćanja nasledne takse. Ako je o tom sticanju sastavljena isprava, treba to dokazati originalom ili overenim prepisom isprave.

(2) Okolnost, ko je plaćao premije, potpuno je irelevantna sa gledišta taksene obaveze. Suma od osiguranja ima se računati u nasledni deo onog lica, koje je na osnovu ugovora o osiguranju ovlašćeno da je podigne. U koliko bi u tom pogledu nastala dvojba, dužno je osiguravajuće društvo da da potrebno objašnjenje.

(3) Obezbeđenje za nesrečni slučaj također potпадa pod osiguranje života. U koliko u takvim slučajevima osiguravajuće društvo tek posle ostaviteljeve smrti isplaćuje sumu osiguranja, ima se i ona računati u ostavinu. Ali od takve sume osiguranja koja je već za života ostavitelja isplaćena, može se u ostavinu računati samo onaj iznos, koji je još preostao na dan njegove smrti.

(4) Slučaj da se od sume osiguranja ne može zahtevati nasledna taksa, nastaje naročito onda, ako je ostavitelj osigurao svoj život u cilju obezbeđenja potraživanja svog verovnika. U takvom slučaju ne može se verovniku isplaćena suma računati za naslede odnosno samo onaj deo pada pod naslednu taksu, koji pripadne naslednicima po isplati ostaviteljevog duga. Iz sume osiguranja isplaćeni dug naravno ne može se zasebno odbiti od ostalog dela ostavine.

K čl. 10

Pošto ostavinu sačinjavaju i tražbena prava, a takvo je pravo i osigurnina, nema sumnje da će po smrti ostavitelja i osigurnina ući u ostavinu — sem ako ostavitelj za života nije svoje pravo preneo na drugoga. Ako je ostavitelj takvo pravo preneo pismenim ugovorom, treba prenos dokazati originalnom ispravom. Uredba dopušta kao dokaz i overeni prepis isprave, ali treba biti obazriv prilikom primene ovog propisa i uvek zahtevati da se pokaže original.

Nasledna taksa za osigurninu ima se izmiriti bez obzira na to ko je plaćao premiju — ostavitelj sam ili neko za njegov račun.

Osiguranje za nesrečni slučaj pretstavlja takođe ostaviteljevu imovinu.

Može se desiti, da je ostavitelj po sporazumu sa svojim poveriocima zaključio takav ugovor sa osiguravajućim društvom, da društvo posle njegove smrti isplati osiguranje tim poveriocima. U ovom slučaju ne može biti govora ni o nasledu ni o legatu, pa prema tome ni o taksenoj podložnosti, zato što su poveriocima primili samo protivvrednost onoga što su dali ostavitelju, dakle na ovaj način naplatili svoje potraživanje prema njemu. Višak od osiguranja po isplati duga, ulazi u ostavinu.

Član 11

Stvari ostavljene kod trećih lica na ime ostavitelja (pravne presumpcije).

(1) Poreska uprava može smatrati kao sastavne delove ostavine stvari, koje su ostavljene kod trećih lica na ime ostavitelja. No, ako je pravo raspolažanja ili saraspolažanja sa takvom deponovanom imovinom dato kome drugom i ovaj umre pre lica, na čije je ime imovina deponovana, može poreska uprava u svrhu odmerenja takse smatrati da je umrli darovao na slučaj smrti imovinu onome, na čije ime ostava (depo) glasi.

(2) Ako su stvari deponovane na više lica, a među ovima i na ime ostavitelja tako da je svaki od njih ovlašćen raspolažati sa njima i da svaki od njih može stvari podizati, smatraće Poreska uprava u slučaju smrti kod njih, ako iz okolnosti jasno ne proizilazi nešto drugo, da su spomenuta lica na jednakе delove vlasnici depoa.

(3) Protivno ovim presumpcijama (predmjevama) imaju dokazati oni, koji su obavezni da plaćaju taksu.

(4) Ako je ostavitelj ovlastio svoga advokata, javnog beležnika ili koje drugo lice u službenom odnosu s njim, da u njegovo ime raspolaže i sa ostavinom, neće se ovo ovlašćenje smatrati kao pravo raspolažanja u smislu stava (1) i (2) ovog člana, u koliko ne postoji između davaoca i primaoca ovlašćenja odnos srotstva prema I, II i III grupi taksene tablice A.

K čl. 11

U čl. 9 bilo je reči o imovini koja se je u vreme smrti ostavitelja našla u njegovom posedu. U ovom, međutim, reč je o imovini koja se nalazi u posedu trećeg lica, ali se po izvesnim

znacima može zaključiti da je vlasništvo ostavitelja. I ovde su konstruisane izvesne prepostavke — prezumpcije — samo se poreska vlast tih prepostavki ne mora držati, ako se one po njem mišljenju ne mogu uskladiti sa faktičnim stanjem.

St. 1 predviđa slučaj da je neko predao kakvu stvar na čuvanje izvesnom licu, izjasnivši se da ona pripada ostavitelju; ili je predao na čuvanje stvar sa izjašnjenjem da je ostaviteljeva, ali je ovlastio, ne ostavitelja, nego drugo lice da je može od čuvara podići, upotrebiti kao svoju, samo ovlašćeno lice umre pre ostavitelja ne stigavši da tu stvar uzme.

U prvom slučaju uprava će deponovanu stvar tretirati kao ostaviteljevu imovinu, ako iz okolnosti, a naročito iz pismenog ugovora, proizlazi kao nesumnjivo da je deponent imao ozbiljnu namenu da ostavitelja učini vlasnikom stvari; u drugom, uprava će tretirati deponovanu stvar kao ostaviteljevu, ako se iz okolnosti može izvesti zaključak da ovlašćeno lice nije podiglo deponovanu stvar samo zato što je htelo ostavitelju da je pokloni, ostavi.

St. 2 predviđa ovakvu situaciju: predate stvari na čuvanje označene su kao vlasništvo nekolicine, među njima i ostavitelja; svima je dato pravo da te stvari mogu uzeti i upotrebiti ih, pa i ostavitelju. U tome slučaju, po smrti ostavitelja uprava će njegov deo, koji je jednak ostalim, uračunati u ostavinu ako se ovakvoj odluci ne bi protivili naročiti razlozi. Na pr. da je ostavitelj svoj deo ustupio kome od suvlasnika i ovaj to dokaže.

Bude li dakle, poreska vlast u navedenim situacijama iz st. 1 i 2 stekla uverenje da su deponovane stvari ostaviteljeve, uračunaće njihovu vrednost i naplatiti taksu od lica koja ih prisvajaju.

Ako je ostavitelj licu iz st. 4 dao ovlašćenje da u njegovo ime raspolaže ostavinom, pa ovo izvrši koju radnju iz st. 1 ili 2, neće se smatrati da je ovo lice imalo vlast raspolaganja. Na pr. ako je ostaviteljev advokat, sa takvim punomoćjem, predao na čuvanje ostaviteljev zlatan sat na ime kakvog dobrotvornog društva, ne može se u ovom slučaju uzeti da je advokat bio ovlašćen da sat društvu pokloni. Ali ako između ovog advokata i ostavitelja postoji odnos srodstva iz I., II ili III grupe taksene tablice A, takva je prepostavka dopuštena.

Član 12

U testamentu spomenute namene, učinjene od ostavitelja bez takse još za njegova života.

(1) Gde se osim darova, učinjenih tri meseca pre smrti, u izjavi poslednje volje spomene neka namena, koju je ostavitelj još za svog života učinio bez naknade (besplatno).

a da za to nije bila plaćena taksa kao za darivanje među živima, tada će se sa takvom namenom, u koliko ovu namenu uopšte ne poriče onaj, kome je navodno namenjena, u pogledu odmerenja takse postupati tako kao da ju je ostavitelj naredio za slučaj svoje smrti.

(2) Ova odredba ne važi ako se verodostojno dokaže da je darovanje zaista izvršeno već za života ostavitelja, naročito u pogledu onoga što je on za života dao kao miraz svojoj kćeri ili unuci, svome sinu ili unuku kao opremu ili neposredno za to da stupi u kakvu službu, da započne kakav bilo obrt ili što je dao na plaćanje dugova punoletnog deteta.

K čl. 12

Videli smo u čl. 1 da se darovanje učinjeno na tri meseca pre smrti darodavca upodobljava (izjednačava) nasleđu. Ali ovde se ne radi o takvom darovanju, već o obećanju dara koje je prema izjašnjenju testatora u aktu poslednje volje (testamentu) učinjeno ranije, samo za njega nije plaćena taksa, niti je stvar predata obdareniku. U ovom slučaju naplatiće se nasledna taksa, jer darovanja nije bilo: ovakvo obećanje bez pismene isprave, odn. bez predaje stvari, nije moglo da stvori obligatoran odnos. Ali sada ima legata, pošto je ostavitelj u testamentu izdao naredenje da se obećana stvar predala.

Ali neće se naplatiti nasledna, već eventualno darovna taksa ako je ostavitelj za života predao stvar obdareniku, a naročito ako je darovanje imalo za cilj konstituisanje miraza kćeri ili unuci, davanje kapitala sinu ili unuku da započne kakav posao, otvoriti radnju, i t. d.

Pokretna stvar predata je onda kad je obdareniku data mogućnost da sa njom raspolaže, a nepokretna stvar predaje se upisom u zemljische knjige.

Vidi čl. 39 Uredbe po kome su učinjena izvesna otstupanja od pravila da se darovnoj taksi ne mogu podvrgnuti davanja na temelju zakonske obaveze.

Član 13

Naslede, vezano za odložni ili raskidni uslov ili za početni ili krajni rok.

(1) Ako sticanje na slučaj smrti zavisi o kakvom odložnom ili raskidnom uslovu, nasledna taksa plaća se i od pripada licu, koje je ovlašćeno na posed imovine do

nastupa uslova, kao i od pripada licu, na kog imovina prelazi kad se izvrši uslov. Odložni uslov postoji ako naslednik ili legatar tek pri nastupanju uslova ulazi u posed nasledja ili legata. A raskidni uslov postoji onda, ako naslednik ili legatar odmah uđe u posed nasledja ili legata, ali ih je dužan po nastupu uslova ustupiti u posed drugome. Odložni uslov pretvara se u raskidni uslov prema onome licu, koje je do nastupa istog uslova došlo u posed nasledja ili legata. A raskidni uslov prema onome, koji u slučaju nastupa istog uđe u posed nasledja ili legata, pretvara se u odložni uslov.

(2) Ako je sticanje vezano za neki početni ili krajni rok, primenjuće se prednje odredbe tako da se početni rok smatra odložnim, a krajni rok raskidnim uslovom.

K čl. 13

Uslov je neizvestan događaj za čije se nastupanje, odnosno nenastupanje vezuju izvesne pravne posledice. Uslov može biti odložan ili raskidan. Odložan стоји onda kada se po naredbi testatora pravo na legat, pravo na naslede, ostvaruje tek po ispunjenju nekog neizvesnog događaja. Na primer, moj će naslednik biti Pavle pod uslovom da završi svoje studije. Kod raskidnog uslova, naprotiv, volja je testatora da se pravo na naslede, odnosno legat, ugasi nastupanjem nekog događaja. Tad se nasledstvo ima predati onome koji je po zakonu pozvan da nasledi testatora, a dotadanji naslednik gubi pravo na posed. Na primer, moj će naslednik biti Pavle, ali ako se oženi strankinjom gubi pravo na naslede.

Testator može da ograniči nasledno pravo i rokom, vremenom, i to kako početnim, tako i završnim rokom. Rok ima isto dejstvo kao i uslov, ali se po svojoj prirodi razlikuje od uslova time, što je njegovo nastupanje izvesno, rok mora doći, a nastupanje uslova je neizvesno. Prema tome, kod početnog roka pravo na naslede ostvaruje se kad rok nastupi, a kod završnog roka to pravo prestaje, nasledstvo se predaje na uživanje drugome. Na primer, moj će naslednik biti Petar počev od Nove godine (početni rok); moj će naslednik od svoga punoletstva biti unuk Petar (završni rok).

Podložnost plaćanja taksa kod odložnog uslova i početnog roka nastaje kad uslov ili rok nastupi, a kod raskidnog uslova, odnosno završnog roka, naslednu taksu platice lice na koje imovina prelazi nastupanjem raskidnog uslova, odnosno završnog roka, bez obzira na to što je naslednu taksu već platilo lice koje je do tle naslede uživalo.

Član 14

Fideikomisarna supstitucija (imenovanje naslednog zamenika).

(1) Odredbe čl. 13 ove Uredbe važe shodno i za fideikomisarne supstitucije. Pri tome će se imovina, koja sporazumom učesnika ili iz drugih razloga zameni supstitutionu masu, smatrati da je jednaka toj masi.

(2) Kad se stiče naslede ili legat pod ograničenjem fideikomisarne supstitucije, postavljeni naslednik (fiducijski) smatra se u pogledu taksene obaveze kao lice, koje je steklo neograničeno pravo svojine.

(3) Kad nastupi pri fideikomisarnoj supstituciji slučaj potonjeg nasleđa, odmeriće se taksa potonjem nasledniku (fideikomisaru) kao da naslede potiče od onog lica, koje je naredilo fideikomisarnu supstituciju.

(4) Taksena podložnost pravnog posla, po kome imovina prelazi pre vremena na fideikomisara, prosudjavaće se po opštим taksenim propisima, no time se ne dira u dužnost plaćanja nasledne takse za drugi pripad.

(5) Za porodične fideikomise važi pak § 23 Zakona o razrešenju porodičnih fideikomisa od 10. jula 1934 (»Službene novine« od 29. jula 1934 br. 164—XLII).

K čl. 14

Kad zaveštalač u testamentu imenuje dva naslednika, tako da njegovu imovinu najpre nasledi jedan, a zatim kad nastupi izvestan događaj, da preuzme naslede drugi, onda se takva testamentalna naredba zove fideikomisarna supstitucija. Prvi, prethodni naslednik, zove se fiducijski, a potonji fideikomisar. Odredba čl. 13 važi shodno i za fideikomisarne supstitucije zato, što je naslede fideikomisara vezano za početni, a fiducijskog za krajnji rok.

Ma da je fiducijski u izvesnim slučajevima predviđenim u testamentu dužan da primljeno nasledstvo ustupi potonjem nasledniku, ipak se fiducijski sa taksonog gledišta smatra kao lice koje je steklo neograničeno pravo svojine, te je prema tome dužno platiti pun iznos nasledne takse. U celom iznosu platiće taksu i potonji naslednik, i to prema stopi predviđenoj za odnos između njega i zaveštaloča.

»Supstitutiona masa«, to je nasledna masa pod ograničenjem fideikomisarne supstitucije. Fiducijski i potonji naslednik mogu se sporazumeti, da potonji naslednik kada bude pozvan na naslede, preuzme neku drugu imovinu, a ne onu zaveštanoj od ostavitelja (na primer jedan deo fiducijskog imanja) i da na taj način bude izmiren u svom naslednom pravu. U tom slučaju nasledna taksa

odmeriće se potonjem nasledniku na ovu sporazumom određenu imovinu.

Stay 4 ovoga člana uzima u obzir mogućnost ustupanja nasleđa od fiducijsara na fideikomisara i pre roka postavljenog od strane zaveštaoca. Pri takvom sporazu treba voditi računa o opštим taksenim propisima, pa naplatiti taksu od ugovorača prema prirodi pravnog posla koji su zaključili. Ali se zato ipak mora naplatiti i nasledna taksa kada se događaj predviđen u testamentu bude ostvario. Na primer, smrt fiducijsara.

§ 23 Zakona o razrešenju porodičnih fideikomisa glasi:

»1) za sticanje fideikomisne imovine po propisima ovoga zakona naplaćuje se od prvog čekaoca nasledna taksa u visini i na način, kako je to predviđeno specijalnim zakonima za pojedinu pravnu područja Kraljevine, i osim toga još 2% od bruto vrednosti stečene nepokretne imovine, a od uživaoca naplatiće se samo 2% od bruto vrednosti stečene nepokretne imovine. Ove takse naplatiće se od čekaoca onda kada po § 2 ovog Zakona bude primio imovinu.

2) Kao dan kada je fideikomisna imovina pripala pomenutim licima smatra se dan 28. juli 1921 godine. Ovaj dan je i za određivanje vrednosti fideikomisne imovine.

3) za odmerivanje nasledne takse merodavan je osim čiste vrednosti ove imovine, koja je pripala sticatelju, lični odnos sticatelja prema onome uživaocu fideikomisne imovine, koji je neposredno prethodio onome licu, koji je na dan 28. juna 1921 godine bio uživalac fideikomisne imovine.

4) osim taksa propisanih za vanparnični postupak, naplatiće se od čiste vrednosti stečene fideikomisne imovine, o kojoj je provedena rasprava po ovom zakonu, i to solidarno od čekaoca i od uživaoca, i taksa po T.br. 25 Zakona o sudskim taksama od 30. maja 1930 godine.

5) ovlašćuje se Ministar finansija da propiše eventualno potrebne bliže odredbe za provođanje propisa ovog paragrafa.«

Član 15

Pripadi imovine, opterećene pravom plodouživanja, upotrebe ili rente.

(1) Ako jedno lice nasledi suštinu imovine, a drugo lice po istoj imovini pravo produživanja ili upotrebe ili rente ili kakve činidbe koja se ponavlja, onda svaki od njih plaća taksu zaštebno, i to ovaj drugi od vrednosti pripalog mu prava, a naslednik suštine imovine taksu od potpune vrednosti iste bez odbijanja pomenutih prava; ali ovaj poslednji tek onda kada prestane pomenuto pravo drugih lica skopčano sa ovom imovinom. Ova okolnost

ima se označiti na platnom nalogu i ujedno upozoriti na plaćanje obaveznu stranku da je dužna prijaviti svojevrećeno prestanak spomenutih prava, i da će, ako propusti prijavu, biti kažnjena po postojećim zakonskim propisima. Ove odgodjene takse poreske uprave dužne su držati u evidenciji radi svojevremene naplate u »Posebnoj likvidacionoj knjizi za odgodjene takse«. Obrazac za ovu likvidacionu knjigu propisaće Odeljenje poreza Ministarstva finansija.

(2) Ako pravo iz stava (1) ovog člana u toku vremena prelazi na drugo lice ili više njih, tada će svako od ovih lica zasebno imati da plati taksu, i to prema stepenu srodstva svakog lica sa ostavitevjem i prema trajanju prava svakog pojedinog lica.

(3) Ako naslednik imovine, opterećene pravom spomenutim u stavu (1) ovog člana, umre pre uživaoca, tada su taksi, koja je njemu propisana dužni platiti kasniji poslednici samo u toliko, u koliko ista premašuje onu taksu, koja se ima njima odmeriti obzirom na srodstvo sa ostavitevjem ili sa prvim naslednikom suštine imovine, prema tome koja je od ovih dve taksa veća. I ova taksa plaća se tek onda, kada prestane produživanje ili upotreba. U koliko je pak kod ove nove odmere u ostavini bilo pored imovinskih delova opterećenih uživanjem ili upotrebotom i druge imovine, ima se taksa, koju treba odbiti, ustanoviti srazmernim izračunavanjem, a na ostale imovinske predmete otpadajuća taksa ima se bezuslovno odmeriti i naplatiti bez odlaganja.

(4) Za izračunavanje vrednosti prava, spomenutih u stavu (1) ovog člana, važe odredbe čl. 58 ove Uredbe.

(5) Za naslednu taksu na samu suštinu imovine, kao i na drugo plodouživanje, upotrebu, rentu, ili drugu kakvu povratnu korist mora na zahtev poreske uprave dati odgovarajuće obezbedenje onaj, koji prvi ima pravo na plodouživanje, upotrebu, rentu ili drugu kakvu povratnu korist.

K čl. 15

Pravo svojine sadrži u sebi ova ovlašćenja: ovlašćenje da se iz stvari izvlače koristi, plodovi; ovlašćenje da se njome čini upotreba i najzad da se stvar može otuditi, uništiti. Testator, naravno, ne mora sva ta ovlašćenja preneti na jedno lice. Njegovo je pravo da svojom imovinom čini raspored kakav hoće. Tako

on može ta ovlašćenja među naslednike podeliti, pa jednom za- veštati pravo da izvlači koristi, plodove, (pravo plodouživanja sadrži u sebi i pravo upotrebe), a drugome suštinu stvari. Princip je da ova ovlašćenika plaćaju taksu, i to plodouživalac na svoje pravo, čiji se obim izračunava po čl. 58 ove Uredbe, a naslednik suštine na vrednost cele stvari, ali tek pošto zaveštano pravo plodouživanja bude prestalo. Po pravilu, taksa će se obojici istovremeno odmeriti.

Plodouživalac je dužan prijaviti prestanak svoga prava, jer od tog momenta nastaje podložnost plaćanja nasledne takse za naslednika suštine. A da bi poreska vlast u svako doba mogla znati da li je plaćena taksa na suštinu stvari, osnovaće o tome evidenciju u »Posebnoj likvidacionoj knjizi za odgodene takse«.

Ako bi testator izdao naredenje da je plodouživalac po proteku izvesnog vremena obavezan svoje pravo ustupiti drugom, a ovaj posle izvesnog roka trećem i t. d., onda će svako od njih platiti taksu na svoje pravo, izračunatu po čl. 58.

Desi li se da naslednik suštine umre pre uživaoca, onda će lice koje stupa u pravo umrlog naslednika takođe platiti naslednu taksu na vrednost cele stvari, naravno, po prestanku plodouživanja. Ali novi naslednik platiće i jedan višak takse, ako bi ga bilo, a to je razliku između iznosa koji je odmeren umrlogu nasledniku i iznosa koji će novi naslednik imati da plati prema stepenu sroštva sa ostavitelem (ili sa prvim naslednikom, ako je ova taksa veća). Poreska će uprava, dakle, obračunati koliko svega novi naslednik ima da platí, pa na obračunatu sumu dostaviti platni nalog, a odmerenu taksu proknjižiti u »Posebnoj likvidacionoj knjizi za odgodene takse«, pošto se ona ima platiti po prestanku prava plodouživaoca.

Ako je novom nasledniku pripala i izvesna imovina koja nije opterećena pravom plodouživanja, onda će se na ovu imovinu taksa odmah naplatiti i ona se u platni nalog o kome je napred reč, neće unositi da se ne bi taksa na istu imovinu dva puta naplatila.

Član 16

Odricanje od nasledja, odbijanje nasledja i nedostojnost u pogledu nasleđivanja.

(1) Naslednoj taksi ne podleži pripad licu, koje se pre nasledničke izjave ili pre prihvata legata odrekne prijalog mu dela nasleđa ili legata, a ne označi lice, u čiju se korist odriče. Naslednu taksu u ovim slučajevima plaća lice, koje je zbog odricanja nasleđe steklo, i to prema stepenu srodstva ostavitelja sa licem, koje se od nasleđa odreklo, ako je ovaj stepen srodstva dalji nego onaj ostavitelja prema licu, koje je zbog odricanja nasleđe steklo,

a u protivnom prema stepenu srodstva između ostavitelja i sticatelja.

(2) Kad se neko pre uručenja ostavine odrekne nasleđa ili legata u korist određenog lica, vrediće odredba prethodnog stava (1) samo onda, ako se je odrekao bez rezerve t. j. besplatno, i to samo u toliko, u koliko bi imovina pripala tome određenom licu i da nema odreknuća u njegovu korist.

(3) Odredba stava (1) ovog člana primeniće se prema smislu i onda, kad neko izjavi da ne prima nasleđe ili legat, koji su njemu pripali, ili uopšte ne da izjave o prihvatanju nasleđa ili se u vremenu, od kad mu je nasleđe pripalo, pa do uručenja nasleđa učini nedostojnim naslednog prava.

(4) Odredbe stava (1) i (3) ovog člana ne važe za tamo pomenuta očitovanja, koja se dadu posle nasledničke izjave ili posle prihvata legata.

(5) Odredba stava (2) ovog člana važi naprotiv za odricanja u korist određenih lica i onda, kad je odricanje izjavljeno posle nasledničke izjave (prihvata legata), ali pre uručenja ostavine.

(6) U slučajevima stavova (1) do (3) ovog člana neće se uz naslednu taksu platiti za odricanje taksa za darivanje (čl. 39 stav (1) tačka 5 ove Uredbe).

K čl. 16

Po Zakonu o vanparničnom postupku, u nasleđe se stupa posle predate nasledničke izjave. A odricanje pre nasledničke izjave, a kod legata pre prihvatanja legata, razrešava dužnosti plaćanja takse, pod uslovom samo da onaj koji se odriče, ne označi lice u čiju se korist odriče. Ovo zbog toga što je odricanje sa označenjem potonjeg nasleđnika u stvari raspolaganje imovinom.

U drugom stavu takođe je reč o odricanju, ali o odricanju koje je usledilo docnije: posle date izjave, ali pre nego što je nasleđnik ušao u posed. Može se dakle odreći nasleđa, a da ne platiti taksu čak i nasleđnik koji se je već izjasnio o prijemu, ali pod uslovom da je odricanje sasvim besplatno učinjeno u korist lica koje bi inače po testamentu ili zakonu došlo na red. Prema tome ovde se cilja na takvo naimenovanje nasleđnika koje se podudara sa pravnom situacijom.

Zahtey o besplatnom odricanju ima svog opravdanja u činjenici, da odricanje sa naknadom ne bi bilo ništa drugo do kupoprodaja nasleđa, pa je onda pravo da nasleđnik koji tako izvuče korist platiti taksu.

Onaj koji nasleđe odbije ili se uopšte nikako ne izjasni o prijemu, nije dužno taksu ni da plati. A naravno, neće je platiti ni lice koje se do uručenja učini nedostojnim naslednog prava. Nedostojnost je isključenje naslednika iz nasleđa iz uzroka predviđenih zakonom.

Za poslednji stav vidi objašnjenje uz čl. 39.

Član 17

Poravnanje o nasleđu i ostavinske deobe.

(1) Ako pre uručenja ostavine dode do poravnaja o zahtevima u pogledu nasleđa, nasledne takse odmeriće se i platiti kao da su imovni delovi, o kojima je poravnanje napravljeno pripali neposredno kao naslede onome koji ih dobiva na osnovu poravnjanja s tim, da taksa nesme ispasti manja nego u slučaju izračunavanja iste na osnovu neposrednog pripada. Na mesto redovnih taksa, t. j. nasledne takse prema faktičnoj podeli pribrojivši njoj eventualnu taksu za samo poravnanje, stupa dakle jedino taksa prema pripadu ako je veća.

(2) Ako neka stvar pripadne u nasleđe nekolicini lica, pa je pre uručenja ostavine neko od njih stekao celu ili takav deo od nje, koji mu po sebi ne bi bio pripao po pravu nasleđa, onda kod odmerivanja takse ne treba smatrati, da je to neki novi pravni posao.

(3) Ove će se odredbe primenjivati i na dogovore, što ih u poravnjanju po stvarima ostavine utvrde naslednici i legatari ili više legatarata između sebe, i to, kad god je podela imovine, utvrđena poravnanjem, podloga za naslednu taksu.

(4) U smislu stavova (2) i (3) ovoga člana su ostavinski deobni dogovori oslobođeni od takse za pravni posao pod ovim vremenskim stvarnim ograničenjima:

a) dotični dogovor mora se zaključiti pre izdanja odluke o uručenju ostavine;

b) pomenuta odredba odnosi se i na nepokretnu i na pokretnu imovinu, ali pretpostavlja da stečene stvari spadaju k ostavini. Stoga nema mesta primenjivanju ove odredbe u pogledu onih stvari koje se tek ustupaju ostavini, i u pogledu međusobnih poravnjanja naslednika ili legatarata putem njihovih sopstvenih imovinskih predmeta (izuzev gotov novac) i t. d.;

v) sticanje mora se izvršiti na naslednike ili legatare a ne na druga lica. Pri primenjivanju ove odredbe ne dolazi u obzir pitanje, koje ostavinske predmete pojedini naslednik ili legatar faktično dobije i da li je njihova vrednost jednak njegovom delu ili ne. Isto tako ne dolazi u obzir pitanje, da li je njegov zahtev bio povišen uz naknadu (poravnanjem) ili putem besplatnog odricanja nekog drugog naslednika ili legatara.

K čl. 17

Naslednicima стоји на волју да међусобним sporazumom друgačije urede пitanje naslednih delova, да се поравнају на другој осnovи од one коју предвида testament, односно закон. Али, наравно, таквим споразумом не може се иći на штету фиска: наследна такса по поравњању не сме бити мања од one коју би наследници платили да поравњање није било. Али већа може.

Kад се поравњањем изменi величина delova, onda se prilikom срачунавања taksa neće uzeti u obzir i taksa za deobu, ma kako наследnici, odnosno legatori otstupili od testamenta ili zakona. Ali ostali pravni poslovi koji bi поравњањем bili обухваћени подлеžu plaćanju takse. Na pr., jedan je od наследника isplatio u celosti deo drugog i tako preuzeo celokupnu ostavinu. Оčevidno da se ovde više ne radi о deobi nego о уговору о купо-продажи, па се zato ovaj posao ima podvrgnuti plaćanju takse iz T.br. 12 Zakona o taksama. Ali neće biti уговора о купо-продажи ако je jednom наследniku data izvesna naknada u novcu zato što je по поравњању primio manji deo.

Deobu provodi суд, или се наследници сами споразумеju о својим delovima, i o tome сачине ispravu koja se predaje суду да bi je ovaj čuvaо u ostavinskim spisima.

Oslobođenjem od plaćanja deobne takse trebalo je помоći nastojanje наследnika да на miran начин среде своје suvlasničke однose i na taj начин otklone eventualne sukobe koji bi, u zajednici, могли doći da iskrnsu.

Uručenje наследstva бива onda kad наследник докаže своје право i ispunii sve obaveze prema testamentu, kao i obaveze prema fisku.

Da bi sporazum o deobi bio oslobođen plaćanja наследне takse moraju se ispuniti uslovi pod tač. a), b) i v) str. 4, koji se mogu rezimirati ovako: sporazum treba da je zaključen pre izdane odluke o uručenju ostavine, само između наследnika, odnosno legatora, i o stvarima koje se odnose само na ostavini.

Nije jasno, da li će se i kad kod deobnih poravnjanja платiti i taksa за само поравњање из T. br. 22 u v. tač. tar. 8 Zakona o sud. taksama. Moje je mišljenje da će se она naplatiti само

onda, ako bi iznos nasledne takse po poravnanju ispaо manji nego што bi trebalo platiti na pripade po testamentu odnosno zakonu. Bude li nasledna taksa po poravnjenju veća ili ravna onoj po testamentu odnosno zakonu, neće se taksa za poravnjenje platiti.

Član 18

Prezadužene ostavine.

Ne može se odmeriti nasledna taksa, ako ostavinu preuzme verovnik ostaviteljev u ime dugova, koji terete ostavinu. U takvim slučajevima može se zahtevati samo taksa od prenosa imovine uz protivčinidbu.

K čl. 18

O prepuštanju ostavine poveriocima u slučaju prezaduženosti govori § 60 Zakona o vanparničnom postupku. Kad dugovi prelaze aktivnu imovinu, sud će preslušati stranke i verovnike o veličini zaostavštine i tražbinama koje se imaju prvenstveno isplatiti. Ako dugovi iscrpljuju zaostavštinu a postoji saglasnost između stranaka i poverioca o ovakvom načinu isplate, sud će zaostavštinu ustupiti poveriocima, koji onda neće platiti naslednu taksu, jer nemaju nasledničko svojstvo, već taksu za prenos imovine uz naknadu — ugovor o kupo-prodaji.

B. Iznos nasledne takse

Član 19

(1) Nasledna taksa odmerava se napose svakom licu, koje što stiče od istog ostavitelja usled smrti, a prema čistoj vrednosti celokupne njemu pripale imovine te prema ličnom odnosu između njega i ostavitelja. Više pripada jednome sticatelju, što su podložni naslednoj taksi i potiču od istoga ostavitelja, smatraće se kod određivanja taksene stope i za izračunanje takse jednim jedinstvenim pripadom te će se dakle imovinske vrednosti, što su istome licu pripale od istoga ostavitelja zbrojiti. Kod fideikomisarnih supstitucija na pr., ako je supstitutu (fideikomisaru) iz ostavine onog lica, koje je naredilo supstituciju, pripala takođe neposredno kakva imovina, imaju se ova sticanja smatrati jednim jedinstvenim pripadom. Isto važi onda, kad je isto lice iz ostavine steklo imovinskih predmeta delimično pod uslovom (sa određenim rokom), a delimično bezuslovno (bez određenog roka).

(2) Kod fideikomisarne supstitucije je za odmeru nasledne takse merodavan lični odnos sticatelja prema onome, koji je naredio supstituciju.

(3) Ako se prema članu 16 ove Uredbe nasledna taksa naplaćuje prema ličnom odnosu onoga, koji se odriče nasleda ili legata prema ostavitelju, tada se za izračunanje nasledne takse neće zbrojiti pripad lica, koji se odriče, i pripad koji potiče iz iste ostavine, a pripada onim licima, u čiju se korist odriče.

K čl. 19

Kad je više naslednika, onda se nasledna taksa odmerava svakom od njih ponaosob. Poreska vlast će utvrditi čistu vrednost pripada svakog naslednika, a to je bruto vrednost pripada po odbitku dugova i tereta iz čl. 25 ove Uredbe. Ako je ostavitelj jednom nasledniku odn. legataru zaveštao više objekata, onda će se vrednost svih objekata sabrati. Po tome će se ispitati odstojanje srodstva između ostavitelja i njega, jer je prema tablicama »A« i »B« iz tar. br. 23 Zakona o taksama veličina stope zasnovana na srodnicičkom odnosu. Međutim ovo pravilo nije bez izuzetka, te se skreće pažnja na propis čl. 16 Uredbe po kome se taksa može odmeriti i prema stepenu srodstva ostavitelja sa licem koje se odriče. U ovom članu predviđen je takođe izuzetak od pravila da se pripadi od istog ostavitelja zbrajaju. Taj se izuzetak odnosi na slučaj kad neko, koga je ostavitelj inače imenovao za naslednika i ostavio mu izvesnu imovinu, nasledi i ono što je testator ostavio izvesnom daljem srodniku, ali je se ovaj nasleda odrekao. Mi smo videli u čl. 16 da se u takvoj situaciji naplaćuje nasledna taksa prema stepenu srodstva između ostavitelja i lica koja se nasleda odreklo, jer je ta taksa zbog veće srodnicičke udaljenosti, veća. Uredba je dakle prihvatiла pravično rešenje, da se svaki od tih pripada taksira po odgovarajućoj stopi. Zbrajanja, dakle, onda neće biti.

Prema naređenju ovoga člana zbrajaju se također vrednosti supstitucione mase sa imovinom koju je fiducijar, odnosno fideikomisar od ostavitelja osobeno dobio.

Kod sticanja vezanog za kakav uslov, odnosno početni rok, vredi pravilo da se nasledna taksa naplati po nastupanju uslova ili roka. Da ne bi bilo zabune oko taksiranja imovinskih predmeta pod odložnim uslovom i rokom, i onih bez uslova i roka ako bi ih bilo, usvojeno je jednostavno rešenje da se svi predmeti zbroje i podvrgnu plaćanju takse kao da uslovnog sticanja nema.

V. Oslobođenja od nasledne takse

Član 20

Od nasledne takse oslobođaju se:

1) nasleđa i legati pokretnih stvari, namenjeni Kralju ili nasledniku prestola, kao i uzajamni prenosi pokretnina na slučaj smrti između članova Vladalačkog doma;

2) nasleđa i legati, namenjeni našoj državi, banovinama ili opština, kao i takvim javnim ustanovama i zadužbinama (zakladama, fondovima, zavodima), čiji se eventualni manjkovi pokrivaju iz državne kase;

3) nasleđa i legati, namenjeni domaćim crkvama, zadužbinama, (zakladama, fondovima, zavodima), društvima, udruženjima koji služe isključivo verskim svrhama, u koliko istima pripadaju prava pravnih lica, kao i nasleđa i legati, namenjeni za isključivo verske svrhe u granicama naše države ili namenjeni za jugoslovenske državljanе u inostranstvu, u koliko je njihova upotreba u verske svrhe obezbedena. Pod »crkvama« treba razumeti sve domaće zakonom usvojene i priznate veroispovesti (verska udruženja), kojima pripadaju prava pravnih lica, a pod »verskim svrhama« treba razumeti svrhe ovih veroispovesti (verskih udruženja), i to samo u čisto verskim stvarima;

4) nasleđa i legati, namenjeni za takve domaće zadužbine (zaklade, fondove, zavode), društva, udruženja ili ustanove, koja služe isključivo dobrotvornim (humanim) ili opšte korisnim svrhama (na pr. znanstvenim, socijalnim, umetničkim, prosvetnim, zdravstvenim kao i svrham telesnog vaspitanja naroda), u koliko istima pripadaju prava pravnih lica;

5) nasleđa i legati, namenjeni isključivo za dobrotvorne (humane) ili opšte korisne svrhe u granicama naše države ili za jugoslovenske državljanе u inostranstvu, u koliko je upotreba ovih namena obezbedena za pomenute svrhe u najširim granicama i ove namene nisu ograničene na izvesne porodice ili na izvesna lica;

6) pod uslovom uzajamnosti nasleđa i legati u pokretninama diplomatskih pretstavnika stranih država, njihovih činovnika kao i članova njihovih porodica, koji žive sa njima u zajedničkom kućanstvu, u koliko nisu jugoslovenski državljeni; nadalje nasleđa u pokretninama lica

koja imaju pravo na takseno oslobođenje na osnovu međunarodnih pravnih načela ili međunarodnih konvencija;

7) nasleđa i legati koji pripadnu državi zbog toga, što nema naslednika;

8) nasleđa i legati u prvom stepenu krvnog srodstva, koji se pojave od lica umrlih posle 1 aprila 1937 ako celokupna čista vrednost (po odbitku pasive) ne prelazi 50.000.— dinara, bez obzira na broj naslednika. Ovo oslobođenje važi samo za zemljoradnike, kojima se smatraju ona lica, koja se isključivo bave zemljoradnjom i nemaju drugo koje trajno zanimanje odnosno vrlo prihoda;

9) ostavina lica, koje je vršeći vojničku službu palo u ratu ili za vreme mira ili je usled zadobivene rane ili bolesti u ratu ili za vreme mira na vojnoj dužnosti (i u ropsstvu) umrlo ili u ratu ili za vreme mira kao vojni obveznik nestalo, pa je oglašeno mrtvim, ako su naslednici njegova zakonita žena, deca ili otac i mati, a čitava vrednost ostavine ne premašuje 100.000.— dinara. Okolnosti, koje daju pravo na ovo oslobođenje, ima da dokaže onaj, koji traži ovakvo oslobođenje. Kao dokazi služe naročito potvrde vojničkih i građanskih vlasti i bolnica, gde je ostavitelj bio na lečenju. Te su potvrde oslobođene od takse, dok se ne upotrebe na što drugo. Proglašenje mrtvih dokazuje se odnosnim zaključkom suda. Oslobođenje iz ove tačke ne važi za pomenute ostavine ako je ostavitelj usled pomenutih uzroka umro posle šest meseci od dana opšte demobilizacije. Onaj dan, od kog se imade taj rok računati, objaviće ministar finansija oglasom;

10) oni pripadi, čija čista vrednost ne nadmašuje 10.000.— dinara u slučaju, ako pripadaju licima iz grupe I tablice A, odnosno 2.000.— dinara, ako pripadaju licima iz grupe II tablice A.

K čl. 20

Po članu 38 Ustava Kraljevine Jugoslavije od 8 septembra 1931 god. Kraljevski dom čine: Kraljica supruga, živi pretci Kraljevi u pravoj liniji iz iste dinastije sa svojim suprugama, živi potomci Kraljevi u pravoj liniji sa svojim suprugama i potomcima, rođena braća Kraljeva i njihovi potomci sa svojim suprugama, sestre Kralja vladaca, i svi ženski potomci do udaje, stric Kralja Aleksandra I Knez Arsen, Knez Pavle sa suprugom i potomcima, i to ženskim do udaje.

Tačka 2: n. pr. Narodno pozorište, jer se njegovi manjkovi pokrivaju iz državne kase.

Tačka 4: n. pr. nasledi i legati namenjeni Akademiji nauka, Uredu za osiguranje radnika, Sokolu Kraljevine Jugoslavije i t. d. Ustanove sa pravima pravnih lica jesu nosioci prava, pa prema tome imaju sposobnost da stiču prava i obaveze.

Tačka 5: da je upotreba namena u inostranstvu obezbeđena za humane ili korisne svrhe jugoslovenskih državljanina, treba dokazati uverenjem naše konzularne vlasti.

Tačka 6: diplomatski predstavnici uživaju pravo eksteritorijalnosti, kao što su: poslanici akreditovani na našem Dvoru, konzuli, diplomatski agenti i t. d. Da li je naša država vezana konvencijom kojom se izvesnim licima priznaje pravo na taksonoslobodenje, daće objašnjenje Ministarstvo pravde.

Priznate veroispovesti u našoj državi jesu: pravoslavna, katolička, rimskog i grčkog obreda, evangelička, kalvinskog i luteranskog obreda, starokatolička, jevrejska sva tri obreda, muslimanska i baptistička.

G. O području, na koje se proteže važnost ove Uredbe

Član 21

Nekretnine.

(1) Nepokretna imovina u Kraljevini, sa svima pricipama, podleži naslednoj taksi bez obzira na podanstvo, mesto stanovanja ili mesto prebivanja ostavitelja, naslednika odnosno ugovornih stranaka kao i bez obzira na okolnost, da li je ostavitelj umro u Kraljevini ili van nje.

(2) Nepokretna imovina, koja leži van granica Kraljevine, neće se uzeti u ostavinu, podvrženu naslednoj taksi. I pripadi prava plodouživanja ili upotrebe na nekretninama, koje se nalaze izvan Kraljevine, ne podleže naslednoj taksi u tuzemstvu.

K čl. 21

U ovom članu primenjen je princip teritorijalnosti Zakona: nepokretna imovina u našoj zemlji podleži plaćanju takse bezuslovno. Sporedno je državljanstvo umrlog ili naslednika, i mesto stanovanja ostavitelja, odn. naslednika.

Pošto se ovoga principa drže i tuđa zakonodavstva, nije moguće sprovesti ostavinski postupak na nekretnu imovinu koja leži izvan granice naše zemlje. Ali za pokretnu imovinu takve smetnje ne postoje i ona prema sledećem članu, čak i ako se nalazi u inostranstvu, podleži plaćanju nasledne takse, samo ako je ostavitelj u času smrti bio naš državljanin.

Po građanskom zakonu za Kraljevinu Srbiju, nepokretnosti su stvari koje se ne mogu pokrenuti ni premestiti a da se u svojim delovima ne naruše. Pripaci su pokretne stvari vezane svojom namenom za drugu pokretnu ili nepokretnu stvar. Na pr., pribor, mašine, grada i ostale sprave potrebne za eksploraciju fabrike, zanatske radnje, rudnika, stoka, alat i t. d. potrebne domovodstvu i t. d.

Prava plodouživanja ili upotrebe na nepokretnostima imaju karakter nepokretnih prava, jer su u vezi sa nepokretnim dobrima, pa je stoga valjalo i njih izuzeti od plaćanja nasledne takse.

Član 22

Pokretnine.

(1) Pokretna imovina podleži naslednoj taksi ma gde ona bila ako je ostavitelj u času smrti bio jugoslovenski državljanin. No, ako stranka dokaže da je od pokretnе imovine, koja leži u inozemstvu, platila u dotičnoj državi naslednu taksu, ima se ova računati među dugove i terete.

(2) Ako ostavitelj nije bio jugoslovenski državljanin, kada je umro, potпадa naslednoj taksi samo ona njegova pokretna imovina, koja se nalazi u našoj zemlji. Nasledna taksa, koju je od imovine, pomenute u ovom stavu, trebalo platiti onoj državi, čiji je državljanin bio ostavitelj, ima se uračunati među dugove i terete, što opterećuje ostavinu.

(3) Kao pokretna imovina u Kraljevini smatraju se naročito: povlastice (privilegije), patenti i prava koja su odobrena odnosno dana u Kraljevini; potraživanja, obezbedenja na nekretninama u Kraljevini; udeli u preduzeću, koje ima sedište u Kraljevini, kao i udeli na imovini ovdašnje filijale inostranog preduzeća, u koliko pravo udela nije vezano za posed deonica (akcija) ili kuksa.

(4) Za metalni i papirni novac, akcije, deone zadužnice i slične hartije od vrednosti, za hartije, za kukse, po naredbi (menice, uputnice, bonove, čekove i t. d.) mero davno je mesto, gde su pohranjeni a za potraživanja, koja nisu obezbedena na nekretninama, mesto prebivanja dužnika.

K čl. 22

Ako se pokretna imovina našeg državljanina nalazi u inostranstvu, onda će se o naplati takse po st. 1 brinuti naše konzularne vlasti. Za podložnost nije od značaja mesto smrti ostavitelja.

Da bi pokretna imovina inostranaca u našoj zemlji bila podložna plaćanju nasledne takse, nije baš potrebno da raspravu za osavštine sproveđe naš domaći sud. Jer, treba znati da ima slučajeva kada se rasprava zaostavštine inostranca, koji nije imao prebivalište u našoj zemlji niti je tu živeo, prepusta inostranoj vlasti. Na primer, ako je inostranac došao samo kao turista ili u prolazu umro.

Povlastica je pravo na izvođenje izvesnih radova dato od strane države ili samoupravnog tela, a patent je isključivo pravo na iskorišćavanje kakvog pronalaska. Povlastice i patenti imaju imovinsku vrednost, razume se ako su odobrena i dana u našoj zemlji, jer takva se prava (izuzev internacionalnog patent) ne protstiru izvan granice. S toga i ulaze u zaostavštinu.

Potraživanja i obezbedenja na nepokretnostima (hipoteika, intabulacija) smatraju se takođe kao pokretna imovina i potpadaju pod udar ove Uredbe, samo i u koliko su prenosiva, jer ima potraživanja koja su vezana za ličnost i njenom smrću gasi se, na pr., pravo na alimetaciju, lična renta i t. d., dok s druge strane obezbedenja na nepokretnostima, bar kod nas, ne mogu se odvojiti i kao zasebna prava prenosići, ustupati, već idu sa tražbinom. Zato se u praksi ovakvi slučajevi neće ni pojavljivati.

Udeli u nepokretnom preduzeću u stvari su delovi nepokretnosti, pa s toga ne ulaze u ostaviniu ako je sedište preduzeća u inostranstvu — stav 2 čl. 21 Uredbe.

Novac i vrednosni papiri predati na čuvanje, na primer banci u inostranstvu, podleže plaćanju nasledne takse ako su pripali našem državljaninu.

Neobezbedena potraživanja umrlog inostranca, prema dužniku koji prebiva u inostranstvu, ne podleže plaćanju nasledne takse.

Član 23

Reciprocitet i retorzija na području naslednih taksa.

(1) Da se izbegne dvostruko odmerivanje nasledne takse, očuva uzajamnost i reciprocitet i sprovedu retorzivne mere može Ministar finansija, otstupajući od prednjih odredaba ove Uredbe i drugičije odrediti u pogledu taksiranja ostavina, koje su ostale iza inozemskih državljanina.

(2) Ako naslednici dokažu, da se u onoj državi, čiji je državljanin bio ostavitelj, ne plaća slična nasledna taksa od tamo se nalazeće pokretne ostavine jugoslovenskog državljanina, ne može se od pokretne imovine ni u našoj državi odmeriti taksa.

(3) U koliko ugovori Kraljevine sa stranim državama u pogledu imovine i prava, podložnih taksenoj nadležnosti nekoliko država, imaju odredbe, koje otstupaju od prednjih odredaba o naslednoj taksi, vrede odredbe tih ugovora.

K čl. 23

Ovlašćenje iz stava 1 Ministar finansija ne može upotrebiti za pojedinačne slučajeve. On može otstupiti od propisa ove uredbe samo ako izda jedno naredenje opštег karaktera.

Da se u inostranstvu ne plaća nasledna taksa na imovinu iz stava 2 treba kao dokaz podneti uverenje našeg diplomatskog predstavništva.

Objašnjenje u pogledu zaključenih ugovora sa stranim državljanima daće Ministarstvo pravde.

D. Postanak taksene obaveze

Član 24

Taksena obaveza za naslednu taksu nastaje:

1) pri sticanju na slučaj smrti, onog dana, kad umre ostavitelj. Ako je ostavitelj sudskom odlukom proglašen umrlim ili je odlukom sudskom utvrđena činjenica smrti, obaveza nastaje onog dana, koji je u sudskoj odluci utvrđen kao dan smrti;

2) pri sticanju nasleđa, po fideikomisarnoj supstituciji, onog dana, kad nastane slučaj supstitucije;

3) pri sticanju nasleda, opterećenog služnošću plodovizivanja ili upotrebe, danom smrti ostavitelja;

4) pri prenosu imovine na ustanove ili zadužbine, onog dana kad prenos bude odobren odnosno kad bude dana sačglasnost nadležne vlasti;

5) pri sticanju nasleda pod raskidnim uslovom ili kad prestanak nasleda zavisi od ma kakvog roka, danom smrti ostavitelja;

6) pri sticanju nasleda pod odložnim uslovom ili kad je ono zavisno o ma kakvom roku, onog dana kad nastupi odložni uslov odnosno prispe početni rok. U tom slučaju taksa se odmerava prema vrednosti i prema zakonima, koji postoje ovog dana. Stoga treba radi svojevremenog odmerenja takse ovaj eventualni drugi pripad držati u evidenciji u »Potsetniku rešenja« prema članu 33 i 34 »Upustva za rukovanje i obračun taksa taksenog registra A« iz 1934 godine (»Službene novine« od 12 decembra 1934 br. 287—LXXVI). No za naslednu taksu od drugog pripada, a na eventualni zahtev Poreske uprave, dužan je dati odgovarajuće obezbedenje onaj, ko prvi ima pravo na posed imovine. Ako se iznos ove takse u vreme, kad se zahteva osiguranje, još ne može utvrditi, taksa će se za drugi pripad izračunati približno.

Ako se pak prenos imovine, koji zavisi od uslova, izvrši sporazumom učesnika ili iz kojih drugih razloga pre nastupa uslova ili roka, onda taksena obaveza za drugi pripad nastupi u tom času pre.

Kad se ispuni uslov ili nastupi određeni rok, kad nastane slučaj supstitucije ili ma koja okolnost, radi koje imovina pre vremena prelazi na drugog sticatelja, treba to prema čl. 51 ove Uredbe prijaviti Poreskoj upravi.

Iznos nasledne takse za drugi pripad ravna se po ličnom odnosu ostavitelja prema onome, koga se ovaj drugi pripad tiče.

Ako se poslednjom voljom naredi rok za davanje legata, smatraće se to samo onda određenjem roka u smislu prednjih propisa, kad rok zahvata više od godine dana iza smrti ostaviteljeve. To vredi naročito za legate u novcu ili u drugim zamenljivim stvarima, koje treba izvršiti na obroke bez kamata.

K čl. 24

Postupak radi proglašenja nestalog lica za umrlo ima za cilj da utvrdi činjenicu i datum njegove smrti, ako po građanskom zakoniku postoje pretpostavke da je umrlo. Za ovaj postupak nadležan je okružni sud.

Kao što smo videli, slučaj supstitucije nastaje onoga časa kada se ostvari pravo nasledja potonjeg naslednika, a to je smrt prethodnog naslednika ili kakav drugi događaj za čije je nastupanje ostavitelj vezao nasledno pravo supstituta.

Ako su prava plodouživanja ili upotrebe zasnovana u korist trećeg lica još za života ostavitelja, onda smrt ostavitelja nema nikakvog uticaja na ta prava, koja ostaju i dalje.

O odložnom i raskidnom uslovu, odnosno početnom i završnom roku bilo je govora u objašnjenju uz čl. 13.

Kao što se nasledničko svojstvo određuje prema zakonu, koji je vredeo u vremenu smrti ostaviteljeve, tako se i taksa odmerava prema vrednosti i zakonu koji su u ono vreme postojali. Ipak, ako je od smrti ostaviteljeve prošlo više od dve godine a prvo-stepeni razrez nasledne takse bez krivice obveznika nije još izvršen, može finansijska direkcija na obrazloženu molbu odobriti reviziju vrednosti ostavine, pod pretpostavkom da je njena vrednost u vremenu prvostepenog razreza pala bar na jednu trećinu — napomena uz tar. br. 23 Zakona o takсama.

Obezbedenje se može sastojati iz ma kakve imovinske vrednosti, pa čak i iz nepokretne zaloge — hipoteke.

Ako je rok po poslednjem stavu kraći od jedne godine, smatraće se da roka i nema, pa će se taksa odmah naplatiti.

D. Odbijanje dugova i tereta

Član 25

(1) Od utvrđene cene bruto ostavine imaju se, pre no što se pristupi izračunavanju pojedinih pripada, odbiti oni dokazani dugovi i tereti, koji terete celu ostavinu.

(2) Dugovi i tereti, za koje je dokazano da se odnose samo na izvesne delove ostavine (pripade), odbijaju se od odnosnog dela (pripada).

(3) Dokazani dugovi i tereti uvažiće se samo onda, ako su prijavljeni pre no što odmerenje takse postane pravosnažno.

(4) U dugove i ostale terete spadaju troškovi poslednje bolesti ostavitelja, ako nisu već za njegova života podmireni iz njegove imovine. Isto tako spadaju ovamo i troškovi oko sahrane i prigodni izdaci pjetetnog značaja, kao na pr. troškovi za grobnicu ili za spomenik, ako ovi troškovi odgovaraju imovinskim prilikama ostavitelja. Ali troškovi za crna odela ne odbijaju se.

(5) Dugovi i tereti koji terete one delove ostavine, koji nisu podložni naslednoj taksi, ne odbijaju se. Oni pač koji opterećuju naslednoj taksi, podložne i njoj nepodložne delove, odbiće se samo u odnosu taksi podložnog dela prema celokupnoj ostavini.

(6) Dugovi i tereti, koji se sastoje u pravu plodouživanja ili upotrebe, koji terete ostavinu, ne mogu se odbiti, a ostali tereti povratnog karaktera odbiće se prema odredbama čl. 26 ove Uredbe.

(7) U koliko dugovi ili drugi tereti zavise od nastupa odložnih uslova, neće se odbiti pri odmerivanju nasledne takse. Ako uslov nastupi u toku od 10 godina od dana, kad je naslede pripalo, višak nasledne takse, koji je nastao usled neodbijanja duga ili tereta, otpisaće se odnosno povratiti, ako takseni obveznik za to zamoli najkasnije za godinu dana, pošto je nastao odložni uslov.

(8) Dugovi i ostali tereti, koji su vezani za ma kakav raskidni uslov, smatraju se kao bezuslovni. No, ako uslov nastupi, nasledna taksa dopuniće se na onaj iznos, koji bi bio odmeren, da je dug odnosno teret već prema svome faktičnom trajanju bio uvažen. U ovom slučaju taksena vlast ovlašćena je da zahteva obezbedenje takse, koja bi se imala platiti za slučaj nastupa uslova.

(9) Ako je namena učinjena pod kakvim nalogom, koji ima novčanu vrednost, podleži takva namena taksi samo u toliko, u koliko prekoračuje vrednost činidbe opterećenog lica. Ne odbijaju se samo one činidbe koje služe samo svrsi namene.

(10) U slučaju bezuslovne nasledničke izjave treba naslednu taksu za legate i onda platiti neumanjenu kad ostavina ne dostaje za potpuno namirenje legata. Isto tako treba posle prihvata legata platiti potpunu taksu za legate, naložene legataru, makar celokupna vrednost naloženih legata prekoračuje vrednost legata, koji je njima opterećen.

K čl. 25

Dugovi i tereti mogu da budu zajednički, a mogu se odnositi samo na pojedine pripade. Zajednički teret postoji u slučaju da ostavitelj jednoj obavezi podvrgne sve naslednike, na pr. da svojoj rođaci daju doživotnu rentu. Takav teret ne deli se na naslednike, već u celom iznosu odbija od bruto ostavine.

Odmerenje takse pravosnažno je ako obveznik propusti rok za žalbu ili je finans. direkcija po njegovoj žalbi donela odluku, bez obzira na to što se protiv ove odluke može po Zakonu o opšte upravnom postupku podneti tužba Upravnom суду. Prema tome, dugovi i tereti mogu se prijavljivati čak i posle odluke finans. direkcije, na slučaj da ona poništi razrez prvostepene, poreske vlasti, i naredi nov.

U dugove i teret spadaju i troškovi poslednje bolesti ostaviteljeve, dakle bolesti koja je prouzrokovala njegovu smrt.

Da li troškovi pjetetnog značaja odgovaraju imovinskim prilikama ostavitelja, faktično je pitanje koje poreska vlast ceni po slobodnom uverenju.

Nisu podložni naslednoj taksi nasledni delovi iz čl. 20 ove Uredbe.

Ovaj propis prepostavlja da je ostavitelj u korist izvesnih lica konstituisao službenost prava plodouživanja ili upotrebe još za svog života. Ali pravilo da se teret u obliku tih prava ne odbija, zadržano je i ovde.

Dugovi odnosno tereti koji zavise od nastupanja odložnih uslova ne smatraju se kao takvi sve dok odložni uslov ne nastupi. Na pr., ostavitelj se obavezao da školskom fondu da novčanu pomoć ako se u njegovom mestu za određeno vreme sazida škola. Nastupi li taj dogadjaj naslednik će imati pravo da traži povraćaj takse na sumu obećanu fondu koja sada pretstavlja dug ostavine.

Kod dugova i tereta sa raskidnim uslovom situacija je obrnuta. Takav uslov smatra se da ne postoji i dugovi odmah odbijaju od ostavine, naravno u koliko su prema članu 26 dokazani. Ali ako uslov nastupi, onda će poreska vlast razliku takse naplatiti,

jer se nastupanjem uslova dug ugasio. Na pr. ostavitelj je naredio izdržavanje svog rodaka dok ovaj ne nade zaposlenje.

Nalozi sa novčanom vrednošću jesu legati, odnosno sublegati. Razumljivo je da pripad opterećen legatom, odnosno sublegatom, podleže plaćanju takse samo ako se on ovim činidbama ne iscrpljuje sasvim — dakle ako od tog pripada i po ispunjenju testatorove volje nešto preostane, jer se taksa plaća na aktivni deo pripada.

Nalozi koji ne krnje vrednost legata odnosno sublegata ili imaju cilj da omoguće izvršenje testatorove volje, ne smatraju se kao tereti. Na pr. testator je naredio da jedan stručnjak pomogne da se zavestane instalacije rasklope i predaju legataru.

Po građanskom pravu naslednik odgovara za sve ostavljene dugove ako u ostavinskom postupku izjavi da nasledstvo prihvata bezuslovno; no ako pridrži sebi blagodet popisa, onda će za ostavljene dugove odgovarati samo do vrednosti nasleđenog dela, a popisom se ima tačno da utvrdi koliko iznosi aktiva a koliko pasiva zaostavštine. U poslednjem stazu normirano je da će se nasledna taksa za legate u celom iznosu platiti i onda kad se je naslednik primio primio nasleđa bez popisa, a međutim se posle pokazalo da se iz zaostavštine ti legati ne mogu da izmire.

Ono što vredi za naslednika, vredi i za legatara čiji je legat opterećen.

Član 26

Načini dokazivanja dugovanja i tereta.

(1) Kao verodostojni dokazi dugova i tereta uzimaće se samo:

1) pravne isprave, koje je izdao ostavitelj sam ili lice čiji je on bio pravni poslednik ili vlastodavac;

2) overeni izvodi iz javnih knjiga;

3) overeni izvodi iz uredno vodenih trgovačkih i zanatskih knjiga o tražbinama ili dugovima iz trgovačkog ili zanatlijskog obrta. Samo za sitne uredne račune istog vevrovnika po trgovačkom ili zanatskom poslovanju do ukupne sume od 1.000— dinara, overenje izvoda nije potrebno, ako je nesumnjivo, da je nabavka izvršena i da je ostala neplaćena do smrti ostavitelja;

4) priznanice javnih vlasti i ureda o plaćanjima za račun ostavitelja, izvršenim po njegovoj smrti;

5) pravomoćni platni nalozi, odluke i pregledi zastataka, koje su izdale javne vlasti i uredi, a iz kojih se vidi, da je potraživanje ostalo neizravnato u času postanka taksene obaveze;

6) dokazi o tome da je u inostranstvu plaćena nasledna taksa za pokretnine u smislu čl. 22 stav (2) ove Uredbe;

7) pravomoćne sudske odluke sa izuzetkom presuda zbog izostanka, presuda na osnovu priznanja, platnih nalogu u postupku opominjanja izdanih protiv naslednika, i presuda, koje se osnivaju samo na priznanju ostavite-ljevih dugova u naredbi poslednje volje. Ovo važi i za odluke stranih sudova, ako pretstavljaju po zakonima Kraljevine izvršni naslov;

8) potvrde starateljskog suda, da je utvrdio i priznao postojanje i meru izvesnog potraživanja od ostavine;

9) bez naročitog overenja mogu se uvažiti i izdaci za poslednju bolest i sahranu ostavitelja kao i njegovi dugovi, koje on za života još nije podmirio, a o kojima se uobičajeno ne izdaju pravne isprave i nisu stariji od dve godine dana, te odgovaraju njegovim imovinskim prilikama, ako se prijave sudu i ako ih priznaju naslednici ili ako su iskazani računima ili prizanicama verovnika. Ove odredbe važe naročito i za potraživanja plata onih lica, koja su bila u službenom odnosu sa ostaviteljem.

(2) U slučaju tačke 1), 2), 3) i 7) stava (1) ovoga člana može taksena vlast zahtevati potvrdu verovnika ili druge dokaze o visini duga, koliki je bio u času, kad je nastala taksena obaveza. Ako verovnik ovakvom zahtevu ne udovolji taksena vlast ne mora priznati prijavljeni dug. Potvrde i dokazi koji su izdani samo za pomenutu svrhu, ne podleže taksi.

(3) Dugovi u novcu i kamate, kojima je rok zastareo prošao, mogu se samo onda uvažiti, ako se dokaže i to, da zastara nije nastupila zbog prekida ili zapreka.

(4) Dugovi i tereti, koji se ne osnivaju ni na pravnom poslu ni na javnom pravu, mogu se priznati sasvim ili delimično i samo prema slobodnoj oceni taksene vlasti.

(5) Potraživanja- za koje se traži odbijanje na osnovu duga, koga je ostavitelj priznao u poslednjoj naredbi, odbiće se samo onda, ako je postojanje potraživanja po prednjim odredbama verodostojno dokazano. Bez takvog dokaza smatra će se za legate ostavljene onome, koji je naznačen da ih sme tražiti, i to, ako on zatraži tražbinu ili je prima, kad mu se odbroji.

K čl. 26

Stav 1 odnosi se na isprave po pravnom poslu koji je zaključio ostavitelj ili njegov punomoćnik, a u njima se konstatuje postojanje kakvog duga; zatim na isprave po kojima je ostavitelj preuzeo izvesnu obavezu od drugog lica.

Javne knjige uživaju poverenje, jer ih vodi javna vlast, na pr. knjige zemljišnog suda.

Dokaz o plaćenoj taksi u inostranstvu (tač. 6) jeste uverenje naše konzularne vlasti.

Presude zbog izostanka i presude na osnovu priznanja nisu verodostojan dokaz o obavezama ostavitelja, jer se ne osnivaju na materijalnoj istini; u postupku koji prethodi donošenju ovakvih odluka, sud se ne upušta u ispitivanje objektivnosti tužičevih navoda, već ih prima kao istinete.

Jasno je da golo priznanje ostaviteljeva duga u testamentu, bez obzira na to što je sutska odluka zasnovana na njemu, ne pruža dovoljno garancije da takvo priznanje odgovara faktičnom stanju. Postojanje duga treba da je verodostojno dokazano — stav 5.

Nije uobičajeno da se za honorar lekaru, za izuzete lekove, banjsko lečenje i t. d. izdaju pravne isprave. Zato se ovakvi dugovi ostavitelja, ako ih priznaju naslednici ili su iskazani računima, odbijaju od bruto ostavine.

Ako bi ostavitelj imao kakvo dugovanje, koje bi s obzirom na vreme njegovog trajanja trebalo da zastari, na pr., dugovanje se povlači 30 godina, dok je po privatnom pravu rok zastare 24 godine, onda se mora dokazati da je naplata tražena i na taj način zastarelost prekidana, jer se inače dugovanje neće priznati.

Dugovi i tereti koji se ne osnivaju ni na pravnom poslu ni na javnom pravu, jesu, na primer: dugovanje od pričinjene štete sudom neutvrđene, nezvanog vršenja tuđih poslova, od krivičnog dela i t. d.

Izvršni su poslovi ove isprave i akti izdati od naših vlasti — § 2 Zak. o izvršenju i obezbedenju:

1) presude i zaključci (rešenja, nalozi, naredbe) koje donesu redovni sudovi u gradskim parničnim stvarima, ako protiv njih nema pravnog leka, koji bi zaustavljao izvršenje;

2) platni nalozi (mandati) izdati u mandatnom, meničnom i čekovnom postupku, ukoliko protiv njih nisu na vreme podignuti prigovori;

3) sudske otkazi porabnog ugovora (zakupa i najma) u pogledu zemljišta, zgrada i takvih stvari, koje građansko pravo priznaje za nepokretne, kao i u pogledu vodenica i drugih zgrada podignutih na lađama, i sudske nalozi da se porabni predmet natrag primi ili preda, ako protiv otkaza ili naloga nisu na vreme podignuti prigovori; tako isto vansudski otkazi porabnog ugovora u pogledu predmeta pomenutih u ovoj tačci, kad o otkazu po-

stoji isprava javnog beležnika ili koja druga od isprava, pomenutih u §§ 388 i 389 Građanskog parničnog postupka, ako nisu protiv otkaza na vreme podignuti prigovori;

4) zaključci i naredbe redovnih sudova u građanskim parničnim stvarima, ako se po propisima, koji za ove stvari vrede, mogu izvršiti;

5) pravosnažne odluke redovnih sudova u krivičnim stvarima o troškovima krivičnog postupka ili o privatnopravnim zahtevima kao i odluke kojima se dato obezbeđenje proglašuje propalim:

6) pravosnažne odluke redovnih sudova u građanskim i krivičnim stvarima, kojima je izrečena protiv stranaka ili njihovih zastupnika novčana kazna;

7) poravnanja (nagodbe) sklopljena o privatnopravnim zahtevima pred redovnim sudovima;

8) prinudna poravnanja u stečajnom postupku ili o postupku u prinudnom poravnanju van stečaja koja su pravosnažno odbrena, zatim pravosnažni zaključci suda doneseni u stečajnom postupku ili postupku o prinudnom poravnanju a tako isto službeni upisi u spiskove prijavljenih tražbina sastavljene u stečajnom postupku ili postupku prinudnog poravnanja van stečaja, ukoliko se po propisima § 60 Stečajnog zakona, odnosno § 60 Zakona o prinudnom poravnanju van stečaja mogu izvršiti;

9) odluke o privatnopravnim zahtevima, koje donesu upravne vlasti ili koji drugi za to nadležni javni organ, ako nema protiv njih pravnoga leka, koji bi zaustavljaо izvršenje, a za njihovo je izvršenje po posebnim zakonskim propisima nadležan redovni sud; tako isto pravosnažne odluke napred pomenutih vlasti ili organa kojima su bile izvršene novčane kazne ili globe ili kojima bila naložena naknada troškova kojega postupka, ukoliko izvršenje po naročitim zakonskim naređenjima pripada sudovima;

10) platni nalozi o zakonskim pristojbinama i prinosima kao i dugovni spiskovi o zaostalim porezima i drugim javnim dažbinama, ukoliko su ti nalozi i spiskovi izvršni po propisima, koji za njih vrede;

11) presude i zaključci obrtnih sudova, protiv kojih nema pravnoga leka koji bi zaustavljaо izvršenje, i poravnanja, sklopljena pred ovim sudovima;

12) poravnanja sklopljena pred upravnim vlastima ili pred kojim drugim javnim organom nadležnim za to da primi poravnanja, ako ona po posebnim zakonskim propisima imaju snagu poravnanja sklopljenog pred redovnim sudom;

13) presude izbranih sudija i presude izabranih sudova (§§ 672 do 695 gr. p. p.) ako se one kod izabranog suda više instance ne mogu pobijati pravnim lekom, kao i pred njima sklopljena poravnanja;

14) u Zakonu o javnim beležnicima navedeni izvršni javnobeležnički akti.

Z. Dužnost plaćanja

Član 27

(1) Naslednu taksu dužan je platiti sticatelj odnosno njegov pravni poslednik.

(2) Ako koja stvar pripadne zajednički nerazdeljeno dvojici ili više njima, tada je svako od ovih lica obavezno da plati naslednu taksu u pogledu cele te stvari solidarno sa pravom naknade prema ostalima. Ovo pravo naknade ima prvenstvo i red kao i sama taksa.

K čl. 27

Sticatelj poslednik dužan je platiti naslednu taksu isto tako kao i sam sticatelj (naslednik, legatar) ako je ona ostala neplaćena. Na pr., naslednik je prodao svoje naslede još pre nego mu je ono uručeno.

Stav 2 cilja na realnu nedeljivost. Na pr. ostavitelj je svoju kuću zaveštao trojici sinova. Kuća je stvar nedeljiva i zato svaki od naslednika odgovara za celu taksu. Ali ako je ostavitelj zaveštao svoje žito u ambaru, onda će svaki od naslednika odgovarati za taksu samo na svoj deo.

Bude li ko od naslednika platio celu taksu za nedeljivu stvar, imaće pravo da svoj zahtev na naknadu od ostalih osigura upisom u zemljишnim knjigama, a na osnovu uverenja koje će mu izdati poreska uprava da je platio taksu i za ostale naslednike — stav poslednji čl. 29.

Z. Jemstvo

Član 28

Lično jemstvo.

Za naslednu taksu jemče soliradno sa licima, koja su dužna plaćati taksu prema čl. 27 ove Uredbe, ova lica i to:

1) za taksu na legat, lice koje je legatom opterećeno, s tim da je ono ovlašćeno da se naknadi za iznos takse iz legata, koji se ima izručiti, osim ako nije legatar po naredbi ostavitelja obavezan da on sam snosi taksu;

2) u slučaju taksene krivice, lice koje je krivično delo počinilo ili na njemu sudelovalo, no samo za onaj deo takse, za koji je državna blagajna oštećena ili za koji se je pokusalo državnu blagajnu oštetići, makar takvo lice i ne bilo osuđeno na plaćanje takse ili kazne;

3) lica koja se ogreše o odredbe o osiguranju nasledne takse prema čl. 37 ove Uredbe, kad izdaju predmete

poverene im na čuvanje ili kad isplaćuju svoje dugove ili izvršuju svoje druge kakve obaveze prema naslednicima u slučaju smrti, kao i lica koja odnosne predmete podižu ili na njima stiču založno pravo, jemče za odgovarajuću naslednu taksu, ako im je u vreme izdavanja odnosnih predmeta, isplate dugova i izvršenja drugih obaveza ili u vreme podizanja ili zalaganja bila poznata smrt ostavitelja ili su uz dovoljnu pažnju mogli za nju saznati. Ovo jemstvo ne postoji, kad pomenuto lice postupa po nalogu suda;

4) lica koja ne podnesu prijave, propisane u čl. 51 Uredbe ili ih ne podnesu blagovremeno;

5) lice kome pripadne naslede zbog odricanja pozvanog naslednika.

K čl. 28

Postavlja se pitanje, da li je obaveza lica iz ovoga člana solidarna ili je to obično jemstvo, uslovljeno isplaćanjem glavnog dužnika iz čl. 27. Jer kod solidarne obaveze svi dužnici odgovaraju za ceo dug bez ikakvog organičenja — svi za jednog jedan za sve — a kod obične, jemačka obaveza nastupa tek onda ako glavni dužnik ne plati ono što je dužan. Tačnije rečeno, obaveza solidarnih dužnika istovremena je, ona nastaje istog momenta za sve i prostire se na ceo dug, kamate, troškove. Tu ne može biti podele odgovornosti. Međutim, obaveza lica iz ovog člana ne rađa se istovremeno sa obavezom glavnog dužnika, a s druge strane u pojmu solidarne obaveze uneo je zabunu čl. 55 u kome je predviđeno da je »lice solidarno obavezno na plaćanje takse dužno platiti samo od onog dana od kog je nastala njegova obaveza plaćanja«. Pošto je Uredba u ovom članu izričita, valja uzeti da je i pored otstupanja od opštih pravnih shvatanja, odgovornost pomenutih lica solidarna od momenta kad ona nastane. Na primer, lice koje ne podnese prijavu propisanu u čl. 51 odgovara sa dužnikom iz čl. 27 po isteku ostavljenog roka solidarno, tako da se poreska uprava od tog momenta za glavni takseni dug može obratiti ma kome od njih. Međutim, za kamate vrediće čl. 55. Tako će biti i u slučaju tač. 2: ako nasledniku neko pomogne da u cilju prikrate takse skloni jedan deo ostaviteljeve imovine.

Naređenje iz tač. 5 nema praktične vrednosti. Videli smo u čl. 16, da naslednik koji se odrekao nasleđa pre nasledničke izjave, a ne označi lice u čiju se korist odriče, kao i naslednik koji se je besplatno odrekao nasleđa u korist određenog lica posle nasledničke izjave, ali pre uručenja ostavine — ne plaćaju naslednu taksu. Tu taksu plaćaju sticatelji koji stupaju u njihova prava. Kad je tako, onda je zaista nerazumljivo kako bi ovi sti-

catelji mogli solidarno jemčiti za naslednu taksu sa naslednicima koji se odriču i koje je Uredba zbog njihove nezainteresovanosti oslobođila svake materijalne odgovornosti! Prema tome, lice kome pripadne naslede zbog odricanja pozvanog naslednika, ostaje jedini dužnik i naplata nasledne takse može se samo od njega tražiti.

Član 29

Stvarno jemstvo.

(1) Za naslednu taksu država ima u granicama odgovarajućeg dela takse zakonsko založno pravo na stvarima, koje su predmet dotičnog prenosa. Odgovarajuće takse terete odnosne nekretnine i imaju u toku tri godine prvenstveno pravo zaloge i bez obezbeđenja upisom na nekretninama pred svima ma kako obezbedenim drugim privatno-pravnim potraživanjima, ako su prijavljene sudu po §-u 135 st. (8) Zakona o izvršenju i obezbeđenju od 9. jula 1930 (Službene novine od 28. jula 1930 br. 165—LXII).

(2) Trogodišnji rok zakonskog založnog prava počinje teći onog dana, od kada je taksa imala biti podmirena prema platnom nalogu.

(3) Kad prode trogodišnji rok zakonskog založnog prava, prvenstvo države zastareva, a njezino takseno potraživanje može se ostvariti prema redu upisa. Ipak, svaki akt vlasti da taksu obezbedi odnosno naplati, ako se upiše u javne knjige, prekida rok zastare prvenstva tako, da on počinje teći na novo.

(4) Pravo prvenstva uživaju i egzekutivni troškovi, troškovi procene i zatezne kamate, ali ne i kazne, izrečene po ovom Zakonu. One se mogu ostvariti samo prema redu izvršenog upisa

(5) Taksa za pravo služnosti plodouživanja i upotrebe opterećuje samo ovo pravo i može se obezrediti upisom na ove služnosti i ostvariti prisilnim izvršenjem na samo pravo služnosti.

(6) Lice koje je platilo taksu za drugog, a sa pravom naknade prema ostalima (čl. 27 ove Uredbe), može uz oslobođenje od sviju taksa svoj zahtev na naknadu osigurati upisom u zemljšnjim knjigama na osnovi isprave, koju će mu bez takse izdati poreska uprava. U toj ispravi navesti treba lica, za koja je taksa plaćena iznos takse, koja je za drugog plaćena, te nekretnine, na koje se taksa odnosi, kao i lice kome se isprava izdaje bez takse u smislu čl. 7 Zakona o taksama.

K čl. 29

Po zakonu o izvršenju i obezbeđenju, izvršni sud dostavlja poreskoj vlasti jedan otpisak dražbenog proglaša (proglaša o prodaji). Ovim će proglašom uprava biti pozvana da se u pogledu javnih dažbina koje su obezbedene zakonom, najdalje za osam dana pre dražbenog ročišta izjasni, da li traži da se tražbina države izmiri plaćanjem u gotovom novcu ili pristaje da kupac prodavanog objekta preuzme dug. Pošto država za naslednu taksu ima prečutno založno pravo na stvarima koje su predmet nasleđa, prenosa, to će uprava ovaj takseni dug sada prijaviti i ujedno se izjasniti po pozivu u dražbenom proglašu.

Zakonsko založno pravo ne prestire se i na ostalu imovinu nasleđnika. Ali u egzekutivnom postupku koji se bude poveo radi naplate ove takse, može se izdejstvovati založno pravo na celokupnu nasleđnikovu imovinu.

Zakonsko založno pravo traje tri godine i počinje da teče od dana kad je taksa prema platnom nalogu imala biti podmirena. Kad založno pravo izgubi važnost, onda država dolazi u položaj ostalih hirografernih — neobezbeđenih poverilaca, te da bi njeno potraživanje osigurala, mora poreska uprava zatražiti obezbeđenje upisom na nekretninama.

Da li se zakonsko založno pravo odnosi i na pokretnu imovinu, ako je ona predmet nasleđa? Potvrđan odgovor mogao bi se dati, s obzirom na okolnost, da pokretna imovina ostavitelja često puta prestavlja mnogo veću vrednost od nepokretnе imovine. Na primer, ako je ostavitelj imao dragocenosti ili gotovog novca, koji se po privatnom pravu tretira takođe kao pokretnost. Ali ovakvo rešenje zadaje teškoće zbog toga, što prečutna zalog na pokretnim stvarima, koje ostaju i dalje u posedu ostavice, sputava pravni saobraćaj. Sa nasleđnikom se нико ne bi smeo upustiti u transakciju iz straha da ne bude oštećen, jer pribavljači nemaju mogućnost da se uvere da li je stvar opterećena zalogom. Međutim kod nepokretnih stvari ta mogućnost donekle postoji, pošto se iz zemljjišnih knjiga, tamo gde ih ima, može videti, što je ostavitelj od nepokretnе imovine ostavio, a kod raspravnog suda ili poreske uprave, kojom je nepokretnošću raspolagao. S druge strane ovaj član pominje samo nepokretnost, prema čemu bi se imao izvesti zaključak, da pokrena imovina, i ako predmet nasleđa, nije opterećena prečutnom zalogom, što bi, najzad, i pravilno bilo. U tom smislu treba i protumačiti ovaj propis.

I. Saradnja sudova

Član 30

Nadležnost za odmerenje nasleđne takse.

Nasleđnu taksu odmerava i to:

1) ako se ista mora u smislu čl. 52 ove Uredbe plaćati u taksenim markama, ostavinski sud;

2) ako se pak ista ne mora plaćati u taksenim markama, važi sledeće:

a) ako je o ostavini vodio raspravu sud ili po naredbi suda javni beležnik kao sudski poverenik (§ 221 i 222 Zakona o javnim beležnicima iz 1930), ona Poreska uprava, u čijem se području nalazi odnosni sud;

b) U ostalim slučajevima ona Poreska uprava, na čijem se području nalazi prebivalište ostavitelja, ako je ostavitelj imao više prebivališta ili ako na području Kraljevine nije imao nikako prebivalište, nadležna je ona Poreska uprava, na čijem je području ostavitelj umro, a ako je umro van Kraljevine, ona Poreska uprava, na čijem se području nalazi ostavinska imovina. Ako se ova imovina nalazi na području više poreskih uprava, nadležna je ona na čijem se području nalazi najznačnija vrednost.

K čl. 30

Po čl. 52 Uredbe nasleđna taksa, redovno, plaća se u gotovom novcu kod nadležne poreske uprave. No ako se ostavina saстоji samo iz pokretnine i na nju ne otpada taksa veća od 500.— dinara, taksa će se platiti u taksenim markama a prema obračunu koji sastavlja sud, odnosno javni beležnik, ako on kao sudski poverenik vodi ostavinsku raspravu (§§ 221, 222 Zakon o javnim beležnicima).

Zakon o javnim beležnicima (notarima), §§ 221 i 222:

»(1) Prevodenje ostavinskih rasprava, ukoliko nije zasebnim zakonima što drugo naređeno, spada po pravilu (§§ 222 i 224 st. 1) u delokrug javnih beležnika kao sudskih poverenika. U tom cilju dostavlja sud javnom beležniku smrtovnice po kojima je iza ostavioca ostalo imovine.

(2) Kao sudski poverenik javni beležnik vrši sve poslove oko ostavinskog postupka, izuzevši:

1) saslušanje svedoka usmenih naredaba poslednje volje pod zakletvom;

2) donošenja rešenja o primanju nasleđničkih izjava;

3) donošenje rešenja o upućivanju stranaka na parnicu, u slučajevima protuslovnih nasleđničkih izjava;

4) odobrenje otuđenja zaostavštine ili pojedinih predmeta iz zaostavštine;

5) odobrenje ostavinske rasprave;

6) donošenje odluke o uručenju (predaji) zaostavštine.

(3) Javni beležnik je naročito ovlašćen da u ostavinskom postupku sasluša svedoke usmenih naredaba poslednje volje bez zakletve; da u slučaju potrebe na samoj ostavinskoj raspravi privremeno, uz naknadno odobrenje suda, postavlja skrbnike otsut-

nim i nesvojevlasnim licima; da sastavlja pregled (iskaza) zaostavštine i da uopšte pripremi sve što je potrebno za uručenje zaostavštine, ukoliko za to nije potrebna predhodna sudska odluka.

(4) Ako u jednom sedištu sreskog suda ima više javnih beležnika, Ministar pravde će, po saslušanju predsednika Apelacionog suda i javnobeležničke komore narediti, za svakog javnog beležnika po mogućnosti jedan rejon u tom sedištu. U takvim slučajevima poslovi oko ostavinskog postupka u pojedinim ostavinskim predmetima mogu se poveriti samo onom javnom beležniku u čijem je rejonu ostavilac pre smrti imao svoje prebivalište. Svake tri godine Ministar pravde, po predlogu predsednika apelacionog suda i javnobeležničke komore, može izvršiti novoreniranje.

§ 222 — (1) Sud može iz važnih razloga zaključiti, da sam provede ostavinsku raspravu. Protiv ovoga zaključka nema pravnoga leka. Isto tako može sud iz važnih razloga oduzeti javnom beležniku daljne provođenje ostavinske rasprave koje mu je bilo ranije povereno. Taj zaključak koji mora biti obrazložen, ima se dostaviti javnom beležniku i svima naslednicima; javni beležnik i naslednici mogu protiv toga zaključka uložiti rekurs po propisima Zakona o vanparničnom postupku. Ovaj rekurs ima odgodnu snagu.

(2) Naslednici mogu, ako su svi sporazumni, u roku od petnaest dana pošto budu od suda ili javnog beležnika obavešteni o smrti ostavioca, izjaviti sudu, pismeno ili usmeno, da će sami provesti ostavinsku raspravu. U takvom slučaju narediće sud javnom beležniku, kojem je provođenje ostavinske rasprave bilo povereno, da vrati ostavinske spise. Ali ako naslednici u roku od mesec dana ne predlože sudu pismeno o provedenoj ostavinskoj raspravi i zakonom propisani pregled (iskaz) razdeobe zaostavštine ili ako predloženi spisi o provedenoj raspravi i pregled ne odgovaraju zakonskim propisima, sud će provođenje ostavinske rasprave ponovo poveriti javnom beležniku. Sud može iz važnih razloga rok za predlaganje spisa o provedenoj ostavinskoj raspravi i pregleda primereno produžiti. Protiv odluka suda donesenih po propisima ovoga stava, nema mesta pravnom leku.«

Član 31

Prijava smrtnih slučajeva i sličnih sudskeh ostavinskih rešenja.

1) Sud, koji vodi ostavinsku raspravu, dužan je do 10 svakog meseca smrtovnicama izvestiti Poresku upravu, o svima smrtnim slučajevima proteklog meseca, i to na način, propisan u §-u 162 Sudskog poslovnika od 25 oktobra 1932. Smrtovnice se Poreskoj upravi ne šalju u slu-

čaju, ako umrli nije ostavio nikakve imovine (§ 59 st. 1 vanparničkog postupka iz 1934) ili ako se u ostavini nalaze samo pokretne stvari, koje sve skupa, ne odgovari duguve i terete, ne vrede više od 2.000.— dinara.

2) Primljene smrtovnice redom po vremenu zavodi Poreska uprava u »Popis smrtovnica« po priloženom obrascu A, koji služi u vezi sa odnosnim indeksom za evidenciju smrtnih slučajeva te za evidenciju odmeravanja naslednih taksa. Ako Poreska uprava ustanovi da se u sudskej dostavnoj knjizi za prijave smrtnih slučajeva ne nalaze koji slučaji smrti, za koje je Poreska uprava inače saznala, javice to sudu da se odmah sačini smrtovnica.

3) Svoja rešenja o ostavinama šalje nadležni sud Poreskoj upravi ovako:

1) kad se ostavina ustupa kojem drugom sudu ili kad sud reši smrtovnicu samo formalno na drugi način na pr. spajanjem sa drugom smrtovnicom, ako je slučaj već prijavljen, i slično, sud će saopštiti to Poreskoj upravi najkasnije za 15 dana kratkom beleškom i u njoj označiti ime umrloga, dan njegove smrti, broj ostavinskog upisnika i dan zaključka suda;

2) ako sud reši da se ne vodi ostavinska rasprava, jer su dugovi pretežni ili jer se mora otvoriti stečaj, zatim kad ostavina pripadne državi, dostaviće Poreskoj upravi opravke svog rešenja;

3) ako sud reši da neće voditi ostavinsku raspravu, jer u ostavini nema nekretnina, a bruto vrednost ostavinske imovine ne premašuje 10.000 dinara, dostaviće Poreskoj upravi rešenje i priklopiti mu prepis smrtovnice da Poreska uprava taksu odmeri i naplati, ako ista premašuje 500.— dinara. Ali i u ovakvim slučajevima rešenje treba da sadrži sve od suda utvrđene podatke, koji prema vanparničkom postupku služe kao osnove za podelu ostavine, a potrebeni su za odmerenje taksa;

4) kad se nasledna taksa po odredbi čl. 52 ove Uredbe plaća u taksenim markama ili bi se imala plaćati u taksenim markama da nema mesta oslobođenju, sud će o svima takvim predmetima iz istog meseca, najkasnije do 10 dana narednog meseca, poslati Poreskoj upravi u smislu §-a 162 st. (3) slovo D) sudskog poslovnika „Listove o proračunu taksa“ po priloženom obrascu V, u koje će uneti ime umrlog lica, dan njegove smrti, broj upisnika za ostavin-

ske stvari O, ukratko sastavne delove i vrednost ostavine, njezine dugove i terete, čistu ostavinu, tačno označenje naslednika, i legatara i ovlašćenika na nužni deo, osnov prava na nasleđstvo, visinu pojedinih pripada, naznačenjem srodstva između sticatelja i ostavitelja, stopu nasledne takse i uopšte sve podatke koji su potrebnii zbog kontrole da li je bila taksa pravilno i potpuno od suda odmerena i plaćena u taksenim markama odnosno da li ima mesta oslobođenju ili ne. Ako takseni obveznik nije položio takse marke, sud će na poledini »Lista o proračunu taksa« primetiti da je takseni obveznik bio pozvan da plaća taksu u taksenim markama, ali da takse nije položio u roku određenom u čl. 52 ove Uredbe. List o proračunu takse treba poslati Poreskoj upravi i onda, ako se kakva ostavinska rasprava, po kojoj je bila Poreskoj upravi poslata smrtnica, završi bez proračuna takse. Listove o proračunu taksa štampaće Ministarstvo finansijsa — Odeljenje poreza te ih prema potrebi predavati na upotrebu sudovima putem poreskih uprava;

5) Listove o proračunu taksa poreske uprave zavodiće u »A« registar, pa ih zatim kontrolisati da li su takse u dovoljnoj meri naplaćene. Eventualne manjkove naplatiti treba od stranaka u gotovom novcu po postojećim propisima;

6) ako je sud proveo ostavinsku raspravu i Poreska uprava ima da odmeri i naplati taksu, sud će dostaviti Poreskoj upravi ostavinski pregled (ostavinski iskaz) po čl. 34 ove Uredbe.

K čl. 31

Rešenje koje sud po tač. 3 st. 3 dostavlja poreskoj upravi, zamenjuje ostavinski iskaz i uprava će na osnovu podataka koje ono sadrži odmeriti taksu.

§ 162 Sudskog poslovnika od 25 oktobra 1932 glasi:

(1) U saobraćaju sa poreskim upravama upotrebice se, osim predajne knjige po obr. posl. br. 29 (§ 156 stav 1 i stav 4 ovog paragrafa), još dve posebne dostavne knjige i to dostavna knjiga za prijave smrtnih slučajeva po obr. posl. br. 49 i dostavna knjiga za takse pismena po obr. posl. br. 50. U obrascima posl. br. 49 i 50 sud će popuniti stupce 1 do 3, a poreska uprava u obr. posl. br. 49 stupce 4 i 5, a u obr. posl. br. 50 stupce 4 do 6.

(2) Prijave o smrtnim slučajevima dostaviće se poreskoj upravi na dostavnu knjigu za prijave smrtnih slučajeva pošto se u

njoj popune stupci 1 do 3 prema naređenjima stava 5; ova će dostava izostati kad je sud rešio, da nema mesta ostavinskoj raspravi zbog toga što umrli nije ostavio imovine (§ 59 stav 1 Vp.) ili kad se zaostavština sastoji samo iz pokretnosti, čija vrednost ne prelazi dve hiljade dinara. Prijava će se sastaviti ukratko, na primer: »Na osnovu smrtovnice (izveštaja o smrti) Jovana M. Živkovića, posednika u , ulica , koji je umro 30 oktobra 1934 god. u , ulica , vodi se ostavinski postupak.«

(3) Na dostavnu knjigu taksenih pismena, pošto se prema naređenjima stava 5 popune stupci knjige 1 do 3, dostaviće se poreskoj upravi:

a) pismena, na osnovu kojih poreske uprave u smislu § 3 Zst. i odnosnih naredaba Ministarstva finansijsa, odmeravaju i vrše naplatu procentualne takse;

b) overeni prepisi, koji se dostavljaju poreskoj upravi po § 7 stav 1 Zst.;

v) popisi taksa po § 9 stav 4 Zst. (čl. 26 Pst., koji važi i za popis taksa po stavu 5 § 8 pod B Zst., kao i za takse u postupku izvršenja, § 195 ovog Poslovnika);

g) pismena pomenuta u čl. 5 Pst.;

d) spiskovi (iskazi) zaostavština (§ 119 Vp.), zatim pismena i prijave u ostavinskim stvarima, osim onih koja se dostavljaju na dostavnu knjigu za prijavu smrtnih slučajeva (stav 2);

d) listovi o proračunu taksa, koje u taksenim markama naplaćuju ostavinski sudovi. Ostavinski sudovi naplaćuju taksu u taksenim markama kad se zaostavština sastoji samo iz pokretnina, a ukupan iznos nasledne takse nije veći od pet stotina dinara. Obrazac za pomenute listove propisaće Ministarstvo finansijsa u sporazumu sa Ministarstvom pravde.

(4) Sva ostala pismena dostaviće se poreskoj upravi na predajnu knjigu po obr. posl. br. 29 (§ 156 stav 1), kao na primer: dostave po § 38 Zst. (čl. 10, 11 i 49 Pst.; § 196 ovog Poslovnika), službeni nalazi o ponovnoj upotrebi već upotrebljenih taksenih maraka ili o njihovom falsifikovanju (čl. 12 st. 11 Pst.; § 105 ovog Poslovnika).

(5) Dostavnu knjigu za prijavu smrtnih slučajeva i dostavnu knjigu za takse pismena vodi izvršno (dostavno) odeljenje za ceo sud, i to na listovima prošivenim i povezanim u tvrde korice za svako tromesečje zasebno. One se po zahtevu finansijskih vlasti ovima šalju na pregled ili im u суду daju na uvidaj. U obema knjigama popuniće se stubac 1 rednim brojevima, koji svakog tromesečja počinju brojem 1, a stubac 2 poslovnim brojem pismena. Stubac 3 popuniće se u dostavnoj knjizi smrtnih slučajeva porodičnim i rođenim imenom stranke i oznakom predmeta.

Član 32

Prijave u ostalim slučajevima.

(1) Sud je dužan i naknadno obavestiti Poresku upravu, ako se docnije pojavi kakva ostavinska imovina, koja ranije sudu nije bila poznata, ili kad u fideikomisarnoj supstituciji nastupi slučaj supstitucije. Isto tako je dužnost poreskih vlasti da odmah obavesti nadležni sud, kad god saznaju za kakvu utaju ostavinske imovine.

(2) Nove delove ostavinske imovine, koji su otkriveni posle uručenja ostavine, dužan je prijaviti poreskoj upravi za 15 dana, od kada su otkriveni, onaj koji na njih polaže pravo.

(3) Sudovi, ostala nadleštva i druge zvanične ustanove kao i pravna i fizička lica, koja se po dužnosti odnosno poslovno bave čuvanjem ili upravom tudi imovinskih predmeta, kad saznaju za smrt lica, čiju imovinu ili koji njen deo čuvaju ili njime upravljuju, pa za 15 dana dužni su izvestiti ostavinski sud o odnosnim predmetima umrlog lica kao i o imovini, koju im je dalo drugo lice, a na koju je pravo raspolaganja imao umrli. Dužnost je pomenutih lica u istom roku podneti i prijavu o sefovima, izdatim pod zakup umrlom licu ili zajedno sa drugim licima.

(4) Ako se prema ugovoru s kojom stranom državom imovinski predmeti umrlog stranca predaju konzularnoj vlasti dotične države, prijavu će podneti lice pomenuto u predhodnom stavu, istovremeno, kad se predmet izručuje konzularnoj vlasti.

(5) Osiguravajuća društva i ustanove, kad saznaju za smrt lica, koje je imalo sa njima ugovor o osiguranju života, dužni su za 15 dana izvestiti ostavinski sud o sadržini ugovora i o licu, ovlašćenom da primi ugovornu sumu.

(6) Društva, koja izdaju hartije od vrednosti, koje glase na ime, kad doznaju za smrt lica, na koje glase njihove hartije, dužna su pre prenosa hartija na drugo ime, a najkasnije za 14 dana, od kada saznaju za smrt, obavestiti ostavinski sud o broju, nominalnoj i tečajnoj vrednosti odnosnih hartija.

K čl. 32

Po Zakonu o vanparničnom postupku sud je dužan doneti svoju odluku posle provedenih izviđaja, i o novo pronađenoj imovini. Samo, nova ostavinska rasprava neće se voditi, ako nijedan od naslednika to ne zahteva. Ali ma kakvu odluku u tom pogledu

doneo, sud je dužan obavestiti poresku upravu o pronađenoj imovini da bi ova naplatila i na nju naslednu takstu. Tako će biti i sa utajenom imovinom o kojoj bi poreska vlast obavestila sud, jer je i to novo pronađena imovina.

Da je nastupio slučaj fideikomisarne supstitucije, sud će biti obavešten od samog supstituta ili pak lica kojima je po st. 3 dužnost da суду jave za smrt fiducijskog lica, pa mu onda neće biti teško da o tome događaju upozna i poresku vlast.

Po čl. 10 potraživanja iz ugovora o osiguranju života ulaze u ostavini onog lica za čiju je smrt uslovljena isplata. Zato je osiguravajućim društvima nametnuta dužnost da obaveste ostavinski sud o sadržini ugovora.

U st. poslednjem reč je o hartijama od vrednosti, kao što su privremene ili stalne akcije koje glase na ime.

Kad vlasnik takvih hartija umre, onda sa njima ne može niko da raspolaže do dalje naredbe suda, pa ni ostaviteljev punomoćnik, jer se smrću ostavitelja njegovo punomoćje ugasilo. I ove hartije ulaze u ostavini, pa se zbog toga obaveštava ostavinski sud o broju, nominalnoj i kursnoj vrednosti hartija.

Kakva će sankcija biti za lica nabrojana u ovom članu ako se ogreše o svoju dužnost prijavljivanja? Takva će lica prema čl. 28 jamčiti za naslednu takstu solidarno sa sticateljem iz čl. 27.

Član 33

Popis (inventarisanje) ostavine.

(1) Kad se ima sastaviti inventar (popis) ostavine, raspovrni sud (odnosno onaj sud koji je zamoljen za popis ostavine) dužan je blagovremeno saopštiti nadležnoj poreskoj upravi dan i čas, kad će se popis obaviti i to, ako sud zna ili s razlogom drži, da vrednost ostavinske imovine bez odbitka dugova i tereta nadmašuje 200.000— dinara. Poreska uprava odrediće po dozvoli finansijske direkcije svog zastupnika pri popisu, što pak, ako se ne učini, ne zadržava tok sudskog postupka. Ako inventar sastavlja javni beležnik kao sudski poverenik ili druga vlast, dužan je takođe obavestiti poresku upravu o danu i času popisa.

(2) Zastupnik poreske uprave ovlašćen je pri popisu ostavine činiti napomene i stavljati predloge, da bi se ostavina tačnije i svestranije utvrdila i procenila.

(3) Ako se ostavina ne popisuje po odluci suda, a popis ne traže ni ovlašćena privatna lica, može ga zahtevati nadležna Poreska uprava. Ali ovakvo inventarisanje ne dirani u kom pogledu u prava i dužnosti stranaka po građanskom zakoniku, već ima da služi samo taksenim svrhama.

(4) Troškove izaslanog zastupnika poreske uprave snosi država. No ako se u slučaju st. (3) ovog člana utvrdi koji deo imovine kog naslednici nisu prijavili pre popisa, troškove popisa snose oni.

(5) Pri utvrđivanju vrednosti imovine dužan je organ, koji vrši popis, držati se odnosnih postojećih zakonskih odredaba.

K čl. 33

Popis ostavine narediće sud po službenoj dužnosti ili po predlogu (kad to zahteva nužni naslednik, verovnik ostavitelja ili legat, kojim je licima stalo da se zaostavština izdvoji od naslednikove imovine) preko svojih izaslanika, javnog beležnika, i opštinske vlasti kod imovine manje vrednosti. Ali popis može traziti i sama poreska vlast ako nalazi da bi ga trebalo izvršiti, jer se, na primer, umesto popisa sud zadovoljio podnesenim spiskom od strane naslednika — § 88 Zak. o van. par. postupku — tako da po njenom mišljenju utvrđeno stanje ne može da služi za podlogu odmere takse.

Nezavisno od pitanja ko će snositi sutske troškove oko popisa, troškove zastupnika poreske uprave snosi država. Samo u slučaju ako naslednici nisu prijavili celokupnu imovinu ostavitelja, trošak zastupnika snose oni. Ali ovaj se propis ne sme suviše usko tumačiti. Da bi naslednicima troškovi pali na teret, treba da je ispušten znatan deo imovine, svejedno da li su to naslednici namerno ili nehatno učinili. O troškovima zastupnika sastaviće se platni nalog, koji se žalbom može napadati kod finansijske direkcije.

Zastupnik poreske uprave ne učestvuje u popisu; on samo kontroliše rad sutskog organa i vodi računa da se popis obavlja po naređenjima §§ 73—84 Zak. o van. par. postupku.

Član 34

Pregled ostavine (ostavinski iskaz).

(1) U pogledu one imovine, o kojoj sud ne vodi ostavinske rasprave, naslednici solidarno sa eventualnim svojim punomoćnicima dužni su podneti prijavu sa svima za odmerenje takse potrebnim podacima poreskoj upravi u roku od 15 dana iza dana, kad je nastala taksena obaveza.

(2) U pogledu one imovine, o kojoj sud vodi ostavinsku raspravu, treba sastaviti ostavinski pregled (iskaz) i poslati ga poreskoj upravi u toku 6 meseci od dana, kad je nastala taksena obaveza, i to:

a) ako naslednici u smislu §-a 31 vanparničnog postupka pismeno saraduju na raspravi, onda su nasled-

nici solidarno sa eventualnim svojim punomoćnicima dužni sastaviti ostavinski pregled (iskaz) i podneti ga sudu, koji raspravlja ostavinu;

b) ako se ostavina usmeno raspravi, dužan je ostavinski sud da sastavi ostavinski pregled (iskaz);

v) ako vodi ostavinsku raspravu javni beležnik kao sudski poverenik, dužan je onda da sastavi ostavinski pregled (iskaz) i da ga podnese sudu.

(3) U svima slučajevima po prethodnom stavu, sud je dužan ostavinski iskaz sravnjivati sa ostavinskim spisima i ako treba, odrediti, da se dopuni ili ispravi i zatim staviti na njega datiranu potvrdu, da je u saglasnosti sa ostavinskim spisima i sa rezultatima ostavinske rasprave, te ga nakon toga poslati poreskoj upravi, na čijem području ima sud svoje sedište, i to sa svima ostavinskim spisima.

Prilikom vraćanja sudskih spisa po izvršenoj odmeri Poreska uprava dužna je staviti na sudski spis podatke o odmeri i visini takse odnosno o eventualnom oslobođenju od takse.

(4) U slučajevima, gde po propisima Zakona o sudskom vanparničnom postupku (na pr. § 59) nema mesta vođenju ostavinske rasprave, a nasledne takse ne naplaćuje sud u smislu čl. 52 ove Uredbe u taksenim markama, sud ima isto tako sastaviti ostavinski pregled sa svima podacima potrebnim za odmeru takse.

(5) Ostavinski iskaz moraju potpisati naslednici, a ako su postavljeni njihovi punomoćnici moraju ga i ovi potpisati. Ako svi naslednici i njihovi punomoćnici ne mogu potpisati ostavinski iskaz zbog poteškoća s obzirom na mesto njihovog prebivališta ili s obzirom na druge razloge, dovoljan je potpis jednog naslednika ili jednog njihovog punomoćnika. Kad sud sastavi ostavinski iskaz (st. (2) tač. b) ovog člana) onda potpis stranaka na raspravnom zapisniku zamenjuje njihov potpis na ostavinskom iskazu.

(6) Ako usled kakvog pravnog spora posle izvršenog uručenja nastane kakva promena u pogledu sticatelja ili u pogledu podele ostavinske imovine, onda su sticatelji solidarno obvezni, da predaju poreskoj upravi ostavinski iskaz.

(7) Ostavinskom iskazu treba priložiti original ili oveeni prepis isprava i spisa, potrebnih za dokazivanje du-

gova i tereta, zatim eventualne dokaze za srodstvo, svojtu, za utvrđivanje službenog odnošaja sticatelja prema ostavitelju, dalje isprave i spise, potrebne za dokazivanje prava na oslobođenje od takse ili na taksene pogodnosti ili molbe za priznanje nenaplativosti ili nesigurnosti ostavinskih tražbina. Ako se ovi dokazi nalaze u raspravnom spisu, dosta je pozvati se na njega.

K čl. 34

Po pravilu, provođenje ostavinske rasprave obligatno je. Ali ako umrli nije ostavio nikakvu imovinu ili je ostavio samo pokretnost a prometna vrednost zaostavštine bez odbitka dugova i tereta ne prelazi 10.000 dinara, sud će odlučiti da nema mesta vođenju ostavinske rasprave — sem ako u ovom drugom slučaju to ne zastraže naslednici. Ako sud reši da ne vodi raspravu, jer je umrli ostavio samo pokretnu imovinu do označene vrednosti, (a on će to učiniti čim dobije smrtnicom) sastaviće ostavinski iskaz i ovaj poslati poreskoj upravi, naravno pod pretpostavkom da se ne radi o taksi manjoj od 500.— dinara, koju po čl. 52 naplaćuje sud u taksenim markama.

Što se tiče imovine o kojoj sud vodi ostavinsku raspravu, o takvoj imovini sastaviće se iskaz u roku od šest meseci od smrti ostavitelja. Ko taj iskaz sastavlja, rečeno je u st. 2.

Član 35

Ispravke ostavinskog iskaza i uvidaj u raspravne akte.

(1) Ako ostavinski iskaz nije propisno sastavljen ili je netačan ili nepotpun, a ovi nedostaci imaju važnost za odmerivanje takse, poreska će uprava zahtevati ispravku ili dopunu iskaza ili će postupiti po stavu (3) ovog člana.

(2) Poreska uprava može u svako doba tražiti uvidaj u raspravne akte suda. Sud je dužan takvom zahtevu udovoljiti, u koliko ga to ne bi sprečavalo u raspravnom postupku. Poreska će uprava primljene sudske akte povratiti, pošto se iz njih povade potrebni podaci.

(3) Poreska uprava može za odmerenje nasledne takse koristiti se i drugim podacima sem onih, primljenih od suda, kao raspravnim drugim sudske spisima, dohodarstveno kaznenim aktima, zvaničnim utvrđenjima, ispravama, sudske procenama i t.d.

K čl. 35

Poreska uprava može za odmerenje nasledne takse koristiti i druge podatke osim onih primljenih od suda i ona će to činiti

uvek kad posumnja u ispravnost tih podataka, naročito u pogledu vrednosti ostaviteljeve imovine.

U pogledu rada por. vlasti po procenama ostavina izdat je raspis br. 51.051/III od 2 maja 1927 godine, koji glasi:

»Generalna Direkcija poreza primetila je, da finansijske vlasti, koje su nadležne za proračun i naplatu takse od prenosa imetka, naročito kod ostavinskih predmeta, ne obraćaju dovoljnu pažnju, da li prijavljena odnosno po opštini utvrđena vrednost odgovara pravoj prometnoj vrednosti koja ima služiti kao osnov za proračun takse, već prihvacaju prijavljenu vrednost, koja ne odgovara pravoj prometnoj vrednosti.

Kako se na ovaj način vrlo osetljivo štete državni interesi to Generalna Direkcija poreza stavlja u dužnost svima vlastima koje vrše proračun i naplatu takse od prenosa imetka da u svakom slučaju kontrolišu, da li prijavljena vrednost odgovara pravoj prometnoj vrednosti, te u slučaju, kada posumnja u ispravnost prijavljene odnosno po opštini utvrđene vrednosti, na osnovu postojećih zakonskih propisa, odrede veštačku procenu. Ovo naročito vršiti kod većih objekata.

Skreće se pažnja, da se kod ostavina u svrhu utvrđenja vrednosti, ima sa strankama obvezanim na upлатu takse, prethodno pokušati nagodba pa tek onda pristupiti proceni.

Generalna Direkcija će preko svojih izaslanika kontrolisati u koliko se ovo naređenje izvršuje, pa ako protivno utvrđi, činiće i šefu dotičnog nadležstva kao i posebnog taksenog referenta materijalno i disciplinski odgovornim.

Naročito se skreće pažnja šefovima finansijskih nadležstava da prilikom traženja veštačke procene ne nastupi slučaj predviđen u poslednjoj rečenici prethoslednjeg stava 1 Napomene uz t.br. 12 taksene tarife t. j. da ne dozvole da država snosi troškove veštačenja, jer će se u protivnom oni činiti odgovornim.

Dostavljujući prednje Generalna Direkcija preporučuje upravi — direkciji da sa ovim naredenjem odmah upozna i sve svoje područne finansijske vlasti i vodi računa da se isto striktno izvršuje.«

Član 36

Oblik i sadržaj ostavinskog pregleda (iskaza).

(1) Pregled ostavine podeljen je u pet delova i to:

1) Ostavinska imovina. Prvi deo pregleda ostavine mora da sadrži pregled cele ostaviteljeve imovine, koja dolazi u obzir za izračunavanje naslednih taksa, zatim procenu pojedinih sastavnih delova imovine i to na temelju inventara ostavine ili, ako inventar nije sastavljen, na temelju potvrde o imovinskom stanju ostavine umesto zakletve. Pri tome se odvojeno upisuju pojedine nekretnine, koje

pripadaju ostavini zajedno sa pripatcima (fundus instruktur), hartije od vrednosti po broju i vrsti uz oznaku njihove nominalne i kursne vrednosti, na kojoj je osnovici (sudski inventar, potvrda o imovinskom stanju ostavine umesto zakletve, sudska procena primjenjeni kursevi i t.d.) utvrđena vrednost pojedinih predmeta. Kod hartija od vrednosti i tražbina valja naročito iskazati i kamate, što su dospele na dan smrti ostavitelja, zatim one kamate, koje još nisu dospele, u koliko su već narasle do dana smrti ostavitelja (kamate od kupona). U taj deo pregleda ostavine uvrstiti treba dalje i one delove imovine o kojima se eventualno ne vodi ostavinska rasprava. Tražbine za koje se zbog nenaplativosti ili nesigurnosti traži da se sasvim ili delimično izdvoje iz odmere, uvrštavaju se kao i druge tražbine u pregledu aktivne imovine, ali u rubrici »Primedbe« treba ih naznačiti kao neplative ili nesigurne, a pri tom treba navesti razlog nenaplativosti ili nesigurnosti.

2) Odbitne stavke. U drugom delu pregleda ostavine imaju se iskazati dugovi i tereti, za koje se traži da se odbiju od ostavine. Imaju se iskazati odvojeno prema pojedinim stavkama uz oznaku pravnog naslova. Kod dugova i tereta, osiguranih založnim pravom, ima se označiti tačno nekretnina, na kojoj su obezbedeni. Dalje navesti treba, da li se pojedini dugovi i tereti ostavine odnose na celu ostavinu ili samo na izvesan deo iste ili na pojedine pripade. U zadnjem slučaju ima se ovaj deo ili pripad tačnije označiti. Kod tereta koji se sastoji iz prava plodouživanja ili nekog prava na činidbe, koje se ponavljaju treba pobliže označiti trajanje opterećenja i ako je potrebno i način utvrđivanja njegove vrednosti. Na kraju ovoga dela ima se iskazati čista vrednost imovine koja proističe usled razlike između aktive i odbitnih stavaka.

3) Pripadi. U trećem delu ostavine navesti treba: imena i prebivalište lica, koja se pojavljuju kao naslednici, legatari ili drugi sticatelji, a u smislu postojećih propisa imaju udela na imovini, koja je podložna naslednim takšama, te — ako ovi podaci utiču na visinu nasledne takse — vrstu i stepen srodstva između ostavitelja i sticatelja odnosno sticatelja i svojte, nadalje eventualni službenički ili nadnički odnos između ostavitelja i sticatelja. U podacima treba tačno razlikovati srodstvo i svojtu (tazbinu). Kod pripada za koje se traži oslobođenje ili sniženje takse,

imaju se navesti pravni naslov i zakonski propisi, na kojima se osniva ovo traženje. Dalje treba u pogledu pojedinih pripada naznačiti nepokretnu i pokretnu imovinu, čistu vrednost, koja se dobija po odbitku dugova, tereta i određenih legata. Dalje treba navesti i stopu nasledne takse, koja se ima primeniti.

4) Pregled za takse od nekretnina. U četvrtom delu pregleda ostavine imaju se naznačiti nekretnine, koje su sastavni deo ostavine, sa vrednošću, uvrštenom u prvom delu pregleda ostavine, ime sticatelja i njegovo srodstvo sa ostaviteljem, pravni naslov i dan sticanja po ostavitelju kao i stopa takse za prenos nekretnina.

5) Primedbe. Peti deo pregleda treba da sadržava eventualne navode stranke, a neizostavno mora sadržavati podatke o tome da li je ostavinska imovina podeljena među naslednike na osnovu zakonskog, oporučnog ili ugovornog nasleđivanja ili drugačije (usled odričanja od nasledja, ili usled poravnjanja i tome slično), nadalje, da li su uračunate vrednosti, koje su pojedini naslednici još za života umrlog primili na račun nasledja ili ne. Pri tome treba navesti dogovore, sklopljene između naslednika i legatara, sa njihovim bitnim sadržajem i naznačenjem njihove osnove u ciframa. Konačno treba navesti, da li je između umrlog i njegovog preživelog bračnog druga postojala zajednica dobara za slučaj smrti ili ne.

(2) Obrazac ostavinskog pregleda (iskaza) prileži ovoj Uredbi pod B.

Član 37

Osiguranja nasledne takse.

(1) Kad sud vodi ostavinsku raspravu, dužan je pre uručenja ostavine odnosno pre no što odredi prenos nekretnina, preduzeti odgovarajuće obezbeđenje nasledne takse, kako mu je saopštila poreska uprava, ako taksa nije bila plaćena u roku od 30 dana po dostavi platnog naloga.

(2) Pre plaćanja odnosno potpunog obezbeđenja sviju taksa povodom ostavine sud nesme uručiti ostavine odnosno narediti prenos nekretnina. U slučajevima, gde se ostavina uruči uz obezbeđenje takse, zaključak o uručenju dostaviće se svaki put poreskoj upravi i sadržati mora i to, na koji su način i na kojim su predmetima (nekretninama,

ostavama i t.d) takse osigurane. O potpunoj naplati sviju taksa mora poreska uprava izvestiti sud u svima slučajevima. Sud će voditi računa i o raspisu Ministarstva finansija — Odeljenja poreza br. 41.389/1936 od jula 1936 koji je izdat u sporazumu sa Ministarstvom pravde te objavljen u »Finansijskom zborniku« str. 429/1936.

(3) Uz knjiženje prava vlasništva, plodouživanja i upotrebe i ostalih prava na nekretninama, koje pripadaju ostavini, narediće se istovremeno i upis prava zaloge na naslednu taksu čiju visinu je poreska vlast saopštila суду, ako takseni obaveznici ne dokažu, da su taksu platili ili ako ne donesu pismenu saglasnost taksene vlasti za prenos.

(4) Imovinu stranih lica, koja se nalazi na području Kraljevine, izdaće sud inostranoj vlasti, pošto utvrdi da su plaćene ili dovoljno obezbedene nasledne takse ili pošto za to da privolu nadležna taksena vlast. Pri tome treba voditi naročito računa i o propisu iz tar. br. 25 Napomene III Zakona o sudskim taksama.

(5) Osiguravajući zavodi zadržaće u slučajevima čl. 10 ove Uredbe u ime nasledne takse 20% od osigurane sume u slučaju smrti osiguranog lica, u protivnom jemče za odgovarajući deo nasledne takse.

(6) Hartije od vrednosti, novac i druga imovina ostavitelja, koja se nalazi kod sudova, kreditnih ustanova, bankovnih preduzeća ili kod drugih institucija, i lica, koja se poslovno bave čuvanjem ili upravom tuđe imovine, ne smeju se izdati, podići ili založiti bez naročite dozvole raspravnog suda. Ovu dozvolu sme sud izdati samo, ako utvrdi, da je odnosni predmet unet u popis ostavine podložne taksi i da je nasledna taksa uplaćena ili dovoljno obezbedena na drugi način.

(7) Izuzetno može sud odrediti, da se iz imovine pomenuće u prethodnom stavu, pokriju troškovi poslednje bolesti ili sahrane ostavitelja, troškovi za izdržavanje bračnog druga, roditelja ili dece ostavitelja, neosporeni hitni dugovi ostavštine, troškovi potrebnii oku uprave ostavštine i redovnog vodenja preduzeća i gospodarstva ostaviteljevog, ako se ne mogu iz druge imovine pokriti. No i u ovom slučaju mora se ostaviti vrednost, jednaka naslednoj taksi u predmetima koji su na čuvanju, a ako nasledna taksa još nije poznata, najmanje peti deo vrednosti celokupne imovine, koja je na čuvanju.

K čl. 37

Kad poreska uprava primi ostavinski iskaz sa spisima, izvršiće odmeru i na spisima konstatovati visinu takse koja ima da se plati, pa onda spise vratiti суду, a taksenom obvezniku na odmerenu vrednost izdati platni nalog. Ne plati li obveznik taksu u roku od 30 dana po prijemu naloga, uprava će obavestiti суд, da bi ovaj preduzeo mere obezbeđenja. Ali će isto tako obavestiti суд i kad naplata takse bude u celosti izvršena, da bi суд uručio naslednicima imovinu, odnosno sa ove skinuo obezbeđenje.

Zaključak o uručenju ostavine uz obezbeđenje dostavlja суд i upravi.

Raspis Min. finansija br. 41.389 od 26 jula 1936 godine glasi:

Po sporazumu sa Ministarstvom pravde otsekom za zemljšne knjige, (Ministarstva pravde br. 57020/1936) izdaje se sledeći raspis o odmeri i naplati naslednih taksa i o obaveštavanju sudova o ovoj odmeri i naplati, i to:

Ministarstvo finansija — Odeljenje poreza — izvešteno je, da se kod poreskih uprava van područja predratnih Kraljevina Srbije i Crne Gore nalazi veliki broj zaostataka ostavinskih predmeta, po kojima bi se imala odmeriti i naplatiti nasledna taksa.

Takvo stanje od naročite je štete u onim slučajevima, где se u ostavini nalaze i nekretnine.

Pošto se odmera i naplata naslednih taksa vrši vrlo sporo, ostaju takvi predmeti i kod zemljšno-knjizičnih sudova nerešeni kroz duže vremena, tako da se — sa jedne strane — ne mogu održavati u saglasnosti zemljšne knjige sa faktičnim stanjem, a — sa druge strane — ne mogu se ni katastarski operati održavati u saglasnosti sa zemljšnim knjigama i sa faktičnim stanjem. I konično, a što je najgore, i naplata poreza u onakvim slučajevima nailazi na velike poteškoće.

Ima mnogo slučajeva, u kojima su u zemljšnim knjigama upisani kao vlasnici lica, koja su umrla već odavno, a pravo vlasništva nije bilo preneto na naslednike zato, što nije bila plaćena nasledna taksa, ma da je ostavinska rasprava bila završena.

Ima dosta i takvih slučajeva, u kojima su naslednici oslobođeni od plaćanja naslednih taksa, a poreske uprave nisu o tome izvestile nadležne ostavinske sudove. Same pak stranke (naslednici) nisu se dalje interesovale za prenos prava vlasništva u zemljšnim knjigama.

Ni u tim slučajevima nije bilo sređeno zemljšno-knjizično stanje odnosno nije bilo dovedeno u saglasnost sa faktičkim stanjem. Prema tome nije bila ni katastarska uprava izveštena o ostalim promenama u faktičnom stanju.

Rad oko sređivanja zemljšno-knjizičnog stanja od velike je važnosti ne samo za državnu kasu, već i za same stranke. Poznato je na ime, da nesređeno zemljšno-knjizično stanje dovodi često

puta između stranaka do parnica, a koje parnice proističu baš iz raznih — naravno netaksiranih — prenosa, bilo usled smrti bilo među živima.

Da bi se ovi odnosi između zemljišno-knjižnog stanja, katastra, poreskih glavnih knjiga i faktičnog stanja lakoće i brže uređivali, naređuje se:

A) U pogledu poslovanja kod poreskih uprava:

1) Poreske uprave dužne su, čim prime od suda ostavinski iskaz (rešenje o nasledju), odmah preduzeti sve što je potrebno, da se taksa u što kraćem vremenu odmeri i odmerena taksa platnim nalogom saopšti taksenim obveznicima (naslednicima).

Da bi se poslovi između sudova i poreskih uprava oko primanja sudskega ostavinskog iskaza svršavali što brže i jedno-obraznije, skreće se pažnja na sledeće:

a) Preuzimanje spisa, podložnih naslednoj taksi, koje sudovi dostavljaju poreskoj upravi, potvrđuje se uz stavljanje datuma istog dana, kad se spisi prime u samoj »Dostavnoj knjizi taksenih pismena«, koju sud u tu svrhu mora da vodi po §-u 162 sudskeg poslovnika.

U smislu raspisa Ministarstva finansija — Odeljenja poreza — br. 105.601/III od 6 decembra 1933, izdatog u sporazumu sa Ministarstvom pravde (Fin. zbornik strana 705/1933) tač. 3 stav 3, sudovi su dužni prijavljivati taksenu pismenu, dakle i ostavinske iskaze, poreskim upravama od slučaja do slučaja, a najkasnije pak u razmaku od 8 dana.

b) U knjizi pomenutoj pod a), sud će u rubriku prvu uneti redni broj, koji svakog tromesečja počinje sa brojem 1, u rubriku 2 poslovni broj prijavljenog ostavinskog spisa, a u rubriku 3 podrično i rođeno ime ostavitelja i sadržinu spisa sa kratkom označkom »ostavinski iskaz«.

v) Poreska uprava upisuje u rubriku 4 onaj redni broj prist. registra odnosno A-registra odnosno likvidacione knjige A, pod kojim je spis kod nje zaveden, a u rubriku 6 dan prijema, i to uz potpis onog činovnika, koji je ovlašćen za prijem taksenih spisa. Zatim se mora dostavna knjiga istog dana vratiti sudu.

Primećuje se, da se u »Dostavnu knjigu taksenih pismena« ne smeju unositi prijave o smrtnim slučajevima. Ove prijave sud dostavlja posebnom »Dostavnom knjigom za prijave smrtnih slučajeva«.

2) Poreske uprave dužne su preduzeti sve što je potrebno, da se odmerena taksa i naplati.

One su dužne da rade na naplati te takse intenzivno i stalno sve dotle dok se naplata ne izvrši. Naročito treba požuriti se sa odmerom i naplatom naslednih taksa u onim slučajevima, gde postoji mogućnost naplate iz ostavinskih pokretnina, a postoji opasnost da bi naslednici mogli dotične pokretnine otuditi.

Naređuje se poreskim upravama, da kod svake zgodne prilike naslednicima i usmeno objasne potrebu plaćanja nasledne takse u cilju dovođenja u red zemljišno-knjižnog stanja.

Odmerenu taksu treba platiti u roku od 30 dana iza uručenja platnog naloga (taks. i prist. pravilnika čl. 231 t. 14).

Ako se taksa ne plati za 30 dana od dana uručenja platnog naloga, to poreska uprava mora da je naplati ovršnim putem a dužnik ima da osim takse plati još i troškove egzekucije (čl. 32 Zakona o taksama, čl. 206-a t. 2 taksenog i pristojbinskog pravilnika, Uredbe o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza od 19 novembra 1928 u Fin. zborniku str. 1036/1928 te § 26, slovo g) Fin. zakona za 1936/37).

3) Gde god mobilarna egzekucija ne bi dovela do uspeha, ima se pribeci k egzekuciji na nekretninama, ako ih ima u ostavštini. Pri tome se pak skreće pažnja naročito na postojeće propise o prvenstvenom pravu naplate naslednih taksa, dakle na propise o stvarnom jemstvu, na § 72 prist. z. 1850 za Sloveniju i Dalmaciju, na § 36 Zak. čl. XI/1918 za Hrvatsku i Vojvodinu i na § 91 prist. z. iz 1886 za Bosnu i Hercegovinu.

B) U pogledu obaveštavanja sudova o odmeri i naplati naslednih taksa:

1) Poreske uprave dužne su da izveste ostavinski sud o svakoj odmeri nasledne takse, kako bi mogao i ostavinski sud sa svoje strane preduzeti mere radi obezbeđenja i naplate nasledne takse i po eventualnom zahtevu poreske uprave, a u smislu postojećih zakonskih propisa.

2) Poreske uprave dužne su izvestiti ostavinski sud, ako nadu da su naslednici oslobođeni od plaćanja nasledne takse, pa bilo da se ovo oslobođenje utvrdi već odmah u početku odmernog postupka ili tek kao posledica žalbenog postupka.

3) Ona poreska uprava, kod koje se odnosna nasledna taksa nalazi u zaduženju (u propisu), dužna je da još istog dana, kada je bila taksa u celosti podmirena, obavestiti ostavinski sud o tome da je taksa bila potpuno uplaćena, označivši datum uplate i redni broj taksenog dnevnika, odnosno ako je bila nasledna taksa otpisana (brisana), mora se javiti odmah ostavinskom судu otpis (brisanje) dotične takse.

4) Izveštaji pod 1) i 2) moraju se slati sudovima odmah čim je dotični predmet definitivno rešen kod poreske uprave bilo odmerom bilo time da se priznaje takseno oslobođenje.

Ovi izveštaji šalju se sudovima bez obzira na eventualne žalbe, upućene finansijskoj direkciji i bez obzira na taksonu cenzuru.

Stoga poreske uprave sa ovim izveštajima ne smeju čekati, dok se predmet vrati od cenzure Ministarstva finansija, Odeljenje poreza iz Beograda, već su dužne obaveštavati pre otpreme dotičnog predmeta na cenzuru.

A u pogledu uplate naređuje se, da se izveštaj za sud ima još isti dan, kada je potpuna uplata usledila, dostaviti суду bez obzira da li su spisi već poslati na cenzuru ili sa nje vraćeni.

5) Kod pomenutih izveštaja, tač. 1), 2) i 3) moraju se — osim državne takse — navesti i druge dažbine, koje su istovremeno od poreskih uprava eventualno naplaćuju od ostavštine, kao na primer prirezi u korist banovine.

6) Obrazci:

a) obrazac za izveštaj o odmeri glasio bi:

Poreska uprava u Prist. reg. br. . . . ili Likv. knj. A-br. . . . ili A-reg. br. . . .

Sreskom суду u sa izveštajem eventualno uz povratak tamošnjeg spisa, da je od zaostavštine odmerena državna taksa u iznosu od dinara , a (na primer) banovinska taksa u iznosu din svega din

Šef poreske uprave

Taks. referent,

b) Obrazac za izveštaj o uplati glasio bi:

Poreska uprava u ili A-reg. br. . . . ili likv. knj. A-br.

Sreskom суду u sa izveštajem, da su od zaostavština iza pok. nasledne takse naplaćene, i to državne u iznosu din. a banovinske u iznosu od din. svega pod »Taks. dnevnika« brojem

Šef poreske uprave

Taks. referent,

Primećuje se da se na područjima, gde eventualno postoje već gore izloženi obrasci (obavesti o uplati pristojebe), mogu isti iだље upotrebljavati.

V. U pogledu poslovanja finansijskih direkcija.

Finansijskim direkcijama stavlja se u dužnost da njihovi inspekcioni organi prilikom svojih revizija, inspekcija i ilustracija vode naročitu brigu o tome, da li poreske uprave vrše svoje dužnosti po prednjim naredbama sa svom potrebnom marljivošću ili ne. Gde god se zapaze nedostaci, imaju se preduzeći odmah shodne mere, da se dotični nedostaci što pre uklone. Naređuje se da inspekcioni organ prilikom pregleda uprave u inspekcionoj knjizi, koja se nalazi kod uprave, iznese tačno stanje po pristojbinском referatu, označivši tačno koliko je našao neodmerenih predmeta, iz koga vremena potiču, šta je preduzeo protiv odgovornih činovnika zbog neopravданo nagomilanog zaostatka u pogledu odmere i šta je preduzeo i koliki je rok ostavio da se pronađeni zaostatak svrši.

Osim toga inspekcioni organ konstatovaće u inspekcionoj knjizi, koliki je ukupni dug na naslednjim taksama, iz kojih kalendar-

skih godina potiče i šta je učinjeno u pogledu naplate. U svakom pojedinom slučaju, gde inspekcioni organ nađe da nasledna taksa nije naplaćena, a uprava nije preduzela sve zakonske mere u svrhu naplate, istaknuće to u inspekcionoj knjizi, odrediće rok, do koga se naplata mora izvršiti, kao i to što je preduzeo protiv odgovornih činovnika, čijom je krivicom ovaj dug nastao.

Stavlja se u dužnost izaslanicima Odeljenja poreza da prilikom inspekcije naročito obrate pažnju na to, da li su inspekcioni organi finansijske direkcije tačno postupali po ovome naredenju i o svojim konstatacijama podnesu izveštaj Min. finansijsa — Odeljenje poreza.

Ovom prilikom skreće se naročita pažnja i na ovdašnji raspis br. 56761/III od 6 avgusta 1935 (Finansijski zbornik strana 389/1935) po naplati taksenih zaostataka.

Ovaj raspis dostavlja se i Ministarstvu pravde sa molbom da ga saopšti svima sudovima van područja predratnih Kraljevina Srbije i Crne Gore radi znanja i upravljanja.

Istovremeno će ovo Ministarstvo zamoliti Ministarstvo pravde, da i ono izvoli izdati naredenje sudovima u smislu § 85 Zakona o zemljišnim knjigama zbog efikasnije naplate naslednih taksa, a u cilju sredivanja zemljišno-knjizičnog stanja.

Sem toga biće Ministarstvo pravde zamoljeno da naredi svi ma sreskim sudovima koji bi zapazili nedostatke kod por. uprava u pogledu gore izloženog obaveštenja, da se sreski sudovi bez ikakvog odlaganja obraćaju neposredno nadležnoj finansijskoj direkciji, koja pak ima da preduzme potrebne mere.

J. Poček takse

Član 38

(1) Kad kod pripada ostavine polovina njihove čiste vrednosti nije dovoljna za pokriće nasledne i eventualne prenosne takse, može se po molbi taksenog obveznika odbriti, da se nasledna taksa sa prenosnom taksom plaća u toku od nekoliko godina, ali sa zateznim kamatama i uz dovoljno obezbeđenje. Kao dovoljno obezbeđenje smatraće se upis na nekretninama barem na onom prvenstvenom redu, koji taksu u potpunosti obezbeđuje. Kao obezbeđenje mogu se prihvatiti i garantna pisma i uložne knjižice sigurnih novčanih zavoda kao i državne hartije od vrednosti po kursu za jednu desetinu niže od berzanskog.

(2) Isto odobrenje kao i po prednjem stavu može se dati i u slučaju, kada je vrednost nasledem stecene imovine u toku pet godina iza sticanja pala najmanje na polovinu zbog okolnosti, koje nije skrivio (prouzročio) tak-

seni obveznik, naročito kod opšteg pada cena, te bi mogla gospodarska egzistencija taksenog obveznika biti dovedena u opasnost, ako bi se celokupna taksa najedanput naplatila. Takva odobrenja izdavaće Ministarstvo finansija odnosno od njega ovlašćene vlasti.

(3) Dokaze o tome da su ispunjeni uslovi za poček takse prema ovome članu mora stranka doprineti.

K čl. 38

Poček prema ovom članu davaće Min. finansija na osnovu uverenja opštinske uprave, odn. gradskog poglavarstva, koje će biti dovoljan dokaz o činjenicama o kojima je reč u ovom članu.

DRUGI DEO DAROVNA TAKSA

A. Predmet darovne takse

Član 39

(1) Sa gledišta taksene obaveze darivanjem se smatra svako dobrovoljno (neobavezno) davanje bez naknade. I davanje na temelju zakonske obaveze neće se smatrati darivanjem. Ovim se pak ne dira u odredbu iz tačke 6 stava (1) ovog člana. Naročito podleže darovnoj taksi:

1) darivanje u smislu građanskog zakona, izuzev darivanja, koja su pomenuta u stavu (2) čl. 1 ove Uredbe te podleže naslednoj taksi;

2) dobrovoljne namene među živima, u koliko se primalac namene obogaćuje na teret lica, koje namenu čini;

3) svakovrsne druge namene bez naknade odnosno bez prava na traženje trećim licima koje za života čini darodavac posredno na teret daroprimeca ili drugog lica povodom ma kakvog pravnog posla;

4) osnivanje zadužbina (zaklada, fondova, zavoda) ili povećanje već postojećih zadužbina (zaklada, fondova, zavoda) pravnim poslovima među živima;

5) sticanje nasleda po odricanju pozvanog naslednika u slučaju čl. 16 stav (2) ove Uredbe. Darovna se taksa na ovo nasleđe odmerava prema stepenu srodstva sa naslednikom, koji se odrekao nasleda. Uostalom za odricanje od nasleda neće se platiti darovna taksa, ako sticanje onog

lica, koje se odriče nasleđa, ne podleži naslednoj taksi po članu 16 ove Uredbe izuzimajući od ovih slučajeva oslobođenja od plaćanja nasledne takse;

6) prenos imovine među živima, kojima je svrha da se preteče nasleđivanje ili koji se prikazuju kao poravnanje za buduće pravo nasleđivanja ili se imaju uračunati u nasledni deo iza davaoca, dakle osobito i davanje miraza ili opreme kao i davanje ili namena vojničke ženidbene jamčevine od onoga koji je to dužan po građanskim zakonima;

7) ustupanje nasleđa za života od strane postavljenog naslednika potonjem nasledniku;

8) darivanja u ime nagrade, ako stranka ne dokaže da je obdareni imao pravo tužbom tražiti nagradu.

(2) Suština dara ostaje ista, makar je dar učinjen i uz kakvu protivčinidbu, koja ne može imati novčane vrednosti.

(3) Kad je predmet darivanja nepokretnina u Kraljevini, a takođe i u slučajevima, pomenutim u tačkama 4, 5 i 7 stava (1) ovog člana, nema uticaja na taksenu obavezu okolnost, da li je o darivanju sačinjena isprava ili nije.

(4) Darivanja pokretnina podložna su, izuzevši ona iz tač. 4, 5 i 7 stava (1) ovog člana, taksi za darivanje samo onda, ako se o darivanju sačini isprava. Ispravama se pri tome smatraju svi spisi, što ih je sačinio darodavac ili daroprimec ili ko drugi zastupajući ih i kojima se zasniva ili posvedočuje darivanje, i to bez razlike, da li spis ima ili nema sve one formalnosti, što su po građanskim zakonima potrebne za valjanost darivanja ili za dokaz. Pisma što su uobičaju za prigodne darove, ne osnivaju taksene dužnosti za namenu. Kad se koje darivanje pokretnina ispravom posvedočuje samo u inostranstvu, biće to darivanje podvrženo taksi, ako proizvodi pravno dejstvo u Kraljevini.

(5) Na taksenoj obavezi ne menja se ništa, ako se darivanje prema članu 1 st. (2) ove Uredbe smatra kao naslede ili legat pri utvrđivanju nasledne takse. No, ovako propisana ili plaćena taksa ima se uračunati u naslednu taksu.

(6) Darovna taksa ispraviće se prema odgovarajućem iznosu faktičnog dara, ako daroprimec obavezno izjavi darodavcu, da dar uopšte nije primio, ako dokaže da daro-

vanje ne važi, da je darodavac dar opozvao ili da je darivanje bilo poništeno po zahtevu trećeg lica.

K čl. 39

Ono što karakteriše ugovor o daru, to je besplatno i neobavezno davanje kakve imovinske vrednosti. Ako je darodavac po zakonu dužan da nešto učini, kao što je, na primer, muž dužan da daje izdržavanje svojoj ženi, onda tu dara nema, pa ne može biti govora ni o darovnoj taksi. Ipak, Uredba je u tač. 6 otstupila od principa da se darovnoj taksi ne mogu podvrgnuti davanja na temelju zakonske obaveze: konstituisanje miraza ili devojačke spreme, čak i ako je po zakonu obavezno za roditelje, zatim davanje vojničke ženidbene jemčevine, podleže plaćanju darovne takse, pod uslovom, naravno, da su ispunjeni i ostali uslovi iz ove Uredbe. Međutim treba napomenuti, da po Gradanskom zakoniku za Kraljevinu Srbiju otac nije dužan da kćeri daje miraz (ali spremu jeste) niti je ma gde predviđena njegova obaveza da sinu osigura ženidbenu jemčevinu.

Da podleže naslednoj taksi darivanja u smislu Gradanskog zakona, bilo je izlišno reći, jer to proizlazi iz st. 1 koji u stvari sadrži zakonsku definiciju ugovora o daru i koji se, najzad, ne može zamisliti bez predmeta imovinske vrednosti.

Darodavac se ugovorom ne može koristiti ni posredno ni neposredno; dakle čak ni na taj način što bi daroprimca nagnao da mu ustupi izvesno potraživanje od trećeg lica. Jer ako bi to ugovor predviđao, onda on gubi znake ugovora o daru. S druge strane biće darovanja i onda ako darodavac učini kakvu namenu posredno, putem pravnog posla koji treba da koristi ne samo ugovaraču nego i drugom licu.

Videli smo u čl. 16, da naslednik koji se pre uručenja ostatvine besplatno odrekao nasledstva u korist određenog lica, kome bi naslede inače pripalo, ne plaća naslednu taksu. Naslednu taksu plaća sticatelj koji je na ovaj način zauzeo nasledničko mesto. Tu dakle, darovanja nema, jer okolnost da je pozvani naslednik imenovao novog naslednika, nije imala nikakvog uticaja na sticanje nasledničkog svojstva. Ali, ako bi se pozvani naslednik odrekao nasledja u korist lica koje inače ne bi došlo na red, onda je pozvani naslednik u tom slučaju učinio dar. Takvo odricanje imalo je za rezultat prenos imovine do koje novi sticatelj, verovatno, ne bi nikada došao. Zato će sticatelj i platiti darovnu taksu — tač. 5. Ali će i pozvani naslednik morati da plati naslednu taksu, jer po čl. 16 Uredbe, ovakav naslednik, čije odricanje nije nezainteresovano i u stvari pretstavlja akt raspolaganja, nije oslobođen od plaćanja te takse.

Prenosi imovine među živima, kojima je svrha da se preteče nasleđivanja, ili su u obliku poravnjenja za buduće pravo nasle-

đivanja, podleže plaćanju darovne a ne nasledne takse, zato što se naslede stvara tek smrću nekog lica, pa i obaveza na plaćanje nasledne takse nastaje od toga trenutka.

Smisao je tač. 7 da darovnu taksu plaća potonji naslednik, fideikomisar. Ali potonji naslednik, razume se, platiće i naslednu taksu, jer je on u isto vreme i naslednik i daroprimac, zato što je naslede koristio pre vremena — čl. 14 st. 4 Uredbe.

Ako obdarenik ima pravo da nagradu tužbom traži, na primer, advokat za obavljanje sud. radnje, onda njegova nagrada nema karakter dara i ne podleže plaćanju takse.

I u slučajevima pod tač. 4, 5 i 7 st. 1 postoji neko pismeno, postoji trag o daru, jer se odricanje vrši kod suda a osnivanje zadužbina ne može se pretpostaviti bez pismeno izražene volje osnivača. Kad već ima pismenih tragova o daru, smatralo se da za taksenou podložnost nije potrebno zahtevati još i formalnu ispravu.

Izvesni formalni nedostaci koji mogu biti presudni za sudbinu ugovora ako bi se on ispunio, sa taksenog gledišta nemaju nikakvog značaja. Na primer, nedostatak datuma i mesta izdanja na ugovoru.

Ako je darodavac uz prigodan dar poslao propratno pismo, na primer, mladencima predmete pokućanstva, nema takse obaveze.

Desi li se da se namena izvršena u toku poslednja tri meseca taksira kao dar, pa u toku ovog vremena darodavac umre, tako da je ovaj pravni posao prema st. 2 čl. 1 Uredbe izgubio obeležje ugovora o daru (te se namena ima smatrati kao naslede) onda će se plaćena taksa za dar uračunati u naslednu taksu.

Ako nastupi koji od slučajeva iz st. 6, onda se daroprimac nije obogatio, pa je onda logično da ne plati ni darovnu taksu. Na primer, darodavac je raspolagao tužom stvarju, pa je sopstvenik kod suda uspeo sa svojinskom tužbom; darodavac je poštom poslao oglicu koja se je u putu izgubila; ili je dar opozvao zbog pokazane nezahvalnosti obdarenika i t. d.

B. Iznos darovne takse

Član 40

Darovna taksa odmerava i plaća se prema stepenu srodstva između darodavca i daroprimca te prema celokupnoj čistoj vrednosti dara pojedinog daroprimca, a po taksenoj tablici A za naslednu taksu sa tom razlikom da lica iz grupe I i II za darove preko 2.000.— do 10.000.— dinara plaćaju 1%.

V. Oslobođenje od darovne takse

Član 41

(1) Za oslobođenja od darovne takse važe shodno odredbe člana 20 tačke 1) do 6) ove Uredbe.

(2) Od darovne takse oslobođaju se i svi darovi, čija čista vrednost pojedinih daroprimaca ne nadmašuje 2.000.— dinara u slučaju, ako su ovi darovi namenjeni licima iz grupe I i II taksene tablice A.

(3) Ako u toku jedne godine darivanjem među živima isti darodavac na istoga daroprimca prenese bilo pokretne bilo nepokretnine ili više delova jedne nekretnine, čija celokupna vrednost nadmašuje stepen vrednosti, koji je uzet od jednog od tih prenosa u svrhu da se odmeri taksa, tada je za odmerenje takse merodavna ukupna vrednost, zbog čega se gubi niža procentna stopa koja je eventualno bila već primenjena u pogledu spomenutog prenosa odnosno gubi se dozvoljeno oslobođenje.

K čl. 41

Naređenjem iz st. 3 trebalo je da se suzbiju zloupotrebe kod prenosa putem darivanja. Naime, stope za darovnu taksu određene su prema stepenu srodstva između darodavca i daroprimca, i **čiste vrednosti dara**. Da bi se izbeglo plaćanje takse po većoj stopi, stranke se mogu sporazumeti da prenos delova jednog objekta izvrše sukcesivno i po nižoj stopi umesto da taj objekat prenesu odjednom. S toga Uredba naredjuje, da se vrednosti svih prenosa između istog darodavca i daroprimca, izvršenih u toku jedne godine, saberu, i taksa naplati na ukupnu vrednost. Za razliku koja bi se pokazala, poreska će vlast izdati daroprimcu platni nalog.

G. Postanak taksene obaveze

Član 42

Taksena obaveza nastaje:

1) Kod darivanja nekretnina, koje leže u Kraljevini, onog dana, kad je sklopljen pravni posao;

2) kod darivanja pokretnih stvari:

a) ako je o darivanju izdata u Kraljevini isprava ili sklopljen ugovor o darivanju prema tačkama 4, 5 i 7 stava (1) člana 39 ove Uredbe, onog dana kog je isprava sačinjena odnosno ugovor sklopljen;

b) ako je o darivanju, čije se pravno dejstvo proteže i na Kraljevinu, izdata isprava samo van područja Kraljevine, onog dana koga je isprava, njen prepis ili prevod prenet na područje Kraljevine. Smatra se da se pravno dejstvo isprave izdate van područja Kraljevine, proteže i na Kraljevinu, kad se darovana stvar preda u Kraljevini ili kad se na temelju isprave obavi u Kraljevini ma kakvo drugo pravno obavezno delo ili kad se isprava ili njen prepis ili prevod zvanično upotrebi u Kraljevini;

3) pri osnivanju zadužbina (zaklada, fondova, zavoda) ili pri povećanju imovine već postojećih zadužbina (zaklada, fondova, zavoda), a takođe u svima drugim slučajevima, kod kojih važnost darivanja u smislu građanskog zakona zavisi od odobrenja ili saglasnosti vlasti, onog dana, kad bude dato odobrenje odnosno kad bude data saglasnost;

4) pri odricanju pozvanog naslednika od prava nasleđa ili legata bez naknade, a u korist lica, kome nasleđe i legat bez ovakvog odricanja ne bi pripao (čl. 16 stav (2) ove Uredbe), danom odricanja;

5) pri darivanju pod odložnim uslovom ili kad je ono zavisno od ma kakvog početnog roka, onog dana kad nastupi odložni uslov odnosno prispe početni rok.

K čl. 42

Pravni posao ima za cilj stvaranje, izmenu ili ukidanje izveštajnog pravnog odnosa. Posao je sklopljen onoga momenta kad je između stranaka postignuta saglasnost volja. No valja primetiti, da se prema načelima privatnog prava, tražbeni odnos između stranaka zasniva tek pismenim ugovorom ako stvar već nije predata; ako pismenog ugovora nema, niti je stvar predata, onda se obećani dar sudskim putem ne može tražiti. Međutim po Uredbi, koja ne vodi računa da li će se usmeno zaključeni ugovor o daru nepokretnosti realizovati, taksena obaveza nastaje čim je o predmetu dara postignut sporazum. Dogodi li se pak da predaja dara izostane, naplaćenu taksu treba vratiti onome koji ju je položio u sm. čl. 39.

Za obavezu plaćanja takse kod darovanja pokretnih stvari, nije nužno da je pismeni ugovor potpisao i daroprimac, ali je svakako potrebno da mu je isprava predata. Bez potpisa darodavca neće se uzeti da ima isprave.

Ugovor je sačinjen onoga dana kad je daroprimac na njemu stavio svoj potpis, a ako njegovog potpisa nema, kad je ispravu primio.

O odložnom i raskidnom uslovu vidi komentar uz čl. 13.

D. Nadležnost za odmerivanje darovne takse i prijava pravnih poslova o darivanju

Član 43

(1) Darovnu taksu odmerava:

1) kad se među darovnim predmetima nalaze i nekretnine, ona poreska uprava, na čijem području leži nekretnina; ako se nekretnine nalaze na području više poreskih uprava, nadležna je ona, na čijem području leže nekretnine, čija je vrednost najznačnija;

2) kad su predmet darivanja samo pokretne stvari, a isprava o darivanju sastavljena je pred vlasti ili pred javnim beležnikom ili ju je vlast odobrila, ona poreska uprava, na čijem području se nalazi sedište dotične vlasti odnosno dotičnog javnog beležnika;

3) po drugim ispravama o darivanju pokretnina, koje su izdane u zemlji, ona poreska uprava, na čijem se području nalazi prebivalište ugovornih stranaka; ako pak one imaju svoje prebivalište u raznim mestima, ona poreska uprava, na čijem se području nalazi mesto, u kome je stavljen poslednji potpis na ispravi;

4) Po ispravama o darivanju pokretnina, koje su izdane u inostranstvu, ona poreska uprava, na čijem se području nalazi prebivalište onog lica, koje je unelo ili dalo uneti ispravu u zemlju, a ako se prebivalište ovog lica nalazi van zemlje, nadležna je ona poreska uprava, na čijem je području isprava bila ma kako upotrebljena;

5) u pogledu zadužbina (zaklada, fondova, zavoda), osnovanih bez isprava, ona poreska uprava na čijem se području nalazi nadzorna vlast osnovane zadužbine (zaklada, fondova, zavoda);

6) kad se otkrije netaksirana ili nedovoljno ili nepropisno taksirana isprava o darivanju, za koju je trebalo taksu platiti u taksenim markama, nadležna je ona uprava, koja je navedena pod tačkom 3 ovoga stava.

(2) Ako je darivanjem istovremeno združen i kakav pravni posao uz naknadu (na pr. kupoprodaja, zamena itd.), onda se ovaj poslednji u pogledu nadležnosti za odmerenje takse ravna prema propisima o nadležnosti za odmerenje takse od darivanja.

(3) Ako se nadležnost ne može odrediti po prednjim odredbama, nadležna je ona poreska uprava koju odredi Odeljenje poreza Ministarstva finansija.

(4) Sve pravne poslove o darivanju, podložne darovnoj taksi u gotovom novcu, dužni su prijaviti nadležnoj poreskoj upravi, i to:

1) kad je pravni posao sklopljen u Kraljevini:

a) vlasti odnosno javni beležnici a takođe, advokati i lica, zvanično ovlašćena na zastupanje stranaka, one pravne poslove o darivanju koji se pred njima ili uz njihovo sudelovanje sklapaju ili na koje vlasti daju svoje odobrenje odnosno saglasnost;

b) u ostalim slučajevima obadve ugovorne stranke;

2) kad je isprava sačinjena u inostranstvu, ono lice koje ispravu poseduje u času, kad je postala taksena obaveza.

(5) Prijava se podnosi nadležnoj poreskoj upravi u roku od 15 dana, računajući prema prirodi slučajeva:

1) od kad je isprava sačinjena, a ako nije sačinjena, od dana kad je pravni posao usmeno zaključen;

2) od dana davanja odobrenja ili saglasnosti vlasti, kad je tako odobrenje ili saglasnost potrebna za valjanost pravnog posla u smislu Gradsanskog zakona.

(6) Kad je isprava iz inostranstva uneta u Kraljevinu, prijava se podnosi u roku od 30 dana od dana unosa.

(7) U slučajevima stava (5) i (6) ovog člana dužna su dotična lica podneti prijavu i pre navedenih rokova, ako se isprava u Kraljevini zvanično upotrebi ili se na osnovu pravnog posla preduzima drugo koje pravno obavezno delo.

(8) Prijava se vrši dostavom ili samog originala isprave ili njenog prepisa, koji mora biti overen ili od suda ili od javnog beležnika ili od vlasti na to ovlašćene i to sa navodom sa koliko takse je eventualno original isprave taksiran. Ova overa je bez takse, u smislu čl. 7 Zakona o taksama. Ako u pravnom poslu isprava nije izdata, pravni posao ima se prijaviti pismenim podneskom bez takse, koji ima sadržati imena stranaka, predmet darivanja, vrednost i dan zaključenog odnosno odobrenog pravnog posla, ili usmeno u zapisnik. O izvršenoj prijavi mora se prijavitelju, ako zatraži, izdati potvrda bez takse, i to ako se doneše original isprave, na ovome originalu. Osim toga

lica, koja su obavezna da plaćaju taksu, dužna su da predadu poreskoj upravi i sve dokaznice i sve pripomoćne spise, koji su potrebni za odmeravanje takse. Ova dužnost odnosi se i na sve vlasti.

K čl. 43

Ovi propisi o nadležnosti ne mogu se menjati sporazumom stranaka. Ali ako bi se nenađežna poreska uprava ipak upustila u odmeru i taksu naplatila, nova taksa od stranaka ne može se zahtevati.

U smislu Građ. zakonika, za valjanost ugovora o poklonu koji učini maloletnik potrebno je odobrenje roditelja, odnosno, ako roditelja nema starateljske vlasti; za valjanost poklona koji učini udatu ženu, odobrenje muža i t. d.

Dan kada je isprava sačinjena, unesena iz inostranstva ili dato odobrenje, ne računa se u rok iz st. 5. Rok počinje da teče tek narednog dana.

D. Darivanje pod raskidnim ili odložnim uslovom ili krajnjim ili početnjim rokom

Član 44

(1) Darivanje koje je vezano sa raskidnim uslovom ili sa krajnjim rokom, podložno je taksi kao i darivanje bez ikakvih uslova ili bez ikakvog roka.

Ako darovna stvar po nastupu raskidnog uslova ili krajnjeg roka pređe opet natrag darodavcu, neće se ovim povodom naplaćivati darovna taksa, a ako prelazi kao dar trećem licu, postupaće se prema stavu (2) ovog člana.

(2) Kad je darivanje vezano sa odložnim uslovom ili za neki početni rok, onda taksena obaveza nastupa tek onda, kad nastane odnosni uslov ili prispe početni rok, i to prema vrednosti i zakonima koji će važiti toga dana, no za darovnu taksu pod odložnim uslovom ili početnjim rokom, a na zahtev taksene vlasti, dužan je dati odgovarajuće obezbeđenje onaj koji ima prvi pravo na darovanu stvar.

K čl. 44

Darodavac može učiniti darovanje pod uslovom da mu se stvar vrati ako se kakav neizvestan događaj bude odigrao; ili da se u tom slučaju darovana stvar preda trećem licu. To bi bilo darovanje pod raskidnim uslovom. Na primer, ako daroprimac nasledi svoga strica, vratiće dobivenu kuću darodavcu. Ako taj događaj nastupi, darodavac neće platiti darovnu taksu na kuću,

jer se kod ugovora o daru sa oživelim raskidnim uslovom smatra da darodavac nikad nije ni prestao da bude sopstvenik. Njemu je, dakle vraćena njegova stvar. Treće lice, kome se dar po ostvarenju uslova ima da preda, nalazi se u položaju daroprimca pod odložnim uslovom; za njega taksena obaveza nastaje kada se uslov ispunii. Tada će on stupiti i u posed.

Obezbeđenje o kome je ovde reč, dužan je dati daroprimac za koga je uslov raskidan, da bi se na taj način osigurala naplata takse i od potonjeg daroprimca, na koga će stvar po nastupanju uslova preći.

E. Odbijanje tereta

Član 45

Osnovica za darovnu taksu jeste onaj iznos, koji preostaje, pošto se od ukupne vrednosti imovinskih predmeta, koje istovremeno bez naknade stiče daroprimac od istog darodavca, odbije vrednost onih dugova i tereta, koji opterećuju darovanu stvar i prelaze na obdarenika, kao i vrednost onih činidaba i drugih obaveza, koje su prilikom darivanja stavljenе u dužnost obdareniku, a čija se vrednost može u novcu izraziti.

K čl. 45

Isti princip kao i kod nasleda. Vidi čl. 19 i 25.

Ž. Dužnost plaćanja

Član 46

Darovnu taksu zajedno sa taksom na prenos nekretnine dužno je platiti ono lice, koje prima dar, ili njegov pravni poslednik. Ako se stvar daruje dvojici ili više njima zajednički nerazdeljeno, solidarno je obavezno svako od ovih lica da plati pomenute takse u pogledu cele darovane imovine s pravom naknadne prema ostalima. Pravo na naknadu plaćene takse prema ostalim licima ima prvenstvo i rang kao i sama taksa (čl. 29 stav (6) ove Uredbe).

K čl. 46

Darovna se taksa sastoji iz takse po tablici A, a kod neprekasnog dara još i iz prenosne takse po tablici B. Plaća se na čistu vrednost dara, a prema stepenu srodstva između darodavca i daroprimca. Plaća je primalac dara ili lice na koje primalac prenese darovni predmet pre nego je ovu taksu izmirio.

Kod nedeljivih stvari, država ima pravo da traži naplatu cele takse od svakog daroprimca tako nedeljive stvari. A daroprimac koji isplati celu taksu ima pravo naknade od ostalih lica, zajedničara. Zahtev na naknadu može se osigurati upisom u zemljišnim knjigama na osnovu isprave koju će mu bez takse izdati por. uprava — vidi čl. 29 st. 6.

Odredba čl. 29 o stvarnom jemstvu vredi i za darovnu taksu. Država, dakle, ima za darovnu taksu prvenstveno pravo zaloge na stvarima koje su predmet prenosa i bez obezbeđenja upisom na nekretninama. Založno pravo ne obuhvata i pokretne stvari, niti se prostire na ostalu imovinu daroprimca. Međutim založno pravo na ostalu imovinu može se steći u izvršnom postupku, ako daroprimac ne plati taksu u roku od 30 dana po izvršenoj dostavi platnog naloga — čl. 55.

Vidi komentar uz čl. 29.

Z. Lično jemstvo

Član 47

(1) Za darovnu taksu jemče solidarno sa licima, pomenutim u članu 46 ove Uredbe, sledeća lica i to:

1) Darodavac, ako darovnu stvar preda daroprimcu pre plaćanja takse, ili ako prepusti dati taksenoj vlasti tražena objašnjenja i podatke, potrebne za odmeru takse, ili dade takve neispravne prijave, koje imaju uticaja na visinu takse;

2) Daroprimac, koga darodavac optereti izvršenjem namena, pomenutih u članu 39 stav (1) tačka 3) ove Uredbe u pogledu darovne takse od takvih namena; jemac je ovlašćen da se naknadi pri izvršenju namene, ako nije uslovljeno da taksu sam snosi;

3) u slučaju taksene krivice lice, koje je krivicu počinilo ili na njoj sudelovalo, u pogledu onog taksenog iznosa, za koji je državna blagajna oštećena ili za koju se je pokušalo državnu blagajnu oštetiti, makar i ne bilo osuđeno na plaćanje takse i kazne;

4) svako lice, koje ne izvrši ili blagovremeno ne izvrši obavezu prijave, propisanu u članu 51 ove Uredbe u pogledu odnosne darovne takse.

(2) Ako se darovna taksa ima platiti u taksenim markama, jemče za nju sa licima, navedenim u članu 46 ove Uredbe, solidarno sa ovima i među sobom:

1) svaki ko u svoje ime ili u ime koga drugoga:

a) izda ili primi u tuzemstvu ispravu ili pismeno, podložno taksi;

b) ako upotrebi ispravu ili pismeno, izdato van naše države na način, koji zasniva taksenu obavezu;

2) onaj kod koga se zatekne isprava, izdata u inozemstvu u času, kada je nastala takseva obaveza;

3) advokati, javni beležnici i druga lica, zvanično ovlašćena na zastupanje za one isprave o darivanju, koje se sastave ili otpreme uz njihovo sudelovanje;

4) javni činovnici u pogledu isprava ili pismena, što ih oni napišu u svom zvaničnom svojstvu ili što se sastave njihovim zvaničnim sudelovanjem s obzirom na propise člana 39 stav (1) tačka 4) u vezi sa članom 42 tač. 3) ove Uredbe;

5) u slučaju taksene krivice, svaki ko je krivicu počinio ili na njoj sudelovalo, u pogledu onog taksenog iznosa za koji je državna blagajna bila oštećena ili za koji je se pokušalo državnu blagajnu oštetiti, makar on i ne bio osuden na plaćanje takse ili kazne.

(3) Kod pravnih poslova o darivanju koji se sklope uz sudelovanje kog advokata, javnog beležnika ili kakvog drugog lica, zvanično ovlašćenog na zastupanje, jamče ovi solidarno sa licima, koja su obavezna da plaćaju taksu u gotovom novcu ili koja za ovu taksu jemče, za izvršenje dužnosti što im propisuje član 43 stav (4) slovo a) tačka 1) ove Uredbe, i to za štetne posledice, koje nastanu usled toga, što se ne učini prijava.

K čl. 47

Tač. 1: na primer por. vlast posumnja u prometnu vrednost darovanog objekta pa o tome sasluša darodavca i ovaj dâ lažne podatke.

Čim darodavac stvar preda, odgovara za darovnu taksu ako je ona ostala neplaćena. Od toga momenta por. vlast može tražiti naplatu cele takse bilo od daroprimca, bilo od darodavca ili obojice.

U istom je položaju i daroprimac za namene koje izvrši pre nego je taksa na ove namene plaćena.

Tač. 3: na primer, advokat koji bi svome klijentu dao savet da izbegne plaćanje takse, pa se to dokaže.

Po st. 2 tač. 1 zajedno sa daroprimcem, odnosno njegovim pravnim poslednikom (ako je na pr. stvar odmah otudio) jamči za darovnu taksu izdavalac isprave o daru i njegov punomoćnik;

primalac isprave ili njegov punomoćnik. Izdavalac isprave je najčešće darodavac, a primalac daroprimac, ali može biti i obrnuto.

Po ispravi izdatoj u inostranstvu nastaje taksena obaveza ako se ostvare uslovi iz čl. 42 tač. 2 pod b.

St. 2 tač. 5: dakle, kako izvršioci dela tako i potstrekrači odnosno pomagaci, bez obzira na to da li je koje od ovih lica imalo udela u darovanju.

St. 3: advokat ili javni beležnik koji sačini ispravu o daru.

I. Primjenjivanje određaba o naslednoj taksi na darovnu taksu

Član 48

Na darovnu taksu primenjuje se shodno sledećoj odredbi ove Uredbe i to:

1) odredbe člana 8 o dvojbenim i nenaplativim tražbinama;

2) za darivanje stvari, na kojima neko treće lice ima ili mu darodavac dade pravo plodouživanja, upotrebe, pravo primanja rente ili pravo na druga periodična davanja ili činidbe, odredbe člana 15 ove Uredbe. Isto važi i onda, ako je darodavac koji od spomenutih prava pridržao za sebe;

3) odredbe člana 21 o području, na koje se proteže važnost ove Uredbe, sa tom izmenom, da se darivanje nekretnina, koje se nalaze izvan Kraljevine, kao i darivanje prava plodouživanja i upotrebe na njima u pogledu naplate takse smatraju kao da su to darovi pokretnih stvari, t.j. taksa, i to samo darovna a ne i prenosna, naplaćuje se za ovakva darivanja samo onda, ako se sastavi o takvim darivanjima kakva isprava;

4) odredbe člana 24 tačka 6) za sticanja darova pod odložnim uslovom ili početnjim rokom;

5) član 25 stav (2), (3), (5), (6), (7), (8) o odbijanju dugova i tereta te člana 26 o načinu dokazivanja dugova i tereta;

6) odredbe člana 29 o stvarnom jemstvu.

K čl. 48

O dvojbenim i nenaplativim tražbinama koje su predmet darovanja može se, kao i kod nasleđa, sklopiti poravnanje između por. uprave i daroprimca. I za ovo poravnanje vredi naređenje iz st. poslednjeg čl. 29 Zak. o taksama. Ako je darodavac zadržao

pravo plodouživanja za sebe, onda će daroprimac platiti celu taksu, ali tek pošto pravo plodouživanja darodavca prestane. No ako se dar odnosi samo na pravo plodouživanja, onda plodouživalac plaća taksu od vrednosti pripalog mu prava plodouživanja, obračunatu po čl. 58.

Videli smo, da prema odredbama o naslednoj taksi, nekretnine koje leže izvan granica Kraljevine ne ulaze u ostavinu, ne podleže plaćanju nasledne takse. Ali kod darovanja to nije slučaj: i nekretnine izvan Kraljevine podleže plaćanju darovne takse, ali se u pogledu naplate takse smatraju kao pokretnе stvari, pa je zbog toga za taksenu podložnost ovih stvari potrebna pismena isprava; u otsustvu isprave neće se taksa platiti.

TREĆI DEO

Taksa za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima (prenosna taksa)

Član 49

(1) Sve odredbe, propisane za naslednu odnosno darovnu taksu važi i za taksu za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima s tim, da za osnovicu razreza ove prenosne takse služi bruto vrednost nekretnina.

(2) Ako se stiže usled smrti ili darivanjem među živima služnost plodouživanja ili upotrebe u pogledu nekretnina, neće se platiti taksa od prenosa nekretnina. Time se ne dira u odredbe o području, na koje se proteže važnost ove Uredbe (član 21 stav (2) i član 47 tačka 3) ove Uredbe).

(3) Za delimično besplatan prenos među živima neće se u ime prenosne takse zajedno sa taksom na darivanje prema tablici B iz tar. br. 23 Zakona o taksama nikada platiti manje nego što bi se za prenos uz potpunu protivčinidbu trebalo platiti. Ako prema tome treba taksu popuniti do onoga, koliko je propisano za prenose uz protivčinidbu, neće se sa ovim prenosom postupati kao sa besplatnim u smislu ove Uredbe.

(4) Kad se prenosi više nekretnina usled smrti ili darivanja među živima na više lica, tako da svako od ovih lica dobija puno vlasništvo jedne ili više od prenetih nekretnina, biće za pitanje oslobođenja od taksa na prenos nekretnina odnosno za utvrđivanje taksene stope merodavna ona vrednost koja odgovara vrednosti nekretnina, koje je steklo svako pojedino lice.

(5) Kad su predmet prenosa usled smrti ili usled darivanja među živima idealni delovi nekretnina, merodavna je za taksu na prenos nekretnina samo vrednost idealnog dela, a ne vrednost cele nekretnine.

(6) Ako jedna nekretnina nerazdeljeno pripadne usled smrti ili bude darovana nekolicini lica ili ako više suvlasnika neke nekretnine daruju svoje delove jednim pravnim poslom, onda je za stopu prenosne takse merodavna celokupna vrednost prenete nekretnine. Ako više nekretnina u slučaju smrti pripadne jednom licu, merodavna je za stopu prenosne takse celokupna vrednost prenetih nekretnina.

K čl. 49

Dok se darovna taksa plaća na čistu vrednost dara — dugovi i tereti odbijaju se — prenosna taksa obuhvata bruto vrednost nekretnina, dakle i eventualne terete. Ovo zbog toga, što tereti idu sa imanjem i prelaze na obdarenika isto onako kao što na njega prelazi i aktivni deo imovine — princip, u ostalom, primenjen kod svih prenosa, po t. br. 12, t. br. 17 i t. d. kod nasleda i t. d. Ali ako je predmet darovanja samo pravo plodouživanja, odn. upotrebe, neće se platiti prenosna taksa zato što ona predstavlja promenu prava vlasništva, a ovde se to pravo na stvari ne prenosi.

U pojam tereta u smislu ove Uredbe, ne ulaze pomenuta stvarna prava plodouživanja i upotrebe.

Stav 3 treba razumeti ovako: ako bi darodavac izvesnom licu jedan deo svoje imovine darovao, a drugi preneo kakvim teretnim pravnim poslom, n. pr. prodao, onda darovna i prenosna taksa ne može biti manja od takse po t. br. 12 Zakona o taksama na celokupnu prenetu imovinu (darovanu i prodatu). Pokaže li se da je ona manja, razlika se mora doplatiti.

Svaki je daroprimac, odnosno naslednik, zaseban subjekat, zaseban nosilac prava. Prema tome, poreska uprava prilikom odmeravanja takse ispituje ponaosob položaj svakog subjekata. Jer i kod iste ostavine mogu naslednici plaćati taksu po različitim stopama. N. pr. ako među naslednicima ima i zakonskih i testamentalnih.

Ako je daroprimcu, odnosno nasledniku, prenesen samo jedan deo kakve nekretnine, n. pr. $\frac{1}{4}$ kuće, $\frac{1}{4}$ njive, onda će se naplatiti taksa samo na vrednost toga dela.

Kod primene poslednjeg stava treba voditi računa o naredju koje se odnosi na stopu prenosne takse kod prenosa nedeljivih nepokretnih stvari na više lica. U tome slučaju, neće se za odmeru takse (stope) uzeti deo vrednosti koji bi otpao na svakog pojedinog sticatelja; vrednost takvog pripada neće se deliti.

ČETVRTI DEO

Zajedničke odredbe

Član 50

(1) Kod odmerenja naslednih, darovnih i sa njima skopčanih taksa treba paziti na to da taksa po višem stepenu svake grupe ne bude veća od takse po najbližem nižem stepenu, uvećane razlikom, zbog koje se primenjuje viši stepen.

(2) Pri proračunavanju nasledne i darovne takse kao i sa njima skopčane prenosne takse će se taksena osnovicom zaokružavati na cele stotine s tim da se sume ostatka do 50.— dinara zaokružuju na nižu, a one preko 50.— dinara na višu stotinu.

K čl. 50

Slično pravilu iz st. 1 primenjuju se i u poreskoj materiji. Vidi čl. 59, 68 Zakona o neposrednim porezima.

Član 51

Prijave.

(1) Za prijave smrtnih slučajeva i prijave ostavine važe odredbe člana 31 i 32 ove Uredbe.

(2) Za prijave pravnih poslova o prenosu imovine među živima darivanjem važe odredbe člana 43 ove Uredbe.

(3) Kad je po propisima ove Uredbe odložena dužnost plaćanja takse, dok ne prestane pravo plodouživanja ili upotrebe (uporabe), pravo na primanje rente ili kakvih drugih povratnih usluga ili koristi ili dok ne nastupi kakav dogadjaj, ima se takva okolnost za 15 dana, pošto nastane, prijaviti Poreskoj upravi (član 15 stav (1) i (2) član 24 tačka 6) i član 48 tačka 2) ove Uredbe.

(4) Ako lice, koje je po predhodnom stavu dužno prijavu podneti, sazna za odnosnu okolnost docnije, rok od 15 dana počinje teći od dana, kad za nju sazna.

(5) Prijavu dužno je podneti lice, koje odnosnom okolnosti stiče kakvo pravo ili proširenje prava ili se njegova imovina oslobođava kakvog tereta, koji je postojao u korist trećeg lica a prijavu je dužno solidarno s njim podneti i do tad ovlašćeno lice ili njegov pravni poslednik.

(6) Kad nastupi raskidni ili odložni uslov, početni ili krajni rok dužno je lice, koje stiče imovinu, kao i ono, sa

koga imovina prelazi, najkasnije za 15 dana po nastupu uslova odnosno roka podneti prijavu poreskoj upravi.

K čl. 51

Malo će biti takvih, koji se mogu odbraniti, da im događaj za čije se nastupanje vezuju pravne promene, pa i dužnost plaćanja takse iz stava 5 i 6, nije bio poznat, pa da su zbog toga zakanstili sa prijavom. Ko ističe tvrđenje da je za pomenuti događaj docnije saznao, biće dužan da ovo tvrđenje bar do verovatnoće dokaže. Kad se takav slučaj desi, poreska vlast će nastati da proveri, da li je lice sa zakasnelom prijavom (koje stiče uslovno pravo) stupilo već u posed naslednog ili darovnog objekta, ili ne.

Član 52

Način plaćanja naslednih i darovnih i sa njima skopčanih prenosnih taksu.

(1) Nasledne i darovne kao i sa njima skopčane prenosne takse plaćaju se redovno u gotovom novcu za račun poreske uprave kod koje se taksa zadužuje.

(2) Kad ostavinsku raspravu vodi sud ili po njegovom nalogu javni beležnik kao sudska poverenik, a ostavina se sastoji samo iz pokretnina i na nju ne otpada nasledna taksa u ukupnom iznosu više od 500.— dinara, naslednu taksu obračunava odmah sud odnosno javni beležnik po propisima ove Uredbe. Odgovarajuću taksu plaćaju odmah u taksenim markama obavezna lica, ako su prisutna. Sud će potrebne taksene marke i sam nabaviti i propisno upotrebiti, ako ima iz ostavine na čuvanju gotovog novca, koji pripada licu, koje ima da plati taksu, ili za plaćanje takse jemči. U protivnom pozvaće ih sud da za 15 dana namire taksu u markama. Taksene marke lepe se na raspravnem zapisniku i poništavaju po postojećim propisima. Ako se takseni obveznik ne odazove pozivu, sud će po izmaku pomenutog roka za »Listom o proračunu takse« dostaviti slučaj poreskoj upravi i ovu okolnost označiti na raspravnem zapisniku. Poreska uprava će „List o proračunu takse“ zavesti u registar »A« te stranki dostaviti platni nalog i dalje po Zakonu postupiti.

(3) Kad su predmet darivanja samo pokretnine, a darovna taksa ne prelazi 500.— dinara, taksa će se platiti u taksenim markama, koje se imaju na ispravi prilepiti i poništiti po postojećim propisima.

(4) Kad se isprava o darivanju pokretnih stvari zbog odobrenja ili saglasnosti podnosi kojoj vlasti, dužna je odnosna vlast, u koliko se taksa plaća u taksenim markama, prilepiti ove marke na ispravi i preko njih svoje odobrenje odnosno saglasnost ispisati. Bez dovoljno plaćene takse u taksenim markama vlast nesme dati svoje odobrenje ili saglasnost. Za slučaj overenja potpisa stranaka na ovakvim ispravama kod suda važi objašnjenje Ministarstva finansija Odeljenja poreza br. 47.608/III od 10 jula 1935 (Finansijski zbornik strana 254/1935). Ako u ispravi nije uvedena vrednost, odmeriće taksu Poreska uprava i naplatiti je u gotovom novcu.

K čl. 52

Naslednu i darovnu taksu na nekretnine, bez obzira na vrednost ostavine, odnosno dara, odmerava i naplaćuje por. uprava u gotovom novcu.

Ako su stranke sačinile ugovor o daru pokretnih stvari čija je vrednost ispod 500.— dinara, onda će taksu moći same da utisnu i ponište.

Raspis O. p. br. 47608/III od 10 jula 1935 god. glasi:

»Ministarstvo finansija, Odeljenje poreza, uputilo je pod gornjim brojem i datumom Ministarstvu pravde sledeće upustvo:

U vezi tamošnjeg pisma br. 65373/35 od 26 juna 1935 Ministarstvo finansija, Odeljenje poreza, a na osnovu §-a 43 Zakona o sudske taksama daje sledeće upustvo:

Pokrenuto je pitanje, da li moraju i na koji način sudovi prilikom overavanja (legalizacija) potpisa na ispravama voditi računa o tome, da li je udovoljeno taksenoj dužnosti za legalizovanje ili nije.

Da bi se u tom pogledu postupalo jednoobrazno, to se na osnovu §-a 43 Zakona o sudske taksama daje sledeće upustvo:

I ako se iz §-a 288 Zakona o sudske vanparničnom postupku od 24 jula 1934 (»Službene novine« od 1 avgusta 1934 broj 175—XLV) ne razabire, da je sudska činovnik, koji vrši overavanje potpisa na ispravama, dužan da se upušta i u samu sadržinu isprave, naročito i u ocenu karaktera pravnih poslova, sadržanih u ispravi sravni i § 89 Zakona o notarima od 11 septembra 1930 — »Službene novine« od 26 septembra 1930), već ima da naplati u prvom redu taksu za legalizaciju po Tar. broju 29 Zakona o sudske taksama u iznosu od 10 dinara za svaki tabak i 5 dinara za podnesak... to se ipak ne sme gubiti iz vida i član 44 Zakona o taksama, koji je na osnovu §-a 45 stav (1) — argumentno a contrario — još na snazi i za postupke pred sudovima, navedenim u §-u 1 Zakona o sudske taksama.

A član 44 Zakona o taksama kaže odmah u početku prvog stava sledeće:

»Sve državne i samoupravne vlasti i njihovi službenici su po svima predmetima, po kojima rade dužni da paze na pravilno vršenje ovoga zakona.«

Na osnovu propisa, a u vezi sa §-om 7 stav (1) Zakona o sudskim taksama postupiće se ovako:

I) Ako se суду predloži na legalizaciju isprava, koja je već snabdevena potvrdom poreske uprave, da je taksa već neposredno, to jest u gotovom novcu plaćena ili da je podneta već prijava poreskoj upravi u svrhu odmerenja takse, na primer kupoprodajni ugovori o nekretninama, to otpada potreba, da se sud dalje brine za takse po dotičnoj ispravi, razume se pod uslovom, da sudu nije poznato, da je ova zabeleška poreske uprave o plaćanju takse odnosno o prijavi zbog odmerenja takse očito nepravilna.

II) Ako se суду predloži na legalizaciju isprava, za koju taksa nije bila plaćena u gotovom novcu kod poreske uprave, ili koja nije bila prijavljena poreskoj upravi u svrhu odmere takse, ali na kojoj je taksa već nalepljena u taksenim markama, na primer kakva zadužnica ili priznanica ili slično, to je dužnost suda, da se uveri, da li je taksa dovoljna i da li je propisno poništена.

U pozitivnom slučaju kao i u slučaju navedenom gore pod 1), sud će postupiti po §-u 330 stav (1) lit. v) sudskog poslovnika od 25. oktobra 1932 (»Službene novine« od 28. januara 1933), gde je rečeno glede upisnika za overavanje Ov.:

»Za popunjavanje upisnika za overavanje, koji će se voditi po obrascu poslovni broj 76, važe sledeći propisi:

v) U stubac 6 upisaće se:

1) vrsta isprave i dan kada je izdata;

2) predmet posla;

3) vrednost predmeta isprave, ako se to vidi neposredno iz isprave bez računanja;

4) taksene marke upotrebljene na ispravi, a ako isprava nosi zvaničnu potvrdu da je taksa neposredno plaćena ili da je naknadno podneta prijava za odmeravanje takse, upisaće se kratak sadržaj i poslovni broj te potvrde.«

III) Ako se суду predloži na legalizaciju isprava, za koju uopšte nije bilo ili nije bilo u zakonskom roku ili je bilo samo delimično udovoljeno taksenoj dužnosti (bilo to plaćanjem u gotovom ili taksenim markama ili blagovremenom prijavom), to se imao postupiti po §-u 7 stav (1) Zakona o sudskim taksama time, da se u stubac 6 upisnika Ov. unesu samo oni podaci, koji su sudu poznati, i uz napomenu, da je overen prepis isprave poslat poreskoj upravi u smislu §-a 7 Zakona o sudskim taksama.

IV) Ako se pak суду predloži na legalizaciju isprava odnosno nacrt isprave, za koju je rok za plaćanje takse još otvoren, a taksenoj dužnosti još nije udovoljeno, to se ima u sitnijim u

jednostavnijim stvarima kao na primer kod zadužnica ili priznаницa i slično, udovoljiti taksenoj dužnosti time, da se taksa odmah pri postanku isprave u taksenim markama nalepi na samu ispravu i ova taksa zabeleži u upisniku za overavanje.

U slučajevima veće finansijske važnosti, naročito i u pogledu raznih pravnih poslova oko nekretnina neka sud — s obzirom na član 51 Zakona o taksama — traži od stranke prepis isprave, predložene na legalizaciju, ovaj prepis bez takse srađvi sa legaliziranim originalom, to jest vidimira po §-u 287 vanparničnog postupka, te neka vidimirani prepis predstavi stranki sa naređenjem, da ga stranka blagovremeno, to jest u zakonskom roku od 15 dana od dana sastava isprave, prijavi poreskoj upravi radi odmerenja takse, a zvaničnu potvrdu (bez takse) prijave kod poreske uprave dostavi sudi u roku, određenom od suda, da se naknadno unese u upisnik Ov. Izdata naredjenja u pogledu donošenja prepisa isprave i potvrde o prijavi zabeležiti treba u upisniku Ov.

U slučajevima, da se sud ne nalazi u sedištu poreske uprave, može stranka ovu potvrdu poslati sudi i poštom pozivom na odnosni broj upisnika za overavanje Ov.

Ako stranka u određenom roku ne bi dostavila sudi ovu zvaničnu potvrdu prijave poreske uprave, neka sud bez odugovlačenja prijavi stvar poreskoj upravi radi daljeg postupka u smislu §-a 7 Zakona o sudskim taksama i ovu svoju prijavu zabeleži u upisniku Ov.

Naravno ako stranka, s obzirom na alternativu iz člana 51 Zakona o taksama — unatoč napred pomenutom pozivu suda u pogledu prijave vidimiranog prepisa isprave poreskoj upravi —, hoće plaćati taksu u taksenim markama na samoj ispravi, s obzirom na pomenuti zakonski tekst to ne može zabraniti. Razume se samo po sebi, da u ovakvim slučajevima stranka samo snosi riziko za eventualno premalo plaćenu taksu, ali je sud u tim slučajevima dužan, da o tome izvesti poresku upravu.

V) S obzirom na § 7 stav (1) Zakona o sudskim taksama pitanje takse na isprave, koje su priložene molbi za legalizaciju (§ 40 Zakona o sudskim taksama), ne sme da zadržava tok sudskog postupka u pogledu overavanja.

VI) Analogno §-u 26 Zakona o sudskim taksama dužni su sudovi u potvrdi o overavanju potpisa istaći, sa koliko je takse taksiрана isprava, koju su legalizovali odnosno da li je bila taksa — i u kojem iznosu — eventualno već plaćena kod poreske uprave odnosno da li je bila isprava — i pod kojim brojem poreske uprave — prijavljena u svrhu odmerenja takse odnosno da li je bilo stranki naređeno, da ispravu prijavi — i u kojoj poreskoj upravi — u svrhu odmerenja takse odnosno da li je bio eventualno po dotičnoj ispravi u smislu §-a 7 stav (1) Zakona o sudskim taksama poslat overen prepis isprave poreskoj upravi.

Moli se Ministarstvo pravde, da izvoli ovo upustvo saopštiti svima sudovima.«

Član 53

Platni nalog.

(1) O izvršenoj odmeri nasledne ili darovne takse poreska će uprava izdati i dostaviti taksenom obvezniku platni nalog i u njemu izneti, od čega ima da se plati taksa i u kojoj visini i u kome roku te navesti i propise koji su merodavni za odmeru takse, kao i posledice ako se taksa ne plati u određenom roku. Ako pak stranka želi da taksu odmah plati, onda poreska uprava izvrši odmeru na samom taksenom spisu bez platnog naloga i stranki odmeru saopšti na potpis na taksenom spisu. Ovakva odmera i njeni saopštenje stranki nadomeštaju platni nalog.

(2) Ako se taksa naplaćuje od lica, koja su solidarno obavezna da plate taksu, ili od jemaca, onda treba ovom prilikom i ovima dostaviti platni nalog.

(3) U platnim nalozima o taksama, koje se imaju platiti istom pošto nastane izvesni uslov ili prispe određeni rok, treba naročito upozoriti, da je pridržano pravo naknadnog ispravka odnosno da je obaveznik dužan podneti prijavu, kad nastane uslov odnosno nastupi rok, vezan sa taksenom obavezom. Ako u platnom nalogu nema ovih upozorenja, mogu nastupiti štetne posledice za stranku, samo u slučaju, ako se stranki naknadno uruči ovo upozorenje.

(4) U platni nalog staviti treba uput o pravnom leku, kojim se takseni obveznik obaveštava, da li protiv platnog naloga ima mesta žalbi, u kom roku, kojoj se vlasti izjavljuje, a kojoj predaje, da li pismeno ili usmeno, i sa kolikom taksom. Ako u platnom nalogu nema ovih podataka, rok žalbe počinje teći od dana dostave naknadnog platnog naloga sa ovim podacima.

K čl. 53

O solidarnim platcima kod nedeljivih stvari govori se u članu 27 i 46; o solidarnim jemcima u čl. čl. 28 i 47.

Platni nalog jemcu dostavlja se istovremeno kad i glavnom platcu; nasledniku odnosno daroprincu suštine stvari istovremeno kad i nasledniku odnosno daroprincu prava plodouživanja ili upotrebe.

Poreska uprava će odmeriti taksu uz pridržavanje prava naknadne ispravke onda kad vrednost objekta nije načisto izvedena. Vidi čl. 24 tač. 6.

Član 54

Dostava platnih naloga i drugih odluka.

U pogledu dostavljanja platnih naloga i drugih odluka važe odredbe četvrte glave Zakona o opštem upravnom postupku od 9 novembra 1930 (Službene novine od 25 novembra 1930 br. 271-XLIII odnosno Finansiski zbornik strana 582/1933).

Član 55

Rok plaćanja i kamate za odocnjenje (zatezne kamate).

(1) Odmerenje nasledne i darovne takse treba platiti za 30 dana po izvršenoj dostavi platnog naloga. Ako poslednji dan roka za plaćanje pada u nedelju ili na dan praznika, plaćanje se može izvršiti još narednog dana bez štetnih zakonskih posledica.

(2) Kad obaveza plaćanja takse nastupa, pošto se ugasi pravo plodouživanja ili upotrebe, ili pošto nastupi kakav raskidni odložni uslov, tridesetodnevni rok (30) za plaćanje počinje teći od časa, kada odnosno pravo prestane ili odnosni uslov nastane. No, ako taksa u času, navedenom u prednjoj rečenici još nije odmerena, rok plaćanja teče od dostave platnog naloga. Ako lice, koje je dužno taksu platiti, sazna za odnosnu okolnost docnije, rok od 30 dana počinje teći od dana, kada za nju sazna.

(3) Odmerena taksa plaća se kod one poreske uprave, koja je izdala platni nalog. Taksa se može uputiti i postom a i preko Poštanske štedonice. Svakome platnom nalogu priložiti treba čekovnu uplatnicu poreske uprave sa navodom broja platnog naloga.

(4) Ako se taksa ne plati na vreme, zaračunaće se na neplaćenu sumu taksa od dana što dolazi iza poslednjeg dana roka za plaćanje do dana uplate 6% kamate zbog odocnjenja. U rok odocnjenja neće se računati ni dan dostave naloga ni dan uplate. Kamate se za odocnjenje ne računaju na izrečene kazne.

(5) Iznos kamate ispod 1.— din. ne uzima se u obzir, a tako isto ostatak ispod 1.— dinara one sume, na koju se računa kamata. Ako odmerena taksa ne prelazi 50 dinara ne računaju se ni u kom slučaju kamate zbog odocnene uplate.

(6) Uplate taksa, i to naročito i u slučaju dozvoljene otplate u ratama i delimičnog uplaćivanja bez dozvoljenih rata zaračunavaju se u prvom redu za pokriće eventualnih kamata zbog odocnjenja, koje otpadaju na ceo iskazan i zaostatak, zatim za pokriće egzekutivnih troškova i tek ostatak uplate zaračunava se za pokriće same takse.

(7) Davalac punomoćija i pravni poslednik jemče za narasu kamatu, koju je prouzrokovao primalac punomoćija odnosno pravni prethodnik. Jemac odgovara samo za onu kamatu, koja naraste, pošto on kao jemac bude pozvan da plati taksu.

(8) Lice, koje je solidarno obavezno na plaćanje takse, dužno je platiti kamate samo od onog dana, od kog je nastala njegova obaveza plaćanja.

(9) Kamate zbog odocnjenja zaračunavaju se kao redovan prihod.

K čl. 55

St. 2 treba dovesti u vezu sa čl. čl. 15 (st. 1 i 2) i 48 (tač. 2 st. 2).

Uporedi čl. 15 sa ovim: u čl. 15 normirana je dužnost prijave događaja koji povlači promenu pravnog stava a u ovom članu postavljen je rok u kome se taksa ima platiti. Ukratko: taksa se ima platiti za daljih 15 dana po isteku 15 dnevnog roka za prijavu, pod uslovom, naravno, da je por. vlast ovu taksu odmerila.

St. 7: por. vlast se neće upustiti u ispitivanje krivice punomoćnika, odnosno pravnog prethodnika. Sam fakat da je kamata narasla propuštanjem ovih lica dovoljan je za materijalnu odgovornost vlastodavca, odnosno pravnog poslednika.

O pravnom položaju solidarnog jemca u smislu ove Uredbe vidi objašnjenje uz čl. 28.

Član 56

Prigovor i žalbe.

(1) Ako takseni obveznik u slučaju plaćanja takse u taksenim markama prigovori traženoj taksi, sud će ustupiti prigovor sa raspravnim spisima nadležnoj poreskoj upravi koja o prigovoru odlučuje u prvom stepenu.

(2) Na odluke po prethodnom stavu, zatim na platne naloge o naslednoj i darovnoj taksi, kao i uopšte na rešenje poreske uprave po ovim taksama rok žalbe nadležnoj finansiskoj direkciji je 15 dana od dana uručenja u ko-

liko je žalba dopuštena po postojećim zakonskim propisima.

(3) Žalba, koja mora biti propisno taksirana, ne zadržava egzekutivnu naplatu redovne takse, ali sprečava naplatu kazne.

K čl. 56

Ovaj prigovor nema karakter pravnog leka, pa s toga ne podleže nikakvoj taksi. To su zamerke na pravilnost taksiranja po kojima je por. uprava dužna da doneše odluku.

Član 57

Naknadni pregled i ispravak takse po dužnosti (takse na cenzuru).

(1) Pored drugih taksa podležu i nasledne i darovne takse naknadnom pregledu (cenzuri) od strane Ministarstva finansijsa.

(2) Ako se pri ovakovom pregledu utvrdi da je državna blagajna bilo zbog pogrešno odmerene takse ili zbog neispravne primene zakonskih propisa pretrpela kakvu štetu, odmerena taksa na osnovu cenzurnog nalaza ispraviće se, u koliko nije prošlo pet godina od završetka one godine, u kojoj je ranije odmerena taksa dospela na uplatu odnosno u kojoj je bilo povodom žalbe dostavljeno pravosnažno rešenje.

(3) Pomenute takse ne mogu se naknadno ispravljati po onome predmetu, u kome je upravni sud ili Državni savet izrekao pravomoćnu presudu. Naplata ispravljene takse može se odrediti i onda, ako je takseni obveznik protiv prvog odmerenja izjavio tužbu.

(4) Ako je takseni obveznik protiv prvostepeno odmerene takse izjavio žalbu Finansiskoj direkciji, dužna je ova kao finansisku upravnu vlast, rešavajući žalbu, pregledati odmerenje takse u celini i ako nade da je taksa odmerena u manjem no u zakonskom iznosu, odrediti svojim rešenjem po izjavljenoj žalbi i naknadni ispravak takse, a ako se utvrdi da je taksa odmerena u višem no u zakonskom iznosu, odrediti treba povraćaj odnosno otpis sviju taksa koje nisu na zakonu osnovane, bez obzira da li je stranka to izrično zatražila ili ne.

(5) Pravna sretstva protiv naknadnog odmerenja takse putem cenzure ista su kao i protiv prvobitnog odmerenja.

K čl. 57

Žalba upućena finan. direkciji otvara drugostepeni postupak, a u ovom postupku direkcija postupa dalje po zvaničnoj dužnosti. Ona nije vezana za žalbene navode već ispituje povredu zakona bez obzira na to na čiju je štetu povreda učinjena: stranke ili fiska.

Na osnovu cenzurnog nalaza izdaće se naknadni platni nalog na konstatovanu razliku, a stranka i protiv ovog naloga može izjaviti žalbu direkciji.

Član 58

Vrednost povratnih koristi i povratnih usluga (činidbi).

Kao vrednost koristi ili usluga, koje se ponavljaju (kamate, rente, plodovi itd.), uzima se:

1) ako je vreme trajanja koristi ili usluge večito ili je određeno dok traje kakvo samoupravno telo, udruženje ili kakav zavod, osnovan na neodređeno vreme, dvadesetostruki iznos jednogodišnje koristi ili usluge;

2) ako je vreme trajanja neodređeno, izuzimajući slučajevе, pomenute u tač. 5) ovoga člana, desetostruki iznos jednogodišnje koristi ili usluge;

3) ako je vreme trajanja određeno, zbir svih budućih koristi ili usluga za sve odnosno vreme, ali nikako više od dvadesetostrukog jednogodišnjeg iznosa;

4) ako je vreme koristi ili usluga utvrđeno delimično sa određenim vremenom trajanja, a delimično sa neodređenim treba celokupnom iznosu koristi ili usluga sa određenim vremenom dodati desetostruki iznos godišnje koristi ili usluga utvrđenih sa neodređenim vremenom; no ovako utvrđeni celokupni iznos ne sme prekoračiti dvadesetostruki iznos jednogodišnje koristi ili usluge;

5) ako je vreme trajanja koristi ili usluga određeno, dok živi koje lice, utvrđiće se vrednost koristi ili usluga prema godinama života odnosno lica i to ako ima:

a) do 15 godina, sa 18 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

b) preko 15 godina do 25 godina, sa 17 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

v) preko 25 godina do 35 godina, sa 16 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

g) preko 35 godina do 45 godina, sa 14 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

d) preko 45 godina do 55 godina, sa 12 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

d) preko 55 godina do 65 godina sa $8\frac{1}{2}$ puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

e) preko 65 godina do 75 godina, sa 5 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

ž) preko 75 godina do 80 godina, sa 3 puta umnoženom vrednosti jednogodišnjih koristi ili usluga;

z) preko 80 godina, sa 2 puta umnoženom vrednosti ili usluga;

6) ako trajanje koristi ili usluga zavisi od života više lica kao uživaoca, tako da:

a) koristi ili usluge prestaju smrću prvog, koji umre, merodavne su za utvrđenje vrednosti koristi ili usluga godine života najstarijeg lica;

b) koristi ili činidbe traju do smrti onog uživaoca koji poslednji umre, utvrđiće se vrednost prema godinama života najmlađeg lica;

7) ako su povratne koristi ili usluge nejednake u pojedinim godinama, uzeće se kao godišnji iznos za umnožavanje prema prednjim odredbama, prosek odnosnih koristi ili usluga (činidbi);

8) kao godišnja vrednost služnosti plodouživanja ili upotrebe (uporabe), ako nije utvrđena određenim iznosom, uzima se dvadeseti deo vrednosti stvari, opterećene služnošću. U svemu ostalom važe i za povratak prava služnosti plodouživanja ili upotrebe prednje odredbe ovog člana;

9) ako jednogodišnji prihod uživanja novčanog kapitala, nije određen, kao prihod se uzima 6% godišnje od vrednosti kapitala, datog na uživanje.

K čl. 58

Usluga iz st. 1 mora imati imovinsku vrednost.

Pod plodovima treba razumeti kako prirodne, tako i veštačke, građanske plodove. Na primer, kirija od kuće.

Član 59

Prelazna naredenja u pogledu besplatnog prenosa imovine, opterećene pravom plodouživanja upotrebe ili rente.

Propisi iz člana 15, 48 i 51 ove Uredbe o pripadima odnosno darovima imovine opterećene pravom plodouživanja upotrebe, rente ili kakve činidbe koja se ponavlja,

stupaju za celu državu na snagu tek za one predmete o naslednoj i darovnoj taksi po kojima će takse obaveza nastati posle 1 januara 1939 godine (član 24 i 42 ove Uredbe), a za predmete po kojima je takse obaveza nastala odnosno će nastati do 1 januara 1939, važiće u tom pogledu dosadašnji propisi za pojedina pravna područja, i to:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru član 25 Zakona o taksama iz 1911 godine;
- 2) za Sloveniju i Dalmaciju § 20 i 21 carske naredbe od 15 septembra 1915 list državnog zakonika br. 278, a u vezi sa članom 231 tačka 9 taksenog i pristojbenog pravilnika;
- 3) za Bosnu i Hercegovinu § 20 i 21 naredbe o pristojbinama za prenos imovine od 14 oktobra 1916 (Glasnik zakona i naredaba za Bosnu i Hercegovinu br. 113 ex 1916), a u vezi sa članom 231 tačka 9 taksenog i pristojbenog pravilnika;
- 4) za Hrvatsku, Slavoniju, Banat, Bačku i Baranju § 12 zakonskog članka XI: 1918, a u vezi sa članom 231 tačka 9 taksenog i pristojbinskog pravilnika.

Član 60

Prelazna naredenja za Srbiju i Crnu Goru.

Propisi članova 30—36 i 52—57 ove Uredbe, a koji se odnose na sam postupak oko odmerivanja i naplaćivanja naslednih taksa, stupiće na području Srbije i Crne Gore na snagu tek za one predmete o naslednoj taksi po kojima će takse obaveza (član 24 ove Uredbe) nastupiti posle 1 januara 1939, a za one predmete o naslednoj taksi po kojima je takse obaveza nastupila odnosno će nastupiti u Srbiji i Crnoj Gori pre 1 januara 1939 važiće odnosni propisi iz člana 26, 27 i 28 zakona o taksama 1911.

Član 61

Dosadašnje odredbe koje gube snagu odnosno koje ostaju na snazi.

(1) Odredbe zakona o taksama i pojedinih pristojbinskih zakona o naslednoj i darovnoj taksi i o taksi na prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima, prestaju važiti u koliko nisu u skladu sa odredbama § 20

tač. 10 Finanskog zakona za 1937/38 godinu i sa propisima ove Uredbe.

(2) Naročito ukidaju se, po što nisu u skladu sa §-om 20 tač. 10 Finanskog zakona za 1937/38 godinu i sa propisima ove Uredbe sledeće odredbe i to:

1) za pravno područje Srbije i Crne Gore: članovi 25, 26 izuzevši stavove peti, osmi, deveti i deseti, 27 i 28 Zakona o taksama 1911, i to na način određen u članu 59 i 60 ove Uredbe;

2) za pravno područje Slovenije i Dalmacije:

a) carska naredba od 15 septembra 1915 list državnog zakonika broj 278 i to § 9 stav (3) i (4), § 10 stav (3), § 11, § 13, § 20 i 21 na način, određen u članu 59 ove Uredbe, § 26, 27, 29 stav (3) i tarifa sa svima napomenama;

b) carska naredba od 30 decembra 1915 list državnog zakonika broj 1/1916 o prirezima k naslednoj taksi;

v) zakon od 18 juna 1901 list državnog zakonika broj 74 i to § 11 o dopunskim kamataima;

3) za pravno područje Bosne i Hercegovine; naredba o pristojbinama za prenos imovine od 14 oktobra 1916: § 9 stav 3, § 12, § 20 i 21, i to na način predviđen u članu 59 ove Uredbe, kao i tarifa sa svima napomenama;

4) za pravno područje Hrvatske i Slavonije, Banata, Bačke i Baranje: zakonski članak XI: 1918 o pristojbinama od prenosa imetka, i to § 12 na način predviđen u članu 58 ove Uredbe te §§ 54 i 55 tačka 1 i 2.

(3) Na snazi ostaju pak naročito svi dosadašnji propisi raznih zakona za pojedina pravna područja koji se odnose na utvrđivanje vrednosti za odmernu osnovicu nasledne takse sa izuzetkom propisa navedenih u članu 59 ove Uredbe, kao i propisi koji se odnose na kazne s obzirom na naslednu taksu i to:

1) za pravno područje Srbije i Crne Gore član 26 stav 5, 8, 9 i 10 i 56 Zakona o taksama iz 1911 godine;

2) za pravno područje Slovenije i Dalmacije § 50, 53 i 54 pristojbinskog zakona iz 1850 godine i § 43 carske naredbe od 15 septembra 1915 god. list državnog zakonika broj 278;

3) za pravno područje Bosne i Hercegovine § 42 i 43 Zakona o biljezima i pristojbinama od 27 jula 1886 kao i § 44 Naredbe o pristojbinama za prenos imovine iz 1916 godine;

4) za pravno područje Hrvatske, Slavonije, Banata, Bačke i Baranje zakonski članak XI, 1918: § 41, 42, 43, 82, 84 i 85.

Član 62

Paušalna taksa za ostavinske rasprave iz tar. br. 25 Zakona o sudskim taksama odmerava i naplaćuje se ujedno sa naslednom taksom. Ovim se stavljuju van snage stavovi (1) i (2) čl. 45 »Pravilnika o izvršenju zakona o sudskim taksama« od 11 juna 1930.

Član 63

Ova Uredba stupa na snagu pošto se objavi u »Službenim novinama«, a primjenjivaće se od 1 aprila 1937.

Br. 22720
1 aprila 1937 godine.
Beograd

Ministar finansija,
Letica, s. r.

Ministar pravde,
Dr. *Niko Subotić*, s. r.

¹⁾ Obnarodovano 2.-IV-1937. (Sl. novine br. 74 - XXIV - 1937).

Tarifni broj 23 Zakona o taksama

(Tar. broj 23. Zakona o taksama donet je tačkom 10) paragrafa 20 Finansijskog zakona za 1937/38 godinu sa važnošću od 1. aprila 1937 za celu Kraljevinu):

»Za ugovore o darivanju (poklonu) među živima i na slučaj smrti, kao i za sve uopšte prenose pokretnih ili ne-pokretnih stvari ili prava darom (poklonom), testamentom ili po zakonom redu nasleda plaća se nasledna odnosno darovna taksa, kao i taksa za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima (prenosna taksa).

1. Nasledna taksa plaća se prema stepenu srodstva između ostavitelja i naslednika, te prema celokupnoj čistoj vrednosti nasleđa koje je pojedinom nasledniku pripalo, a po sledećoj taksenoj tablici A: (vidi tablicu na 97 str.)

2. Darovna taksa plaća se prema stepenu srodstva između darodavca i daroprimeca, te prema celokupnoj čistoj vrednosti dara pojedinog daroprimeca, a po istoj gornjoj taksenoj tablici A. za naslednu taksu, s tom razlikom, da lica iz grupe I i II za darove preko 2.000 do 10.000 dinara plaćaju 1%.

3. Istovremeno sa naslednom i darovnom taksom iz taksenе tablice A. plaća se za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima još i taksa za prenos nekretnina, i to toliko puta koliko je bilo promena pomenu-te vrste, bez obzira na okolnost da li je dotičnom pravnom poslu sačinjena isprava ili nije i da li je promena upisana u javnu (zemljišnu) knjigu ili nije, a po sledećoj taksenoj tablici V: (vidi tablicu na 98 str.)

Sve odredbe propisane za naslednu odnosno darovnu taksu važe i za taksu za prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima s tim, da za osnovicu razreza ove prenosne takse služi bruto vrednost nekretnina.

Napomena. Ako je od smrti ostaviteljeve prošlo više od dve godine, a prvostepeni razrez nasledne takse još nije izvršen bez krivnje taksenog obveznika, može mu Finansijska direkcija po dokumentovanoj molbi odobriti reviziju vrednosti ostavine, ako je njena vrednost u vreme prvostepenog razreza pala bar za jednu trećinu spram vrednosti u vreme smrti ostavitelja. Protiv rešenja Finansijske direkcije nema mesta žalbi. U slučaju ovakvog odborenja troškove eventualno potrebne veštačke procene snosi molitelj.

Slučajevi sticanja usled smrti koja je usledila pre stupanja na snagu ovog §-a Finansijskog zakona, kao i slučajevi darivanja među živima po kojima je pravo države na taksu nastalo pre stupanja na snagu ovog §-a Finansijskog zakona, raspraviće se do pravosnažnosti još po ranije važećim odredbama o naslednoj odnosno darovnoj taksi, s tim da će se u ovakvim slučajevima u pogledu nasledne takse primeniti odredbe ovog §-a Finansijskog zakona ako su povoljnije za taksenog obveznika i ako to ovaj pismeno zatraži najdalje u roku od dva meseca od stupanja na snagu ovog §-a Finansijskog zakona.

U slučajevima gde je nasledna taksa po ranije važećim zakonskim odredbama već pravноснаžno razrezana, ali je ostala za više od polovine još neplaćena, može se u roku od dva meseca od dana stupanja na snagu ovog §-a Finansijskog zakona tražiti reviziju vrednosti sastavnih delova, ako je ova vrednost, utvrđena prema vremenu smrti ostavitelja, pala za više od jedne trećine s obzirom na vreme, kad je taksa bila razrezana.

Dosadašnje odredbe Zakona o taksama kao i pojedinih pristojbinskih zakona o naslednoj i darovnoj taksi i o taksi na prenos nekretnina usled smrti ili usled darivanja među živima prestaju važiti u koliko nisu u skladu sa odredbama ovog §-a Finansijskog zakona, a Ministar finansija ovlašćuje se da u sporazumu sa Ministrom pravde na osnovu ostalih odredaba pomenutih zakona Uredbom propiše za celu Kraljevinu zajedničke bliže odredbe za izvršenje ovog §-a Finansijskog zakona.

A. TABLICA TAKSE ZA NASLEDA

Lični odnos između ostavitelja i sticatelja	Čista vrednost pripale imovine u dinarima	Stopa taksse u percentima																	
		S			T			P			E			N					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	preko 2.000 do 10.000	preko 25.000 do 50.000	preko 100.000 do 200.000	preko 400.000 do 600.000	preko 1.000.000 do 1.000.000	preko 2.000.000 do 3.000.000
I	deca i unuci	—	—	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6						
II	vanbračna i pozakonjena deca; ostali srodnici u pravoj liniji; bračni drug koji u času nastanka takse obeze nije bio rasplavljen od stola i posle niti razređen kao i bračni drug koji je bio rasplavljen ili razveden bez vlastite krvice	—	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6						
III	braća i sesire makar i po jednom roditelju; pastičad	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						
IV	prvoštepeni pitomci braće i sestra; zetovi i snaje	3.5	5	6.5	8	9.5	11	12.5	14	15.5	17	18.5	20						
V	drugostepeni potomci braca i sesara	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30						
VI	sva ostala lica, kao i ustavove i zadužbine u koliko nisu oslobođene	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34						

B. TABLICA TAKSE ZA PRENOS NEKRETNINA USLED SMRTI ILI USLED DARIJANJA
MEDU ŽIVIMA

98

C r u p a	Lični odnos između ostavitelja i sticatelja odnosno darodavca i daroprimeca:	S T E P E N					
		1	2	3	4	5	6
		Bruto vrednost pripale odnosno darovne nekretnine u dinarima					
do	preko	do	preko	do	preko	bez obzira na vrednost	
50.000	50.000	30.000	30.000	30.000	30.000		
Stopa takse u percentima							
I	deca i unuci; vanbračna i pozakonjena deca; ostali srodnici u pravoj liniji; bračni drug koji u času nastanka takseen obaveze nije bio rastavljen od stola i postelje niti razveden kao i bračni drug koji je bio rastavljen ili razveden bez vlastite krivice	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2		
II	braća i sestre makar i po jednom roditelju; pastorčad						
III	prvostepeni pitomci braće i sestra; zetovi i snaje					3	
IV	tast (svekar), taša (svekrva); poočim i po- majka; drugostepeni potomci braće i sestara					3	
V	sva ostala lica kao i ustanova i zadužbine u koliko nisu oslobođene						4

Prilog A uz stav (2) čl-a 29 Uredīe

Finansijska direkcija:

Poreska uprava:

POPIS SMRTOVNICA
prijavljenih poreskoj upravi u godini 193....

Redni broj	Broj priloga	Ostavite li a	Prezime i ime	Prebivalište	Datum smrti	Prijava o	Porezni ugovor	Broj sudnog	Dana	Poslovni	Predmet rešen upisom u Reg.-A pod stavrom	Primedba	9	
													1	

99

Sreski sud:

O:

PREGLED

Ostavine

umrlog dana..... u.....

1. Ostavinska imovina

2. Odbitne stavke

3. Pripac

4. Pregled za takse od nekretnina

5. Primedbe suda odnosno stranke:

Sreski sud u

Poslovni broj O

LIST O PRORAČUNU TAKSA

k ostavini dana 193

umrlog

L

1) Bruto-vrednost pokretnina dinara	
2) Odbici dinara	
3) Čista vrednost dinara	
4) Prezaduženje dinara	
5) Proračun taksa	
a)	
b)	
c)	
d)	
6) Za izjavu poslednje volje kao ispravu taksa
ar. br. 26 stav (3) Zakona o sudskim takšama	

Suma sviju državnih taksa din. p. . .

III

Takse se nisu proračunale:

- 1) pošto umrli nije ostavio nikakve imovine;
 - 2) pošto je imovina pripala samo takvim naslednicima, koji uživaju oslobođenje od plaćanja takse;
 - 3) pošto je ostavina bila predata državi zbog toga što nema naslednika.

Pečat suda

Potpis sudije

Primedba: 1) Sud izračunava i naplaćuje u taksenim markama nasledne takse samo onda, kad se ostavina sastoji samo iz pokretnina, a ukupan iznos svih državnih naslednih taksa nije veći od 500.— dinara (član 52 Uredbe).

2) ako se taksa ne odmeri iz kakvog razloga navedenog pod tač. II, onda se tekst pod I ne popunjava. Razlog iz tač. II, zbog koga se taksa ne proračunava, treba istaknuti time, da se tekst dotočne tačke podcrtava.

ZVANIČNI NALAZ

Strana 2

Celokupan (delimičan) iznos od dinara takse, proračunate na prednjoj strani, saopšten je bio iz sa pozivom da ga uplati u taksenim markama kod ovoga suda.

Ali pošto takseni obveznik nije platio ovaj iznos u roku od 15 dana kao što je ovo propisano u čl. 52 Uredbe Ministarstva finansija i Ministarstva pravde od 1 aprila 1937 br. 22720/III, to se poreska uprava moli, da ovaj iznos od pomenutog taksenog obveznika naplati u gotovom novcu, te da obavesti ovaj sud o uplati.

Pečat suda,

Potpis sudije,

Poreskoj upravi

.....

Napomena: Poreska uprava mora ovaj »List o proračunu takse« upisati u registar »A«.

Prijavljeno u svrhu odmere takse u reg. »A« pod stavkom 193 . .

Poreska uprava u dana 193 . .

zme.los.
34557

POJAVA »FINANSIJSKOG GLASNIKA«, KAO I CEO NAŠ RAD I AKCIJA, POZDRAVLJENA JE OD SVIH PRIVREDNIH KRUGOVA NAŠE DRŽAVE, NADLEŽNIH FAKTORA, ORGANA FIN. ADMINISTRACIJE, KAO I CELOKUPNE ŠTAMPE !

»Naša stručna štampa obogaćena je pojavom »Finansijskog glasnika«, mesečnog informativnog časopisa za finansijsko-zakonodavstvo, koji ima zadatak da olakša primenu finansijskih zakona i tako korisno posluži privredi i finansijskoj službi. Potreba za ovakvim jednim časopisom osećala se već odavno. Već prvi brojevi ovog časopisa naišli su na odličan prijem u krugovima naših privrednika i kod organa finansijske administracije. Njegov urednik uspeo je već sada da oko časopisa okupi najpoznatije privredne i finansijske stručnjake što je dovoljna garancija da će ovaj časopis zadržati svoj dosadanji visoki nivo i u potpunosti odgovoriti svojoj svrsi.«

VREME — 29—IV—1939—Br. 6202

»..... Ovaj časopis, čiji su saradnici većinom aktivni državni činovnici, na veoma lak, pregledan i precizan način izlaže mnoga na izgled sporna i nejasna pitanja finansijskog zakonodavstva, a ujedno daje čitocima praktična upustva za primenu pojedinih propisa i tarife, kao i za slučajeve koji iziskuju duže i detaljnije proučavanje. Kao jedini informativni časopis ove vrste u zemlji, »Finansijski glasnik« daje i sva tekuća i najnovija službena saopštenja. . . Sudeći po sadržaju ovih do-sada već izišlih brojeva, izlazi da su pokretač ovog časopisa, kao i njegovi saradnici, potpuno pogodili pravac te stvarne potrebe. . . Većina članaka napisana je na lako shvatljiv način, korektno i sa puno razumevanja, tako da ih može shvatiti i razumeti svako kome je potrebno. . . Jednom reči svi su prilozi dokumentovani, aktuelni i potpuno novi i originalni. . . Ovi primeri jasno svedoče da na ovom časopisu rade i sarađuju stručnjaci. . . ovaj časopis potpuno odgovara cilju, koji je stavio sebi u zadatak. Prvi je uslov pri tom dobra obaveštenost po svima pitanjima i važnijim problemima, a on ga ispunjava.

Dr. Ivan Ribar, advokat
»POLITIKA« -28-III-1939

»Finansijski glasnik« — Beograd — Pošt. fah 554